

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

Časopis je zapsán do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

III/2021
13. ročník

ROZHOVOR
S JUDr. MARTINEM
FOUKALEM

ČLÁNKY

JUDIKATURA

Z HISTORIE

ZPRÁVY Z KOMORY

vydává Exekutorská komora
České republiky

Exekutorská komora České republiky

LET VZNIKU EXEKUTORSKÉ KOMORY ČR

Save the date:

9.12.2021

Čas:

18:00 - welcome drink

19:00 - zahájení večera

Místo:

Jatka 78

Holešovická tržnice, Praha

Dresscode:

Smart casual

OSLAVY 20. VÝROČÍ VZNIKU EXEKUTORSKÉ KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY

Vážené soudní exekutorky, vážení soudní exekutoři,

s dostatečným předstihem si Vás dovoluujeme pozvat na oslavy 20. výročí vzniku Exekutorské komory České republiky a moderní právnické profese soudních exekutorů. Oslavy proběhnou dne 9. prosince 2021 v prostorách Jatka78 v pražských Holešovicích. Zarezervujte si proto tento termín.

Vzhledem k aktuální situaci Vás budeme prostřednictvím aparátu Exekutorské komory ČR informovat o aktuálních opatřeních a podmínkách nezbytných pro účast na akci.

Těšíme se na vzájemné setkání u takto významné příležitosti.

S pozdravem

Mgr. Jan Mlynarčík, prezident

Mgr. Martin Tunkl, viceprezident

Mgr. Pavla Fučíková, členka prezidia

JUDr. Vendula Flajšhansová, členka prezidia

Mgr. Pavel Tintěra, člen prezidia

EDITORIAL

Mgr. Vojtěch Jaroš

soudní exekutor ve Znojmě
předseda právní a legislativní komise EK ČR
člen kárné komise EK ČR

Milí čtenáři!

Když jsem byl osloven, abych připravil tento úvodník, lekl jsem se. Napadla mě spousta témat, ale měly společný strach. Že ten úvodník vás nepotěší, že vás nenaláká, abyste četli dál. Kolega Honza Mlynářčík mě přesvědčoval, že si určitě počte a dá si k tomu kafičko. Leda hořké a bez mléka.

Netřeba si nalhávat, že nás nečeká náročný podzim. Novelu exekučního řádu, jejíž turbulentní zrod jsme pozorovali řadu měsíců, máme na světě. Když ji znovu, po kolikáté už, studuji, opakovaně se mi vtírá myšlenka, jaký asi dostane přídomek. Už jsme měli novely malé, střední, velké, sankční i harmonizační.

Ta současná obsahuje tolik různých a nesouvisajících změn, že by mohla být zvána „dlouhá“ nebo „široká“. Nebo mít přezdívku rovnou několik. Protože nabývá účinnosti na pětkrát v průběhu 4 let, slušelo by jí i „bystrozraká“. A máme to komplet. Těch pohádkových příměrů mě napadlo ještě několik. Maratonskou etapovou legisvakanci skutečně považuji za počín v pravdě odvažný snad i historický. Při kadenci (však tu scénu z Černých baronů znáte) nových právních předpisů je víc než pravděpodobné, že od ledna 2024 nabude účinnosti zcela jiný právní předpis, než jak ho dnes čteme.

Tím spíše, že bez ohledu na výsledek blížících se voleb do Poslanecké sněmovny nás čeká zcela jiná sněmovna.

A propos čtení. I když jsem pročítal různé verze novely posledních několik let, překvapilo mě, že se mi teď, těsně před nabytím účinnosti, čte úplně jinak. Co jsem dosud nahlížel skrze obecná pravidla a principy civilního procesu, skrze snahu o funkční exekuční prostředí, se teď snažím „přeložit“ do manuálu pro každý den. Nejsem v tom jistě sám. Všichni musíme revidovat dosavadní postupy, pro všechny varianty připravit scénáře a seznámit s nimi naše zaměstnance – právníky, administrativu i vykonavatele. Společně objevujeme různá zákoutí a snažíme se je našroubovat na dosavadní praxi, postupy a zvyklosti. Jen kolik odkazů je třeba změnit v používaných šablonách! Nezaslechl jsem ovšem zatím nic o jejich novelizaci ve vyhlášce č. 418/2001 Sb. Cynik, jímž snad zatím nejsem, by řekl „naštěstí“. Skoro jako by kodifikace šablon jen splnila historickou úlohu jakéhosi biče a teď už je nechtěnou přítelkyní.

Novela exekučního tarifu se podle všeho také nechystá. Záleží vůbec někomu na tom, že od nové úpravy exekutorského zástavního práva před 6 lety nemá tento institut odraz ve vlastní úpravě nákladové? Ne že by si praxe neporadila, ale svědčí to o zájmu normotvůrce o aktuálnost právní úpravy.

Těmi stesky nechci vzbuzovat či podporovat nějaký pocit ublíženosti. Není k němu ani důvod. Soudní exekutoři si zatím vždycky poradili a poradí si znovu. Společně si vydobyli pevné místo mezi právníckými profesemi, vybudovali efektivní a stabilní samosprávnou komoru a zejména v mnoha ohledech předběhli dobu v elektronizaci českého civilního procesu.

Kvalita právní úpravy není totiž ukazatelem toho, jak se společnost, očima normotvůrce, dívá například na své exekutory. Je naopak ukazatelem, jak normotvůrci záleží na skutečných adresátech paragrafů – věřitelích i dlužnících. A té empatie je ... málo. Rozumné exekuční právo, jeho kvalita i srozumitelnost, už dávno není cílem. Zbrklá a zmatená normotvorba slouží už jen jako nástroj sebepotvrzení normotvůrce. Skutečné právo, i to exekuční, je jen ušmudlanou popelkou.

No, veselé čtení mi z toho nakonec skutečně nevzešlo. A přesto se těším, že se brzy uvidím s kolegy exekutory na školení k novele i že se na následujících stránkách dozvím, co nevím, a zopakuji si, co bych už vědět měl. A aby vás to čtení těšilo také, zkuste teď, koncem léta, místo hořké kávy raději čerstvý burčák.

|

OBSAH

ROZHOVOR	7	Rozhovor s JUDr. Martinem Foukalem
ČLÁNKY	12	Exekuční novela nastavuje zrcadlo neutěšenému stavu českého zákonodárství Mgr. Jan Mlynářčík
	16	Podmíněná plnění v exekuci Mgr. Jan Krejsta
	20	Střet exekučního a vyvlastňovacího řízení JUDr. Mgr. Milan Dočkal
	25	Možnosti uspokojení výlučného dluhu manžela ze společného jmění manželů Mgr. Roman Matoušek MBA, MSc.
JUDIKATURA	31	Z judikatury Ústavního soudu rubriku připravila Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
	36	Judikatura v exekučních věcech rubriku připravil Mgr. David Hozman
Z HISTORIE	44	Zastaralé opilství a jeho trestněprávní postih JUDr. Pavel Opat
ZPRÁVY Z KOMORY	47	Z jednání prezidia EK ČR Mgr. Petr Prokop Ustohal

ABSTRAKTY

Mgr. Jan Mlynarčík

Exekuční novela nastavuje zrcadlo neutěšenému stavu českého zákonodárství

Dne 20. července 2021 podepsal prezident republiky novelu občanského soudního řádu a exekučního řádu, doposud v legislativním procesu známou jako sněmovní tisk č. 545. Dokončil tak strastiplnou cestu nové právní úpravy exekucí, která měla v mnohém zjednodušit exekuční řízení a pomoci všem osobám dotčeným exekuční problematikou. Proces přijímání této úpravy nebyl jednoduchý a výsledek je bohužel ještě rozporuplnější než původní návrh z dílny Ministerstva spravedlnosti.

Mgr. Jan Krejsta

Podmíněná plnění v exekuci

Oprávněným v exekuční praxi občas působí problémy při zohlednění a případném doložení podmínek, kterými je podmíněn vznik vymáhaných povinností. Článek se zabývá tím, kdy, co a jak je třeba doložit, aby bylo možno dosáhnout nařízení exekuce. Zabývá se doložením splnění podmínek, uplynutí doby, vzájemných povinností, tím, jakými listinami je třeba je dokládat, respektive jakými listinami je doložit nelze.

JUDr. Mgr. Milan Dočkal

Střet exekučního a vyvlastňovacího řízení

Článek pojednává o úskalích souběhu současné právní úpravy dvou rozdílných druhů řízení. Obě tato řízení se zásadním způsobem mohou dotýkat vlastnického práva k nemovitosti, každé však z jiného úhlu. V případě jejich střetu vyvstává řada otázek a množství problémů, na které aktuální právní úprava nenabízí jednoznačnou odpověď. Primárním cílem předkládaného textu je nejprve stručně popsat některé z aspektů jednotlivých řízení, jako první řízení exekučního a následně i procesní stránky vyvlastnění. V další části se text zabývá samotnou otázkou střetu exekučního a vyvlastňovacího řízení a některých z problémů, které s sebou takový střet přináší. Jak se pak podává v závěru článku, doufám, že budoucí právní úprava vyvlastnění, tak jak avizuje věcný záměr zákona o vyvlastnění, bude problémy střetu exekučního a vyvlastňovacího řízení adresovat a poskytne jednoznačné vodítko, jak procesně v podobných případech postupovat.

Mgr. Roman Matoušek MBA, MSc.

Možnosti uspokojení výlučného dluhu manžela ze společného jmění manželů

Odborná stať pojednává o možnostech uspokojení výlučného dluhu manžela ze společného jmění manželů. Právní úprava umožňuje, aby se věřitel domáhal uspokojení pravomocné a vykonatelné pohledávky, kterou má za jedním z manželů, z majetku náležejícího do společného jmění manželů. Zde platí, že dluh, ze kterého je výlučně zavázán jeden z manželů, je možné uspokojit z majetku náležejícího do společného jmění manželů pouze v případě, pokud toto společné jmění manželů existovalo v době, kdy daný závazek vznikl. Věřitel se může uspokojení svojí pohledávky jdoucí výlučně za jedním z manželů domoci i z majetku zaniklého společného jmění, které doposud nebylo vypořádáno, neboť zaniklé (a současně nevypořádané společné jmění manželů) je indikátorem toho, že zde stále existuje společný majetek, který nebyl pouze formálně mezi bývalé manžele rozdělen, který lze jako takový exekučně postihnout, byť na základě exekučního titulu vydaného pouze na jednoho z manželů.

ROZHOVOR S JUDr. MARTINEM FOUKALEM

JUDr. Martin Foukal
notář v Praze

Vážený pane prezidente, čtenářům časopisu Exekutorské komory ČR vás jistě není třeba podrobně představovat, ale ...

Byl jste v roli prezidenta Notářské komory ČR u nejvýznamnějších změn českého právního řádu po roce 1989. Co byla podle vás a s odstupem 30. let změna nejdůležitější či klíčová?

Vzpomínám si, že několik dnů po 17. listopadu se v Makarské vinárně v Praze na Malé straně sešlo asi dvacet notářů, kteří ihned začali přemýšlet, jak nastartovat proces k odstátnění notářství. Ustanovil se „Iniciativní výbor“ pro jednání s Ministerstvem spravedlnosti a byl sepsán požadavek na zrušení státních notářství. Do čela této iniciativy se postavil Dr. Miloslav Jindřich, státní notář v Benešově, jak se později ukázalo, skvělý legislativec. Ten se stal dirigentem jednotlivých kroků, formuloval zásadní dokumenty, a stal se duchovním otcem dnešního notářského řádu. Shodou okolností z důvodu zákonného věkového limitu právě v těchto dnech ukončil svoji aktivní činnost notáře, a tak je vhodné mu na tomto místě za vše, co pro notářství udělal, poděkovat.

Cesta ke svobodnému notářství byla velmi dramatická, napínavých momentů bylo mnoho. Zásadní bylo přesvědčit české i slovenské politiky, že je tato změna nevyhnutelná. Bylo nutné dosáhnout změny myšlení, vnímání této profese zcela jinak, nežli tomu bylo posledních 40 let. Reakce některých politiků k návrhu odstátnění notářství byly alibistické. Argumentovali tím, že státní notářství funguje, plní svou roli dobře a přeměnu na svobodné povolání lze spojit se zamýšlenou rekonstrukcí občanského práva. Nyní všichni víme, jak složitý a dlouhý to byl proces ukončený přijetím občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. s účinností k 1. 1. 2014

Zásadní vliv na dosažení odstátnění notářství měla zahraniční pomoc Mezinárodní unie latinského notářství

a sousedních Rakouských kolegů. Shodou okolností byl v té době ministrem spravedlnosti Dr. Nikolaus Michalek, bývalý notář a prezident Rakouské notářské komory. I to hrálo v celkovém kontextu významnou roli. Výsledkem tohoto úsilí bylo přijetí zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, s účinností k 1. 1. 1993, tedy k datu, kdy též došlo ke vzniku samostatné České a Slovenské republiky.

Vybavuje se vám v souvislosti s transformací právního řádu v 90. letech dnes již minulého století nějaký mimořádný a nezapomenutelný zážitek?

Nezapomenutelnými zážitky jsou situace, které se liší od běžných intenzitou prožitku, ať už v pozitivním, či negativním smyslu slova. V 90. letech jich naše společnost prožívala mnoho. Z pohledu profesního zájmu si vybavuji několik stresových dnů, kdy při legislativním procesu přijímání všech potřebných zákonů k odstátnění notářství došlo k vyhocené, osudové chvíli s dobrým koncem. Poslanci Federálního shromáždění měli hlasovat v dubnu roku 1992 na svém posledním zasedání před volbami o zákonech, které podmiňovaly schválení zákonů o obnovení notářství spadajících do kompetence národních rad. Byl pátek a ze sálu se nečekaně zvedli někteří poslanci HZDS s tím, že spěchají domů na Slovensko na víkend. Tím se jedna z komor, sněmovna národů, stala neusnášenischopná. Zasedání bylo přerušeno. Zasluhou neskutečného úsilí tehdejšího předsedy této sněmovny Dr. Villágho se podařilo projednávání zákonů znovu zařadit na poslední den zasedání Federálního shromáždění, v úterý 28. 4. 1992. Dostavil se dostatečný počet poslanců i ze Slovenska a zákony byly schváleny. Byl to neskutečný pocit radosti z úspěchu. Pokud by ke schválení nedošlo, byla by obnova notářství odložena na neurčito...

Mým osobním nezapomenutelným zážitkem se stalo mé první veřejné televizní vystoupení v červnu roku 1991 v pořadu „Aktuality“, na téma „co přinese privatizace notářství“. Moderátorem byl laskavý Ladislav Špaček, pozdější mluvčí prezidenta Václava Havla. Nezkoušenost s médií, nervozita, vědomí odpovědnosti, to vše se mísilo s pocitem nedokonalosti a obavami, jestli jsem něco nezkalil. Na poslední otázku rozhovoru, k jakému datu by mělo dojít k privatizaci notářství, jsem odpověděl k 1. 7. 1992. Po několika dnech jsem při nějakém jednání potkal Dr. Pavla Rychetského, tehdy ve funkci místopředsedy federální vlády, který říkal „vždyť ten termín se nedá stihnout, tak snad k 1. lednu 1993“. V ten moment jsem si uvědomil sílu vlivu médií. Pro vznikající notářský stav to byla důležitá zpráva, že s notářstvím, jako svobodným povoláním, se opravdu počítá.

Inspirací pro postavení soudních exekutorů byla v mnohých otázkách právě úprava postavení notářů. Některá oprávnění soudních exekutorů nevívala

notářská veřejnost s nadšením. Mám především na mysli sepis exekutorských zápisů. Chcete se vyjádřit k těmto otázkám?

Je pravda, že se na toto téma nemluví lehce, ale jsem rád, že už je to za námi a kompetenční spory jsou už minulostí. Nebylo by ale korektní přejít vaši otázku jen touto diplomatickou odpovědí, proto připomenu jen některé historické skutečnosti, které měly dopad na vzájemné vztahy notářů a soudních exekutorů. Tato profese vznikla z důvodu rezignace státu na schopnost vymáhat právo jen soudním výkonem rozhodnutí. Když se připravoval zákon o soudních exekutorech, stal se mu v určitých jeho částech vzorem notářský řád. To se možná stalo motivem a inspirací pro převzetí některých kompetencí notářů do nově vznikajícího zákona o soudních exekutorech. Již v průběhu legislativního procesu se objevily návrhy, aby zákon umožnil soudním exekutorům sepisovat exekutorské zápisy jako veřejné listiny o dohodě o vykonatelnosti exekutorského zápisu a exekutorské zápisy o osvědčovací stavu věci a o skutkovém ději se stejným obsahem jako notářský zápis. Zákon i s těmito kolizními kompetencemi byl přijat pod č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a jejich činnosti, s účinností k 1. 5. 2001. Odborná veřejnost, zejména z řad akademiků, na tuto nesystémovost upozorňovala, tehdejší ministr spravedlnosti Otakar Motejl měl s rozsahem kompetencí soudních exekutorů dle přijatého zákona též problém. Objevil se ale hned další pokus o souběžnou činnost notářů a soudních exekutorů. S legislativním procesem přijímání zákona o soudních exekutorech se prolínalo jednání o novele občanského zákoníku ohledně nové úpravy zástavních práv a zřízení Rejstříku zástav, která byla přijata pod č. 317/2001, s účinností k 1. 1. 2002. Zástavní smlouva ohledně movitých věcí a věcí nemovitých nezapisovaných do katastru nemovitostí vyžadovala formu notářského zápisu a jeho zápis do elektronického Rejstříku zástav, kterým byla pověřena Notářská komora České republiky. V poslanecké sněmovně zazněly návrhy, proč by i tyto zástavní smlouvy nemohly být sepisovány soudními exekutory. Prosadit sepisování zástavních smluv soudními exekutory se nakonec nepodařilo.

Postavení exekutorských zápisů na roveň notářských bylo vnímáno akademickou obcí i mezinárodními notářskými organizacemi jako naprostá anomálie, která nemá nikde na světě obdoby, jako krok nerespektující dělbu kompetencí mezi právníckými profesemi. Ve svých stanoviscích poukazovali na rozdílné postavení sepisující osoby, kdy notář je nestranný, není zainteresovaný na výsledku, narozdíl od soudního exekutora.

K eskalaci napětí mezi oběma právníckými stavy přispěly návrhy tehdejšího poslance Zdenka Koudelky, který prosadil v rámci projednávání zákona č. 377/2005 Sb., o finančních konglomerátech, změnu exekučního řádu (s účinností od 29. 9. 2005) umožňující sepisování exekutorských

zápisů o všech právních jednáních. V témže čase v souvislosti s projednáváním zákona o mezinárodních sankcích podal pan poslanec Koudelka pozměňující návrh exekučního řádu, aby bylo umožněno exekutorům osvědčovat veškeré právně významné skutečnosti a prohlášení. To znamenalo například možnost osvědčovat průběh valných hromad obchodních společností.

Jak z těchto několika konkrétních vzpomínek vyplývá, vztahy mezi těmito právníckými stavy nebyly vždy zrovna přátelské. Jsem rád, že se podařilo zásadní kolize odstranit. Pominuly důvody k napětí, které zde po mnoho let existovalo a poznamenávalo vzájemné vztahy napříč mezi všemi právníckými profesemi.

Vzpomínám si na první setkání s prvním zvoleným prezidentem Exekutorské komory ČR, JUDr. Jurajem Podkonickým, kdy jsem nabyl přesvědčení, že naše profese založené na obdobných principech si mohou díky své blízkosti pomáhat. Věřím, že konečně nastal správný čas, aby se toto očekávání naplnilo.

Byl jste dlouhou dobu reprezentantem českého notářství v nejvýznamnějších organizacích světových i evropských. V čem vás toto působení obohatilo?

Historie českého notářství sahá hluboko. Z řady prototypů, či notářů vybočuje Jindřich z Isernie, který v době vlády Přemysla Otakara II. v letech 1270 až 1274 přišel jako učenec z Boloni a založil na pražském Vyšehradě první notářskou školu ve střední Evropě. Tímto úvodem chci zdůraznit, že nebýt přerušeno vývoje notářství v době komunismu, díky čemuž došlo k naprosté mezinárodní izolaci a také deformaci tohoto tradičního povolání, patřilo by k těm nejvyspělejší a nepotřebovalo by zahraniční pomoc při jeho obnově. Rok od obnovení, tedy v roce 1994, bylo české notářství přijato do světové notářské organizace UINL. Po vzniku Evropské unie a přistoupení České republiky v roce 2004 bylo české notářství přijato i do rodiny Evropských notářství, Rady notářství zemí Evropské Unie. Měl jsem to štěstí, že jsem se mohl zapojit do aktivit orgánů těchto organizací, které mi daly příležitost zjistit, jak fungují notářství nejen v Evropě, ale i na jiných kontinentech. Zjištění, že notářství v zemích kontinentálního typu mají téměř shodná pravidla po celém světě, bylo pro mě fascinující. Napadlo mě přirovnání, jako když zajdete do katolického kostela a probíhá mše, její průběh se odehrává stejně, jen v jiném jazyce. A tak v roce 2000 při návštěvě notáře v Patagonii v Jižní Americe mě takřka nic nepřekvapilo, jelikož základní principy fungování kanceláře byly stejné jako u nás. Jen v jednom se naše systémy zásadně lišily. Notářský kolega nás informoval o centrálním přidělování čísel notářských zápisů z Notářské komory v Buenos Aires, o občanských průkazech s čipem a načítáním údajů do notářských listin. V Evropě máme tendenci myslet si, jak jsme technicky vyspělí, ale my jsme se

konečně k tomuto dopravovali po novele notářského řádu, který nabyl účinnosti k 1. 9. tohoto roku.

Určité odlišné kompetence notářů vycházejí z místních potřeb či tradic a mohou být užitečnou inspirací i pro jiná notářství. U nás to byl již zmíněný Rejstřík zástav, který byl úspěšně využit v Maďarsku nebo Itálii. Prostřednictvím tohoto zajišťovacího instrumentu se do naší ekonomiky dostaly a dostávají obrovské finanční prostředky. Naopak na rozdíl od zbytku světa s kontinentálním právním systémem u nás nemá obligatorní formu notářského zápisu smlouva o věcných právech k nemovitostem, což je v jiných zemích těžko pochopitelné, když jsou nemovitosti tak významnou součástí ekonomiky. V čem je naopak česká právní úprava opravdu originální, že mohou vedle notářů provádět vidimace a legalizaci podpisů také pošty, advokáti, hospodářská komora a další. Naštěstí si z této anomálie nikdo v zahraničí příklad nevzal a argument, že tato služba musí být za každou cenu dostupná, neobstál. Ověření těmito subjekty není v zahraničí akceptováno.

Světová i Evropská notářská organizace spolupracují s mnoha významnými institucemi, které se pohybují v oblastech ochrany lidských práv, investic, životního prostředí, rodiny, kdy se může instituce notářství též aktivně zapojit a pomáhat při řešení celospolečensky důležitých otázek. Způsob myšlení byl pro mě inspirativní, ale v našich specifických podmínkách, kdy jsme často zahleděni sami do sebe, je těžko realizovatelný. Zaznamenal jsem v průběhu času, že si některé z těchto celospolečensky důležitých témat vezme do programu nějaká politická strana, ale reálné kroky pak mizí do vytracena. Na půdě evropských či světových notářských kongresů a konferencí byla precizně zpracována témata, která jsou i u nás aktuální, například, kdy a jakou formou předat podnik svým nástupcům, nebo jak nezastupitelnou roli hrají malí a střední podnikatelé, jak je pro společnost důležitá fungující rodina a jakou roli při řešení těchto otázek může sehrát notář.

V mezinárodním kontextu bych rád zmínil užitečné portály, které vznikly z iniciativy evropských notářství a již několik let pomáhají v orientaci se ve složitých právních mezinárodních otázkách. Jde například o oblast dědického práva nebo majetkového režimu mezi manželi, respektive partnery s různým státním občanstvím. Pro vyhledání notáře ve kterékoli z členských zemí EU byl vytvořen seznam všech notářů.

K vaší otázce musím ještě doplnit, že v rámci mezinárodních kontaktů jsme navštívili mnoho budov notářských komor a kanceláří, které se pro nás staly inspirací. Jistě tyto vjemy měly vliv na vytváření koncepce důstojného sídla Notářské komory ČR, logistiku jejího vnitřního uspořádání. Návštěvy notářských kanceláří v zahraničí nás motivovaly k dispozičnímu řešení i organizaci našich notářských úřadů.

At' již v roli prezidenta Notářské komory či současně roli jejího čestného prezidenta jste byl hybatelem dění. Mimo jiné dlouhá léta a se skvělým ohlasem přednášíte studentům pražské právnické fakulty. Působíte ve vědeckých radách právnických fakult, jste členem Správní rady UK, aktuálně jste předsedou Pražského sdružení Jednoty českých právníků, která je nositelkou nejlepších tradic českého, československého právnictví. Mohl byste blíže představit vaše nejbližší plány a aktivity?

Jako současný „čestný prezident“ Notářské komory ČR sleduji další vývoj notářské profese a mám z toho dobrý pocit. Právě v současnosti prožívá notářství vstup do své nové, elektronické éry, která klade vysoké nároky na schopnost zvládat současnou počítačovou techniku. Naše generace začínala na manuálních psacích strojích, dnešní se narodila s počítačem v peřince a s lehkostí přijímá nové výzvy. Nevím s jistotou, zda je to pro tak důvěrnou službu, kterou notářství je, zcela správné, ale v určitých oblastech, zejména obchodních věcech, to nepochybně přínosné je. Čas vše lépe ukáže.

S odstupem 6 let, kdy jsem skončil ve funkci prezidenta Notářské komory ČR, vidím, jak bylo rozumné dát v pravý čas prostor mladší generaci, která si vytváří podmínky výkonu notářství podle svých představ, ve kterých bude tato generace další léta žít. Do současného dění již nijak aktivně nevstupuji, nicméně pokud se na mě vedení obrátí s žádostí, abych vyjádřil svůj názor, rád se o něj podělím.

Právnický vzdělaní lidé jsou v jistém slova smyslu jednou velkou rodinou. Z historie je známo, že z jejich řad vzešly významné osobnosti působící v oblasti politiky, vědy, kultury, umění, často stály v čele celospolečenského dění. Proto považuji za nesmírně důležité, aby bylo právnické vzdělání opravdu kvalitní, aby i nadále platilo, že právníci patří k určité společenské elitě. K tomu se ale logicky váže odpovědnost, nejen směrem dovnitř, ale i vůči ostatním. To pak může být tím vnitřním motorem, dělat něco navíc, tedy nejen pro sebe, ale i pro ostatní. V tomto duchu přistupuji i k výkonu funkce předsedy Pražského sdružení a také místopředsedy Jednoty českých právníků. Jednou z nejvýznamnějších aktivit Pražského sdružení je pořádání přednášek a seminářů. Tyto vzdělávací akce jsou primárně zaměřeny na právnickou praxi, exekuční činnost nevyjímaje. Pro čtenáře Komorních listů může být zajímavé, že je na 7. 10. 2021 připraven seminář na téma „Aktuální problémy exekučního řízení po 1. 7. 2021, se skvělou a oblíbenou přednášející JUDr. Martinou Kasíkovou. Jsem přesvědčený, že vzbudí zájem mezi soudci, exekutory i ostatními právníky.

Jednota českých právníků také úzce spolupracuje se studentským spolkem „Všehrd“, který působí při Právnické fakultě UK. Z titulu své notářské profese mám tu čest

seznámit studenty s notářskou praxí v rámci výběrového předmětu „právníká povolání v justici“, který organizuje paní prof. Alena Macková, nebo v rámci přednášek pro členy spolku Všehrd. Ze setkání se studenty mám vždy velmi příjemný pocit. Mám radost, když vidím jejich opravdový zájem o právo, o vědění. O podobnou spolupráci projevil zájem i děkan Fakulty právnické ZČU JUDr. PhDr. Stanislav Balík.

Jednota českých právníků mě zaujala především svým posláním obsaženým ve významu prvního slova svého názvu – jednota. Mé povaze, ale i notářskému povolání, je blízké hledat konsensus, shodu, soulad, předcházet sporům. Pokud právníci mezi sebou najdou názorovou shodu, je to pro zbytek veřejnosti velice silný argument pro respektování daného názoru. Stanovy JČP výstižně obsahují cíle tohoto nejstaršího právnického spolku, jehož založení se váže k roku 1864. V ustanovení o poslání je tento text: „... napomáhá upevňování a rozvoji právního státu, demokratického politického systému, právní kultury a právního vědomí občanů, podporuje právní vědu a hájí zájmy společenského postavení právníků. Za tím účelem vyvíjí vzdělávací, osvětovou a ediční činnost, zejména vydáváním periodik a dalších publikací, pořádáním seminářů, přednášek a dalších vzdělávacích akcí, organizováním kulturních, společenských a jiných akcí, jimiž vytváří podmínky pro společenské kontakty mezi právníky různých profesí.“ Za důležitou součást ideové náplně považují i Etický kodex JČP, který se stal přílohou „Memoranda o spolupráci“ mezi JČP a všemi právnickými komorami a spolky. Těší mě, že na tomto půdorysu se již několik let pravidelně scházejí představitelé všech právnických profesí, vzájemně se informují o vývoji v jejich oboru a diskutují o tématech prostupujících všechny právnické profese. Příkladem může být téma mlčenlivost, přístup k informacím, AML. V rámci těchto úspěšných setkání byla připomenuta předválečná tradice právnických sjezdů, které organizovala Jednota. První sjezd se uskutečnil již v roce 1904 v Praze. Tak se zrodila myšlenka tuto tradici obnovit, s čímž všichni představitelé souhlasili. Jako téma pro první novodobý sjezd českých právníků bylo stanoveno: „Právníci – odpovědnost nejenom profesní, ale i společenská a institucionální pojistky jejich nezávislosti“. Rád využiju této příležitosti, abych se pochvalně vyjádřil k pracovní verzi referátu, který zpracovala Exekutorská komora ČR. V nejbližší době se opět sejde sjezdový výbor, který projedná další postup. Termín konání sjezdu je již předběžně určen na 5. 5. 2022. Místem konání má být Karolinum.

V rámci publikační činnosti vydává JČP čtvrtletník – Zpravodaj Jednoty českých právníků, který dává prostor k uveřejňování článků z různých právních oblastí. Dovolím si upozornit, že pan prezident Exekutorské komory ČR Mgr. Jan Mlynářčík poskytl do č. 3/2021, který jde právě do tisku, zajímavý článek, ve kterém vyjadřuje své, respektive komorové postoje k legislativnímu postupu

a výsledku, který přinesla poslední novela exekučního řádu.

Blíží se též termín slavnostního předávání tradičních medailí Antonína rytíře Randy, které se v loňském roce z důvodů pandemie koronaviru neuskutečnilo. Tentokrát bude spojeno i s jednáním Grémia, jehož posláním je hodnocení poskytování podnětů k dalšímu rozvoji činnosti Jednoty. Věřím, že po roční pauze budeme moci uskutečnit předvánoční setkání obohacené hudebním programem v prostorách Vyšehradské kapituly.

Toto je základní program činnosti Jednoty českých právníků pro nejbližší období a dodám, že každý, kdo by měl chuť se do aktivit tohoto spolku zapojit, je vítán.

Je známo, že máte hluboký vztah k hudbě a hrajete na několik hudebních nástrojů. Nabízí se proto otázka, zda vaše volba právnického studia a právnické profese byla cílená nebo vás k notářství spíše přivedl náhodný životní osud? Jak se prolínají vztah k hudbě a k notářství, jemuž jste nakonec zasvětil svůj profesní život?

Doma jsem byl vedený k hudbě, ale také k plnění dalších, zejména školních povinností. Pokud jsem zrovna hrál – na počátku na housle, hledělo se na mě, jako že si hraju

a nedělám nic pořádného. Ano, byla to pravda, hudba mě bavila. Zvláště později, když jsem v době studií hrál v kapele na kytaru, byla to pro mě zábava, odlehčení, prožíval jsem povznášející pocity. Hudba odpoutává od všedních starostí, je to jiný svět. S mými úmysly věnovat se profesionálně hudbě jsem však u rodičů neuspěl, a tak jsem po ukončení studia na PF UK vykročil na cestu právnickou. Ani jsem si neuvědomoval, jak silnou tradici právníků máme v rodině. Dědeček ze strany otce byl advokát v Prostějově, jeho syn, můj strýc, vystudoval práva, sestra mé maminky byla též právnička. Možná jsem po někom z nich zdědil předpoklady být právníkem. S volbou profese jsem měl štěstí. S trochou nadsázky si myslím, že notářství a hudba mají společnou důležitou složku. Tou je harmonie. Harmonie v hudbě mě vždy silně zajímala a hledání souladu mezi účastníky je těžké, někdy složité, ale v případě dosažení úspěchu přináší silný pocit uspokojení. Ještě mě napadá jedna společná charakteristika mezi právem a hudbou. Tou je improvizace. Právo stojí na paragrafech, hudba na notách, obojí má pevný řád. Ale i v tomto řádu je dostatek prostoru pro improvizaci. Na otázku tedy musím odpovědět takto: jsem vděčný osudu, že jsem se stal právníkem – notářem, a že mě hudba provází životem jako skvělý společník.

Připravili:
prof. JUDr. Alena Macková, Ph.D.
a JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

EXEKUČNÍ NOVELA NASTAVUJE ZRCADLO NEUTĚŠENÉMU STAVU ČESKÉHO ZÁKONODÁRSTVÍ

Mgr. Jan Mlynarčík
prezident Exekutorské komory ČR
soudní exekutor
Exekutorský úřad v Jablonci nad Nisou

Dne 20. července 2021 podepsal prezident republiky novelu občanského soudního řádu a exekučního řádu, doposud v legislativním procesu známou jako sněmovní tisk č. 545. Dokončil tak strastiplnou cestu nové právní úpravy exekucí, která měla v mnohém zjednodušit exekuční řízení a pomoci všem osobám dotčeným exekuční problematikou. Proces přijímání této úpravy nebyl jednoduchý a výsledek je bohužel ještě rozporuplnější než původní návrh z dílny Ministerstva spravedlnosti.

Novela, která byla špatně už na začátku...

Začněme ale od začátku, na kterém, možná poněkud paradoxně, stála Exekutorská komora České republiky. Stavovská organizace soudních exekutorů jako první upozornila na problém vícečetných exekucí. Soudní exekutoři znali exekučního prostředí registrovali problém povinných, vůči nimž bylo vedeno vícero exekucí. Souběžně probíhající exekuce působí problémy nejen exekučním orgánům, ale především samotným dlužníkům, pro které je mnohem složitější komunikovat s několika exekučními orgány a orientovat se ve všech svých případech. Často také kvůli vícečetným exekucím padnou do takové dluhové pasti, že se velmi obtížně hledá smysluplné řešení. Ostatně i proto sněm soudních exekutorů v roce 2014 pověřil vedení Exekutorské komory k tomu, aby na problém veřejně upozorňovalo a prosazovalo myšlenku místní příslušnosti soudních exekutorů, coby možného a smysluplného řešení. Soudní exekutoři tak paradoxně mohli jít sami proti sobě. Cítili nicméně potřebu celospolečensky negativní projevy exekucí řešit a přispět tak ke kultivaci prostředí.

Ministerstvo spravedlnosti si následně i díky aktivitě exekutorů uvědomilo, že vícečetné exekuce je potřeba

společně s dalšími problémy exekucí řešit. Pod vedením tehdejšího ministra JUDr. Roberta Pelikána, Ph.D., a jeho „mladých pušek“ na legislativním odboru pak vznikl návrh novely, jejímž nosným a hlavním bodem byl (bez ohledu na expertní stanoviska a názory odborné veřejnosti) návrh koncentrace exekucí, tzv. sněhulák. V tomto modelu se měly vícečetné exekuce zjednodušeně řečeno řešit tak, že každá nová exekuce vůči danému dlužníkovi připadne tomu exekutorovi, který již exekuci na dotyčného povinného vede. Odborná veřejnost však tomuto návrhu příliš nakloněna nebyla, neboť přinášel více potenciálních problémů než řešení.

Proti návrhu novely se v květnu 2017 razantním způsobem postavila Legislativní rada vlády a věc vrátila ministerstvu k důslednému dopracování. Legislativní rada vlády se přitom velmi kategoricky vyjádřila proti samotné myšlence a konstrukci koncentrace exekucí v podobě předložené ministerstvem. Bez ohledu na to se Ministerstvo spravedlnosti, tehdy vedené ministrem JUDr. Janem Kněžínkem, Ph.D., pokusilo novelu v téměř nezměněné a pouze mírně aktualizované podobě prosadit na Legislativní radě vlády znovu počátkem roku 2019. Logicky však opět narazilo na kritický přístup Legislativní rady vlády, jejíž postoj by se dal jednoduše shrnout výstižným citátem zpravodaje JUDr. Michala Žižlavského, který návrh novely označil za „*nakládání zboží na loď, která se již potápí*“. Návrh novely tak byl opět vrácen ministerstvu k dalšímu dopracování, a to včetně dalších navržených změn, jako například povinných záloh na náklady exekuce, zastavování bezvýsledných exekucí či náhrady nákladů plátcům mzdy.

Projednání novely v duchu mnoha pozměňovacích návrhů

Při dalším postupu se ministerstvo už ani nepokusilo návrh novely předložit Legislativní radě vlády. Nově nastoupivší ministryně Mgr. Marie Benešová obešla legislativní postupy a návrh novely společně se *sněhulákem* v červenci 2019 předložila rovnou Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, a to i na navzdory vzájemným jednáním se zástupci Exekutorské komory ČR, na nichž příslibila, že se bude zabývat i místní příslušností. Návrh se ihned po prvním čtení ve Sněmovně stal terčem kritiky a mnohých pozměňovacích návrhů z per jednotlivých poslanců či jejich uskupení. Představoval totiž unikátní příležitost a živnou půdu pro politickou exhibici členů zákonodárského sboru, kteří jakoby se předbíhali v tom, kdo s těmi „zlými exekucemi nejvíce zatočí“. Až na několik málo světlých výjimek jsme byli svědky mnohých navzájem si odporujících, nesystémových a mnohdy zcela iracionálních pozměňovacích návrhů poslanců, které v drtivé většině nebyly podloženy žádnými daty, studií, nebo alespoň racionální důvodovou zprávou.

Návrhem novely se všemi uplatněnými pozměňovacími návrhy se posléze po několika odkladech v září roku 2020 (tedy téměř rok po předložení) zabýval Ústavně právní výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (dále jen Ústavně právní výbor Poslanecké sněmovny). Jak již bylo zmíněno úvodem, novela měla kromě některých technických záležitostí a menších změn řešit především problém vícečetných exekucí. Navzdory odbornou veřejností všeobecně kladně přijímané místní příslušnosti exekutorů však ministerstvo v předložené novele usilovalo o poměrně komplikovanou koncentraci exekucí u jednoho exekutora, který již nějakou exekuci z dřívějšíka vůči danému povinnému vede. Není proto divu, že se Ústavně právní výbor Poslanecké sněmovny musel zabývat i několika pozměňovacími návrhy, mezi nimiž byla právě i místní příslušnost (teritorialita) soudních exekutorů na krajském principu, nebo i jiné formy místní příslušnosti – nepravá teritorialita u vymáhání veřejnoprávních pohledávek, spotřebitelská apod.

Členové Ústavně právního výboru Poslanecké sněmovny označili koncentraci exekucí za nesystémovou, složitou a nelogickou. Bohužel obdobně odmítavě se postavili i k jednotlivým návrhům místní příslušnosti soudních exekutorů, které nepovažovali za nutné do právního řádu zakotvit. Jakékoli předložené řešení vícečetných exekucí, kvůli němuž vůbec celá novela jako taková vznikla, bylo odmítnuto, navzdory programovému závazku vládní koalice tento problém vyřešit.

Namísto toho však byla kladně přijata velká řada jiných změn na základě pozměňovacích návrhů, které se objevily až v rámci schvalovacího procesu. Ve výsledku se Ústavně právní výbor kromě řešení vícečetných exekucí negativně vymezil například i proti návrhům na odbřemenění zaměstnavatelů při poskytování součinností, zefektivnění doručování, zavedení Centrální úřední desky, odstranění dvojkolejnosti vymáhání atd. Členové výboru naopak schválili zavedení chráněného účtu ve velmi složitě a aplikačně komplikované podobě, zastavování marných bagatelních exekucí, veřejnoprávní milostivé léto (de facto odpuštění příslušenství veřejnoprávních dluhů) atd.

Poslanecká sněmovna návrh novely podrobila druhému čtení, které se bohužel taktéž nevyhnulo lidové tvořivosti v podobě dalších pozměňovacích návrhů. Ve výsledku proto byla po více než roce a půl od předložení schválena novela, jejíž součástí bylo veřejnoprávní milostivé léto, další omezení mobiliárních exekucí, komplikované skládání záloh na náklady exekuce za účelem prodloužení exekuce, povinné nahrávání všech telefonických hovorů mezi soudním exekutorem a jeho zaměstnanci na jedné straně a volajícími povinnými na straně druhé, či naprosto nesmyslná povinnost zasílat exekuční spisy povinným na žádost poštou na datovém nosiči. Poslanci se i v této fázi postavili proti jakékoli podobě řešení vícečetných

exekucí, ať již formou ministerského sněhuláka nebo všeobecně kladněji přijímanou místní příslušností. Posledně jmenované přitom mělo potenciál odstranit mnohé další systémové nedostatky stávajícího exekučního systému. Ětos novely se vytratil, zůstal patos. Dokonce i samotné předkládající Ministerstvo spravedlnosti bylo výslednou podobou novely doslova zděšeno, když ji i velmi rozladěná ministryně Benešová označila za „kočkopsa“.

Horní komora Parlamentu by zásadně neměla komplexním způsobem napravovat chyby v legislativním materiálu schváleném Poslaneckou sněmovnou. Nicméně v tomto případě v zásah této „vyšší moci“ doufali i mnozí samotní poslanci, zděšení tím, co plénum schválilo. Jiskra naděje na alespoň trochu pozitivní změnu exekučního systému svitla počátkem června 2021 po projednání návrhu novely Ústavně-právním výborem Senátu ČR (dále jen Ústavně-právní výbor Senátu). Členové výboru se totiž většinou shodli na nezbytnosti zakotvení úplné místní příslušnosti soudních exekutorů. Výbor dokonce schválil pozměňovací návrh, jímž se postavil proti některým nepřípustně retroaktivním účinkům novely týkajícím se zastavování bezvýsledných exekucí a skládání záloh za prodloužení exekuce, a navrhl prodloužení legisvakanční lhůty u těch úprav, které vyžadují úpravy informačních systémů. Pozitivně lze vnímat, že se Ústavně-právní výbor Senátu pokusil alespoň předejít těm nejhorším dopadům novely.

Senát se všemi příslušnými výbory se mohl návrhem novely zabývat pouhý měsíc. Navzdory tomu jsme bohužel byli opět svědky další plejády pozměňovacích návrhů, některých veskrze pozitivních, jako v případě již zmíněného pozměňovacího návrhu Ústavně-právního výboru Senátu, jiných zcela nesmyslných, které již pouze prohloubily krizi novely a jejího schvalování. Senát ve výsledku novelu vrátil Poslanecké sněmovně zpět k dalšímu projednání. Senátní plénum se naneštěstí postavilo proti závěrům vlastního Ústavně-právního výboru a opět odmítlo jakoukoli formu místní příslušnosti soudních exekutorů. Na novelu se nabalilo velké množství různých, nesouvisejících a nejasných ustanovení.

Poslanecká sněmovna „velkou exekuční novelu“ schválila počátkem července 2021 a následně ji podepsal prezident republiky. Do této novely vkládali všechny zúčastněné strany (a je jedno jestli z věřitelského či dlužnického sektoru, nebo z řad soudců a soudních exekutorů) velké naděje. Výsledek se dá bez větší nadsázky nazvat noční můrou pro všechny, kteří budou nová pravidla muset v praxi aplikovat a kteří se s nimi budou muset potýkat.

Úroveň zpracování novely jako kapitola sama pro sebe a největší problémy

Jakkoli to většinou postrádá valného smyslu, nelze v tomto případě nezmínit tragickou úroveň legislativně-

-technického zpracování novely. Celý normativní text je psán dlouhými a složitými souvětími, která na první ani na druhé přečtení nedávají valný smysl. Jednotlivá ustanovení se skládají z mnoha odstavců, které křížově odkazují na sebe navzájem či na jiná ustanovení způsobem připomínajícím spíše síť železničních koridorů než legislativní počín. Každé pravidlo je protkáno obrovským množstvím výjimek a upřesnění. Porozumět a řádně aplikovat takovou zákonnou normu už snad ani není práce pro právníky nebo akademiky. Bez složitého diagramu se prakticky neobejdete. Se smutným úsměvem tak na mysl vytane snaha zákonodárců pod vedením profesora Eliáše při tvorbě nového občanského zákoníku o co nejjednodušší a nejkratší paragrafové znění. S vědomím, že je možné vytvořit tak legislativně-technicky jednoduchý a elegantní předpis, už při pohledu na novou exekuční novelu zbydou jenom oči pro pláč.

Co nám tedy novela exekučního a občanského soudního řádu přinesla? Bez nadsázky chaos. Spoustu nepřehledných a obtížně aplikovatelných ustanovení a změny, které snad ani nikdo nechtěl. Pominu již nyní rezignaci zákonodárce na jakékoli řešení vícečetných exekucí, což je zásadní nedostatek novely, která kvůli tomu vůbec vznikla, a zaměřím se na nejzásadnější problémy. Jednou z hlavních problematických oblastí je tzv. veřejnoprávní milostivé léto, podle něhož se zastaví veškeré exekuce, v nichž vystupuje veřejnoprávní oprávněný, pokud povinný do tří měsíců splatí celou jistinu a 750 Kč na nákladech exekuce. Tato změna zásadním způsobem zasahuje do rozpočtů zdravotních pojišťoven, obcí a dalších veřejnoprávních subjektů bez ohledu na to, zda daný dluh vznikl v rámci veřejnoprávního nebo soukromoprávního postavení toho kterého subjektu.

Nahrává se tak plošně všem dlužníkům veřejnoprávních věřitelů, kteří nebudou muset hradit příslušenství svých dluhů. Chrání se i nepoctivci na úkor většiny – zodpovědně platících občanů, kteří nedostatky ve veřejných rozpočtech budou muset hradit ze svého. A to ani nezmiňuji nedůvodné rozdíly, které vzniknou mezi těmi, kteří své dluhy řádně splatili se vším všudy, a těmi, kteří se jejich placení vyhýbali, a nyní se jim dala příležitost, jak se velké části dluhů zbavit. Ustanovení není jenom nevyhovné, je přímo nebezpečné a do budoucna zakládá nevhodný precedens. Za do nebe volající nestoudnost návrhu pak považují skutečnost, že se milostivé léto vztahuje jenom na pohledávky vymáhané v exekučním řízení soudním exekutorem a nevztahuje se na daňové exekuce nebo na pohledávky vymáhané v rámci soudního výkonu rozhodnutí. Mnohé exekuce vedou soudní exekutoři léta, pokud jim stát touto změnou následně přiznává pouze 750 Kč na nákladech exekuce, jedná se o výsměch.

Hovoříme-li o nákladech exekuce, musíme se podívat i na novou úpravu zastavování bezvýsledných exekucí.

Podle ní soudnímu exekutorovi zanikne nárok na úhradu nákladů bezvýsledné exekuce, která bude zastavena podle nových pravidel. Zákonodárce touto úpravou zcela ignoroval ustálenou judikaturu Ústavního soudu, podle níž soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti vystupuje jako podnikatel a má ústavně zaručené právo na úhradu nákladů exekuce. Změna je evidentně protiústavní a odráží postoj státu k vymahatelnosti práva v České republice.

Navzdory námitkám vzneseným v průběhu legislativního procesu se zákonodárny sbor nevyhnul ani dalšímu ústavně právnímu faux pas. Zastavování bezvýsledných exekucí se bude týkat i již nyní vedených exekucí. Stát nepřipustně retroaktivně zasáhl do již běžících exekucí a do práv věřitelů, kteří dlouhou dobu vymáhají své pohledávky. Nákladnou změnu představuje i nová povinnost soudních exekutorů zasílat povinným spisy na datovém nosiči. Celá justice se zavázala prohlubovat digitalizaci a elektronizaci veškerých procesů. Naproti tomu jsme zde opět svědky zpátečnického pohledu na věc. Namísto vzdálených přístupů k exekučním spisům se tyto spisy budou zasílat poštou na datových nosičích (tradičně CD), jejichž využití je na ústupu, je nákladné a zbytečné. O nutnosti zajištění ochrany osobních údajů a zabezpečení takovým způsobem zasílaných spisů proti zneužití ani nemluvě.

Co s novelou, kterou vlastně nikdo nechtěl?

Celá novela se nese ve znaku chaotických, nesystémových, nelogických a často protichůdných změn, které budou v praxi obtížně aplikovatelné. Vykládat nová ustanovení a aplikovat je v praxi budou v první linii muset soudní exekutoři, na které byla uvalena spousta nových povinností. Stát jim přitom ještě odebírá právo na náhradu nákladů exekuce bez ohledu na to, že soudní exekutoři právě pro stát zajišťují vymahatelnost práva a vynutitelnost exekučních titulů, soudních rozhodnutí.

S aplikací a interpretací nejasného zákona si soudní exekutoři poradí. Není to ostatně poprvé, co jim stát takřka „zavařil“. Co je ale dlouhodobě neudržitelné, to je otázka nákladů exekuce. Soudní exekutoři zaměstnávají tisíce zaměstnanců, kterým musí platit mzdy. Musí mít zajištěné prostory sloužící k výkonu exekutorského úřadu, platit energie, nákladné softwary a informační systémy nezbytné k výkonu exekuční činnosti jako takové. Vzhledem k zákonné povinnosti musí nakupovat nahrávací zařízení pro mobiliární exekuce. Nově také musí zajistit nahrávání telefonických hovorů s účastníky řízení a tyto nahrávky ukládat a chránit proti zneužití.

Ekonomická realita vymáhání práva

Stát však exekutorům opakovaně pouze komplikuje výkon exekuční činnosti a přidává povinnosti, které neustále zvyšují náklady na straně soudních exekutorů – náklady na vstup, bez nichž nelze exekuce vůbec provádět. Navzdory tomu však stát vyhláškou stanovené náklady a odměnu soudních exekutorů od roku 2001, tj. více než dvacet let, nezvýšil. Bez ohledu na to, že se ceny v podstatě všeho pořád zvyšují, bez ohledu na to, že agenda a byrokratizace bobtná. Je nezbytně nutné, aby se zákonodárce – stát zamyslel a zodpovědně si odpověděl na několik klíčových otázek: Stojí stát o vymahatelnost práva? Kdo bude mít zájem o výkon exekutorské profese za ustavičně se zhoršujících podmínek? Kdo bude provádět exekuce, až exekutoři zkrachují nebo nebudou mít o výkon exekuční činnosti zájem? Skutečně se stát chce navrátit k divokým 90. létům – k době bezpráví a nevymahatelnosti rozhodnutí?

Pevně věřím, že pokud si stát skutečně zodpovědně odpoví na tyto otázky, bude muset alespoň otevřít otázku zvýšení exekučního tarifu. Již nyní se mnohé exekutorské úřady pohybují na hraně zachování samotné existence. Nehovoříme tu již o žádných enormních výdělcích či snad lukrativní profesi exekutora. Hovoříme o boji za ekonomické přežití mnohých úřadů. Některé větší úřady dokázaly za cenu obrovských investic optimalizovat své procesy na takovou úroveň, která jim umožnila další přežití. Mnohé další neměly takové štěstí nebo prostředky.

Stát nemůže ignorovat ekonomickou realitu. Konečně by se měly otevřít debaty o úpravě exekučního tarifu tak, aby odpovídal současným ekonomickým podmínkám a složitosti celého procesu vymáhání. Naslouchat přitom bude třeba právě soudním exekutorům, respektive Exekutorské komoře ČR, neboť kdo jiný může mít reálnou představu o tom, kolik vymáhání práva skutečně stojí.

Na závěr tohoto pojednání nelze opominout tu nejzákladnější věc, po které dlouhodobě volají všechny zainteresované strany. Je potřeba vytvořit nový, moderní a jednoduchý exekuční řád odpovídající podmínkám moderní společnosti. Práce na novém kodexu vymáhání už měly dávno začít, neboť neustále nové a nové nesystémové novely schvalované bez jakékoli koncepce zásadně narušují dlužnicko-věřitelské a exekuční prostředí v České republice. Stát musí jasně deklarovat, kdo je exekučním orgánem, a zda vážně stojí o vymahatelnost práva. Nezbývá než doufat, že se v blízké budoucnosti podaří přesvědčit politickou reprezentaci o nezbytnosti nového exekučního kodexu.

PODMÍNĚNÁ PLNĚNÍ V EXEKUCI

Mgr. Jan Krejsta

soudní exekutor
Exekutorský úřad Brno-město

Oprávněným v exekuční praxi občas působí problémy při zohlednění a případném doložení podmínek, kterými je podmíněn vznik vymáhaných povinností.

V § 43 odst. ex. řádu je stanoveno, že jestliže je to, co ukládá exekuční titul povinnému, vázáno na splnění podmínky nebo na splnění vzájemné povinnosti oprávněného nebo omezené doložením času, lze postupovat podle § 44 jen tehdy, prokáže-li oprávněný, že se podmínka splnila nebo že sám svou vzájemnou povinnost vůči povinnému již splnil, popřípadě je připraven ji splnit, nebo že nastal doložený čas. V odst. 2 téhož ustanovení je stanoveno, že v případech uvedených v odstavci 1 je třeba k potvrzení o vykonatelnosti exekučního titulu připojit listinu vydanou nebo ověřenou státním orgánem nebo notářem, z níž je patrné, že se splnila podmínka, že oprávněný splnil svou vzájemnou povinnost, popřípadě je připraven ji splnit, nebo že nastal doložený čas.

Ustanovení § 43 odst. 1 ex. řádu je ekvivalentní § 262 odst. 1 o. s. ř. a věcně se od něj nijak neliší. Na rozdíl od § 262 odst. 1 o. s. ř. je v něm sice uvedeno, že prokázání vyjmenovaných skutečností je podmínkou postupu podle § 44 ex. řádu, tedy podmínkou vyrozumění účastníků exekučního řízení o zahájení exekuce, kdežto podle § 262 odst. 1 o. s. ř. je prokázání totožných skutečností podmínkou nařízení výkonu rozhodnutí, což by na první pohled mohlo vyvolávat dojem, že v exekučním řízení je možno exekuci nařídit bez prokázání těchto skutečností, a prokázání je až podmínkou vyrozumění účastníků exekučního řízení, ale není tomu tak. Exekuční titul vázaný na splnění podmínky, doložení času, splnění, či alespoň připravenosti ke splnění vzájemné povinnosti ze strany oprávněného se stává materiálně vykonatelným až v okamžiku, kdy je podmínka splněna, nastane potřebný čas, nebo bude splněna vzájemná povinnost oprávněného, případně bude připraven ji splnit. Exekuci lze nařídit jen pro vykonatelný exekuční titul, přičemž vykonatelný musí být již k okamžiku zahájení exekučního řízení. K závěru, že prokázání uvedených skutečností je podmínkou nařízení exekuce podle § 43a ex. řádu, lze dojít rovněž historickým výkladem.

Do 31. 12. 2012 bylo v komentovaném ustanovení uvedeno, že prokázání uvedených skutečností je podmínkou nařízení exekuce. V důvodové zprávě k zák. č. 396/2012 Sb., kterým byl do komentovaného ustanovení s účinností od 1. 1.

2013 zařazen odkaz na postup podle § 44 ex. řádu, je uvedeno, že se v tomto ohledu jedná pouze o legislativně technickou změnu v souvislosti se zrušením nařizování exekuce soudem. Zjevně tedy nebylo účelem změny znění komentovaného ustanovení způsobit, aby napříště doložení uvedených skutečností nebylo podmínkou nařízení exekuce podle § 43a ex. řádu, ale pouze podmínkou vyrozumění účastníků exekučního řízení podle § 44 ex. řádu. Ostatně v § 43 odst. 2 ex. řádu zůstalo uvedeno, že listinu prokazující splnění podmínky, toho, že nastal potřebný čas, stejně jako splnění nebo připravenosti ke splnění vzájemné povinnosti je třeba připojit k potvrzení vykonatelnosti. Tuto je přitom podle § 38 odst. 2 ex. řádu nutné připojit již k exekučnímu návrhu.

Pro účely komentovaného ustanovení je významné jen prokázání splnění podmínky odkládací (§ 548 obč. zák.) nebo toho, že nastala doba, na kterou je vázán vznik (počátek) povinnosti (§ 550 obč. zák.) uložené exekučním titulem. Nikoliv tedy podmínky rozvazovací nebo stanovení času, kterým se povinnost omezuje konečnou dobou (v obou případech v důsledku uvedené skutečnosti exekučním titulem uložená povinnost zaniká). Vznik některé ze dvou posledně uvedených skutečností je překážkou vedení exekuce a důvodem zastavení vedené exekuce, případně zamítnutí exekučního návrhu. Počáteční doba může být určena tak, že je jisté, zda a kdy nastane (typicky, pokud je udáno konkrétní datum), případně je jisté zda, ale není jisté, kdy nastane (například den smrti) [LA-VICKÝ, P. a kol., Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, s. 1965]. Pokud je obecně známo, že a kdy počáteční doba nastala (zejména, je-li určena konkrétním datem), uplatní se § 121 o. s. ř. ve spojení s § 254 odst. 1 o. s. ř. a § 52 odst. 1 ex. řádu a vznik takové skutečnosti není třeba ani v exekučním řízení prokazovat. Teoretické rozlišování podmínky a doložení času nemá pro účely komentovaného ustanovení valného významu, protože v obou případech má stejné procesní důsledky.

Obsahuje-li dohoda osoby oprávněné a osoby povinné obsažená v notářském zápisu se svolením k vykonatelnosti ujednání, podle kterého bude-li věřitelem poskytnuta dlužníku půjčka podle smlouvy o půjčce (či poskytne-li věřitel dlužníkovi půjčku apod.), zavazuje se dlužník splnit pohledávku a jiné nároky věřitele, vyplývající ze závazkového právního vztahu vzniklého na základě smlouvy o budoucí smlouvě o půjčce (na jejímž základě věřitel plnil po sepisu notářského zápisu a jež je podle dohody účastníků skutečností, na níž se budoucí pohledávka zakládá), jde o podmínku, jejíž splnění je třeba prokázat způsobem uvedeným v ustanovení § 43 odst. 2 ex. ř. (NS 31 Cdo 2184/2013 ze dne 11. 2. 2015).

Dobu určující počátek (vznik) povinnosti je třeba odlišovat od pariční lhůty, kterou se exekučním titulem určuje lhůta pro (dobrovolné) splnění jím uložené povinnosti

(§ 261 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 52 odst. 1 ex. řádu). Pariční lhůta je uvedena přímo v exekučním titulu. Pokud v exekučním titulu chybí, lze ji v některých případech určit podle § 261 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 52 odst. 1 ex. řádu. Ustanovení § 43 odst. 1 ex. řádu se však na ni v žádném případě nevztahuje. V případech, kdy pariční lhůta v exekučním titulu chybí a lhůtu ke splnění nelze určit podle § 261 odst. 2 o. s. ř., je takový exekuční titul materiálně nevykonatelný.

Ohledně vzájemné povinnosti je ustanovení § 43 odst. 1 ex. řádu procesním vyjádřením hmotněprávních norem obsažených zejména v § 1911 a 1912 obč. zák. Vzájemná povinnost je taková povinnost, při které je povinen plnit jak povinný oprávněnému, tak oprávněný povinnému, přičemž tato plnění jsou vzájemně podmíněna (jde o tzv. synallagmatický závazek). Vzájemnost plnění je v exekučních titulech obvykle vyjádřena tak, že povinný je povinen plnit oproti plnění oprávněného. Vzájemnost plnění musí být ve výroku uvedena výslovně, pouhé stanovení stejné doby splnění k závěru, že byla uložena povinnost k vzájemnému plnění, nestačí. Na základě exekučního titulu ukládajícího vzájemné plnění může exekuci navrhnout jen žalobce, nikoliv žalovaný, byť z exekučního titulu vyplývá i (vzájemná) povinnost žalobce vůči žalovanému. Rozsudek je vykonatelný vždy jen pro žalobce, nikoli i pro žalovaného (NS 30 Cdo 2924/2013 ze dne 24. 4. 2014). Ukládá-li exekuční titul vzájemné plnění, může se oprávněný exekučně domáhat vymození povinnosti povinného jen tehdy, pokud prokáže, že své plnění již povinnému poskytnul, nebo je připraven ho poskytnout.

Splnění odkládací podmínky, toho, že nastal potřebný čas, stejně jako splnění nebo připravenosti ke splnění vzájemné povinnosti, musí oprávněný prokázat některou z kvalifikovaných listin podle § 43 odst. 2 ex. řádu.

Podle tohoto ustanovení se v exekučním řízení nepostupuje v případě vyklizení s náhradou podle § 343 a 344 o. s. ř. Soudní exekutor není oprávněn (ani po 1. 1. 2014, respektive 30. 9. 2017) provádět vyklizení s náhradou (srov. § 37 odst. 2 a § 73 ex. řádu).

Exekuční řád vyžaduje, aby splnění podmínky, toho, že nastal potřebný čas, stejně jako splnění nebo připravenosti ke splnění vzájemné povinnosti, bylo v exekučním řízení prokázáno kvalifikovanou listinou, kterou je třeba připojit k potvrzení o vykonatelnosti exekučního titulu. Protože toto potvrzení musí být podle § 38 odst. 2 ex. řádu připojeno k exekučnímu návrhu, musí být i kvalifikovaná listina podle § 43 odst. 2 ex. řádu přiložena k exekučnímu návrhu.

Požadavkem na doložení uvedených skutečností kvalifikovanou listinou se (obdobně jako v § 36 odst. 4 ex. řádu) projevuje zásada formalizace předpokladů pro nařízení

exekuce. Účelem takové formalizace je umožnit v zájmu rychlého průběhu exekučního řízení, o kterém se povinný dozví až v okamžiku, kdy již bylo možno zajistit pro účely exekuce odpovídající majetek, aby exekuce mohla být nařízena jen na základě oprávněným předložených listin bez toho, aby bylo třeba nařizovat jednání, při kterém by se provádělo dokazování skutečností podstatných pro nařízení exekuce. Požadavek na kvalifikované prokázání vzniku uvedených skutečností listinou (většinou splňující znaky veřejné listiny) tak kompenzuje potlačení projednací zásady při zachování adekvátní míry ochrany povinného při posuzování toho, zda je exekuce nařizována po právu.

Exekuční řád vyžaduje, aby skutečnosti uvedené v § 43 odst. 1 ex. řádu byly prokázány listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem nebo notářem. Tyto skutečnosti není možné prokázat jinak. Typickým příkladem listiny vydané státním orgánem je rozsudek, kterým bylo rozhodnuto o žalobě na určení podle § 80 o. s. ř. nebo rozhodnutí o přijetí do úschovy vydané v řízení podle § 289 a násl. z. ř. s. Z listin vydaných nebo ověřených notářem jsou způsobilé prokázat splnění podmínky nebo splnění vzájemné povinnosti, popřípadě připravenost ke splnění vzájemné povinnosti, jak notářské zápisy (v úvahu přichází zejména osvědčení jiných skutkových dějů podle § 79 notářského řádu a osvědčení o prohlášení podle § 80 not. řádu, jejich stejnopisy a výpisy z notářských zápisů), tak i legalizace soukromé listiny notářem (§ 74 not. řádu) [NS 20 Cdo 4478/2008 ze dne 23. 9. 2010]. Podle § 6 notářského řádu jsou notářské listiny, tj. notářské zápisy a jejich stejnopisy, výpisy z notářských zápisů a podle tohoto zákona sepsané listiny o ověření, které splňují náležitosti stanovené pro ně tímto zákonem, veřejnými listinami. Podle § 72 odst. 1 písm. b) notářského řádu je tak veřejnou listinou i listina, na které byly notářem ověřeny podpisy. Ověření shody opisu nebo kopie s listinou (vidimace) podle § 73 notářského řádu sice také má charakter veřejné listiny podle § 6 notářského řádu, nicméně vzhledem k tomu, že se vidimací nepotvrzuje správnost a pravdivost údajů uvedených v listině a notář za obsah listiny neodpovídá, tedy ani za to, kdo listinu podepsal, není tato tzv. ověřená kopie listiny (vyjma případu, kdy na vidimované listině byly podpisy úředně ověřeny) listinou vyhovující požadavkům § 43 odst. 2 ex. řádu.

Judikatura dovodila, že požadavkům § 43 ex. řádu vyhoví (soukromá) listina, na které byly podpisy úředně ověřeny (například NS 20 Cdo 1887/2004, ze dne 23. 8. 2005). Tento závěr má své kořeny v době, kdy každá listina s úředně ověřenými podpisy podle zák. č. 41/1933 Sb. splňovala znaky veřejné listiny podle § 134 o. s. ř. (u které se presumuje správnost jejího obsahu). Podle zák. č. 41/1993 Sb. ověřování podpisů (legalizaci) prováděly v rámci přenesené působnosti (tedy v rámci výkonu státní správy) obecní, městské úřady, úřady městské části,

městského obvodu, krajské úřady a magistráty, tedy při výkonu této činnosti státní orgány ve smyslu § 134 o. s. ř. Pozdější judikatura tento závěr rozšířila i na listiny s podpisy ověřenými podle zák. č. 21/2006 Sb. (například NS 20 Cdo 2348/2017 ze dne 16. 6. 2017, který se sice vztahuje k § 36 odst. 4 ex. řádu, nicméně v něm uvedený způsob prokazování zcela odpovídá § 43 odst. 2 ex. řádu a jeho závěry lze tudíž vztáhnout i na toto ustanovení), byť již ne všechny orgány, které podle něj legalizaci provádějí, je možné řadit mezi státní orgány (konkrétně držitele poštovní licence a Hospodářskou komoru České republiky), a listiny, na kterých provedou ověření podpisu, tak nemají charakter listiny veřejné. Vzhledem k tomu, že judikatura vykládá § 43 ex. řádu tak, že jeho požadavkům vyhovuje listina, na které byly úředně ověřeny podpisy, přestože není listinou veřejnou, vyhoví požadavkům § 43 ex. řádu i ověření podpisu kapitánem lodi podle vyhl. č. 272/2000 Sb.

Prohlášení advokáta o pravosti podpisu podle § 25a zákona o advokacii požadavkům § 43 ex. řádu v zásadě nevyhovuje. Důvodem je skutečnost, že uvedené prohlášení o pravosti podpisu nahrazuje úřední ověření podpisu jen tam, kde je ověření podpisu vyžadováno právním předpisem. Ustanovení § 43 ex. řádu však nevyžaduje, aby na určité listině byl ověřen podpis jednatelů (jako je tomu například v § 331 odst. 3, § 441 odst. 2, § 669 odst. 2, § 757 odst. 2, § 1520 odst. 1, 1621 odst. 2, § 2134 obč. zák.). Pouze vymezuje okruh listin způsobilých k prokázání uvedených skutečností. Například odkládací podmínka tak může být platně splněna právním jednáním v písemné formě bez ověření podpisu, nicméně taková listina „jen“ nemůže být úspěšně uplatněna pro účely § 43 odst. 2 ex. řádu. Z toho důvodu listina opatřená prohlášením advokáta o pravosti podpisu není obecně způsobilá prokázat splnění skutečností podle § 43 ex. řádu. Jinak by tomu bylo jen v případě, kdy by zvláštní právní předpis pro právní jednání, v důsledku kterého by nastala prokazovaná skutečnost, vyžadoval ověření podpisu.

Vzhledem k tomu, že je § 43 ex. řádu vykládán tak, že jeho požadavkům vyhoví i soukromá listina, na které byly ověřeny podpisy, přestože podpisy nebyly ověřeny státním orgánem ani notářem (jinak by šlo o veřejnou listinu), jsme přesvědčeni, že tím spíše (a *minor ad maius*) požadavkům komentovaného ustanovení musí vyhovět exekutorský zápis podle § 77 ex. řádu o osvědčení skutkového děje nebo stavu věci, pokud osvědčovaným dějem nebo stavem věci má být prokázáno splnění některé ze skutečností uvedených v § 43 ex. řádu, který je podle § 79 odst. 2 ex. řádu veřejnou listinou.

Je třeba zdůraznit, že prohlášení samotného oprávněného, byť by jinak splňovalo formu kvalifikované listiny podle § 43 odst. 2 ex. řádu, k prokázání vzniku skutečností podle § 43 odst. 1 ex. řádu nestačí. Nedostatek ochoty povinného písemně potvrdit splnění vzájemné

povinnosti oprávněným, případně poskytnout součinnost potřebnou k ověření soukromé listiny, lze překonat tím, že oprávněný na základě žaloby o určení podle § 80 o. s. ř. dosáhne rozhodnutí, kterým bude určeno, že vzájemnou povinnost splnil, popřípadě je připraven ji splnit.

Listinou uvedenou v § 43 odst. 2 ex. řádu nemusí být vždy listina podepsaná povinným. Má-li být vzájemná povinnost oprávněného plněna vůči třetí osobě, může naplnění

podmínky uvedené v citovaném ustanovení stvrdit i tato třetí osoba (NS 20 Cdo 3028/2019 ze dne 5. 11. 2019, R 44/2020). Jestliže podmínka nebo povinnost, která musí být naplněna, aby se exekuční titul stal vykonatelným, má nastat právním jednáním vůči někomu jinému (třeba i vůči osobě jednající za povinného), může její naplnění stvrdit listinou ve formě předpokládané § 43 odst. 2 ex. řádu i ten subjekt, vůči němuž bylo právní jednání uskutečněno (NS 20 Cdo 3028/2019 ze dne 5. 11. 2019).

|

STŘET EXEKUČNÍHO A VYVLASTŇOVACÍHO ŘÍZENÍ

JUDr. Mgr. Milan Dočkal

advokát
doktorand FPR ZČU

1. Úvod

Vlastnické právo je jedním ze základních lidských práv garantovaných Listinou základních práv a svobod.¹ Nejedná se však o právo absolutně nedotknutelné.

Jak exekuční řízení, tak vyvlastňovací řízení shodně směřují k omezení vlastnického práva osoby k nemovité věci a obě mohou skončit odnětím nemovité věci jejímu vlastníku, nicméně každé z nich probíhá z jiného důvodu. Na jedné straně stojí uspokojení věřitelů vyvlastňovaného, a na straně druhé účel vyvlastnění stanovený zvláštním zákonem. Může se stát, že jedna a tatáž nemovitá věc je současně předmětem jak exekučního řízení, tak řízení o vyvlastnění.

Následující text nemá za cíl komplexně popsat jednotlivé druhy řízení, nýbrž toliko stručně představit některé jejich aspekty a dále se zabývat otázkami jejich případné kolize.

2. Exekuční řízení

Výkon rozhodnutí je „finálním“ stadiem občanskoprávního sporu. Jestliže strana, která má podle rozhodnutí soudu plnit, dobrovolně nesplní, co jí ukládá vykonatelné rozhodnutí (v exekučním řízení je taková osoba označována jako „povinný“), může se strana, v jejíž prospěch soud rozhodl (jinak také jako osoba „oprávněná“), obrátit na soud s návrhem na soudní výkon rozhodnutí² nebo na soudního exekutora s exekučním návrhem³. Pro účely tohoto článku se budeme zabývat pouze výkonem rozhodnutí prostřednictvím soudního exekutora.

Exekuční řízení je upraveno zákonem č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále jen „exekuční řád“ nebo také jen „EŘ“), kdy tento zákon je *lex*

¹ Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, čl. 11 odst. 4.

² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 251 odst. 1.

³ Srov. zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, § 37 a násl.

specialis a na otázky v tomto zákoně neupravené se subsidiárně použije zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Hlavními účastníky exekučního řízení je oprávněný a povinný (případně manžel povinného), oprávněný a povinný jsou procesně legitimováni k činění úkonů v exekučním řízení, především tedy k podávání opravných prostředků.

Exekuční návrh je prvním úkonem směřujícím k zahájení exekučního řízení. Exekuční řízení je zahájeno dnem, kdy exekuční návrh došel exekutorovi v souladu s ustanovením § 35 odst. 2 EŘ. Exekutor následně požádá příslušný exekuční soud o pověření a nařízení exekuce, kdy až na základě uděleného pověření soudem je exekutor oprávněn začít zjišťovat a zajišťovat majetek povinného. Ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení pověření zašle exekutor oprávněnému vyrozumění o zahájení exekuce, vyrozumění o zahájení exekuce je však nutno zaslat nejpozději s prvním exekučním příkazem, který je mu v exekučním řízení doručován. Vyrozumění o zahájení exekuce může exekutor poslat orgánům pověřeným vedením veřejných rejstříků, případně dalším orgánům (je-li to potřebné pro vedení exekuce), a v případě, že má povinný nemovitý majetek, pak se vyrozumění exekutora o zahájení exekuce podle § 44 odst. 1 EŘ zašle i katastrálnímu úřadu, který do katastru nemovitostí k uvedené nemovité věci zahájení exekuce zapíše jako poznámku dle § 22 odst. 1 a násl. zákona č. 256/2013 Sb., katastrální zákon. Vydáním prvního exekučního příkazu postihujícího majetek povinného je zahájena vlastní exekuce.⁴ Exekuční příkaz má ještě další účinek, a to tzv. blokační, kdy jeho prostřednictvím exekutor zajistí předmětný majetek povinného dříve, než mu exekuční příkaz doručí. Jak již bylo naznačeno výše, cílem exekučního řízení je uspokojení pohledávky oprávněného vyplývající z exekučního titulu v plném rozsahu, blokačním účinkem exekučního příkazu je zabráněno zmaření exekuce ze strany povinného tak, že povinný v době doručení exekučního příkazu již nemá možnost se svým majetkem disponovat (například v případě přikázání pohledávky z účtu povinného) a jakékoliv právní jednání povinného týkající se uvedeného majetku je absolutně neplatné, toto je označováno jako tzv. speciální inhibitorium.⁵ Pakliže povinný

vlastní nemovitý majetek, pak je exekuční příkaz, stejně jako vyrozumění o zahájení exekuce, zapisován jako poznámka do katastru nemovitostí.⁶

Je-li předmětem exekučního návrhu prodej nemovité věci, je úkolem exekutora řádně vymezit exekvovanou nemovitou věc a její příslušenství, zjistit její cenu (pro tyto účely je nutno opatřit znalecký posudek) a určit, zda je nemovitá věc zatížena věcnými břemeny, výměnky, nájemními, pachtovními či předkupními právy, která prodejem nemovité věci v dražbě nezaniknou. Právě práva třetích osob k exekvované nemovité věci je nutno buď zachovat a poskytnout ochranu oprávněným zájmům třetích osob, nebo je vypořádat s náhradou či bez náhrady, tak, aby vydražitel nenabyl vlastnictví k nemovité věci zatížené právy třetích osob. V opačném případě by zatížení právy třetích osob mohlo mít negativní vliv na výsledek dražby, když by předmětná nemovitá věc nemusela být z tohoto důvodu vydražena a princip exekučního řízení by byl zmařen. Po zjištění všech rozhodných skutečností v této fázi je vydáno usnesení o ceně. Po právní moci usnesení o ceně se uvedené usnesení stává závazným, později již nemůže nikdo namítat nesprávnost výše ceny nemovité věci. Usnesení o ceně při nařízení dražebního jednání slouží exekutorovi jako vodítko pro stanovení výše nejnižšího podání odpovídající v první dražbě 2/3 ceny výsledné. V případě opakovaných dražeb se výše nejnižšího podání graduálně snižuje, kdy po pátém pokusu exekutor exekuci prodejem nemovitosti zastaví.⁷ Vyvrcholením dražby a cílem exekuce je pravomocné usnesení o příklepu a úhrada částky, za kterou vydražitel nemovitou věc vydražil. Následně je nutno výtěžek z exekuce rozvrhnout mezi věřitele (určit, kolik pohledávek a v jaké výši může být z výtěžku uspokojeno).⁸

3. Vyvlastňovací řízení

Hmotněprávní úprava vyvlastnění je obsažena v zákoně č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (dále jen „zákon o vyvlastnění“). Zákon o vyvlastnění upravuje podmínky, za kterých je možno odejmout vlastnické právo, či jej omezit.

⁴ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, § 47 odst. 2 věta první: „Exekuční příkaz má účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu.“

⁵ Speciální inhibitorium je užší a restriktivnější podmnožinou generálního inhibitoria, které se na majetek povinného aplikuje od okamžiku, kdy je povinnému doručeno usnesení o nařízení exekuce, vztahuje se na celý jeho majetek a právní jednání, kterým byl se svým majetkem nakládal, je relativně neplatné. Srov. SVOBODA, K. *Exekuční řízení*. Civilní proces z pohledu účastníka. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 31; nebo KASÍKOVÁ, M., JIRMANOVÁ, M., HUBÁČEK, J., PLÁŠIL, V., ŠIMKA, K., KUČERA, Z., NEKOLA, V. *Exekuční řád*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 338.

⁶ Nutno podotknout, že vyrozumění o zahájení exekuce a exekuční příkaz nejsou jedinými skutečnostmi, které se do katastru nemovitostí v průběhu exekučního řízení zapisují jako poznámky. Jedná se například i o podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti, usnesení o dražebním vyhlášení o prodeji nemovitosti atd. Více zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), § 23.

⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 336m odst. 3: „Při druhém dražebním jednání podle odstavců 1 a 2 se nejnižší podání stanoví ve výši 50 % výsledné ceny (§ 336a odst. 1); ve třetím dražebním jednání činí 40 % výsledné ceny, ve čtvrtém 30 % a v pátém dražebním jednání 25 % výsledné ceny. Nepodaří-li se nemovitou věc prodat ani poté, soud řízení zastaví.“

⁸ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 337c.

Cílem tohoto článku však není detailní rozbor těchto podmínek, proto se jimi budu zabývat jen v nezbytné míře.

Základním předpokladem úspěchu vyvlastnitel ve vyvlastňovacím řízení je prokázání naplnění všech těchto podmínek: konkrétní účel vyvlastnění; účelu vyvlastnění není možno dosáhnout jinak (tzv. subsidiarita vyvlastnění)⁹; vyvlastnění musí být provedeno jen v rozsahu, který je nezbytný k dosažení účelu vyvlastnění¹⁰ a existence veřejného zájmu¹¹ na dosažení účelu vyvlastnění. Rovněž platí, že vyvlastnění je možné jen za náhradu.¹²

Z procesního hlediska se při vyvlastňovacím řízení postupuje v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“). Tam, kde zákon o vyvlastnění obsahuje odchylnou či zvláštní právní úpravu, se pak aplikují příslušná ustanovení zákona o vyvlastnění.

Účastníky řízení o vyvlastnění je primárně vyvlastnitel, tedy ten, který o vyvlastnění žádá, a vyvlastňovaný. Dalšími účastníky řízení mohou být ale i další osoby, a to například zástavní věřitelé, oprávněné osoby z věcného břemene či z práva stavby, oprávnění ze zajišťovacího převodu práva, nebo správce pozůstalosti, případně vykonavatel závěti. Pokud není možné účastníka řízení určit, případně účastníku řízení není možné doručit, určí vyvlastňovací úřad opatrovníka, a to do 60 dnů od zahájení řízení o vyvlastnění.

Vyvlastňovací řízení se zahajuje výlučně na žádost vyvlastnitel. Řízení je zahájeno okamžikem doručení žádosti věcně a místně příslušnému správnímu orgánu¹³ (dále jen „vyvlastňovací úřad“). Z žádosti musí vyplývat,

kdo ji činí, které věci se týká a čeho se domáhá. Rovněž je v žádosti nutno uvést, kterému vyvlastňovacímu úřadu je určena a kdo jsou další účastníci řízení, jestliže jsou známí. Kromě těchto základních náležitostí musí žádost obsahovat i identifikaci předmětné nemovité věci a práva třetích osob na ní váznoucí. Je nezbytné v ní rovněž uvést veškeré skutečnosti, aby vyvlastňovací úřad mohl žádost objektivně posoudit – především pak konkrétně uvést účel a druh vyvlastnění; skutečnost, že vyvlastnění je proporcionální a ve veřejném zájmu; kdy a jakým způsobem vyvlastnitel zahájí uskutečňování účelu vyvlastnění.¹⁴ Protože má vyvlastnitel povinnost iniciovat v zákonné lhůtě uzavření smlouvy o získání práv k pozemku nebo stavbě v souladu s ust. § 5 zákona o vyvlastnění s vyvlastňovaným¹⁵, je nutné k žádosti doložit, že vyvlastňovatel tuto povinnost splnil a že se dohody mezi vyvlastnitelem a vyvlastňovaným nepodařilo dosáhnout. Přílohou žádosti musí být rovněž i katastrální mapa s vyobrazením vyvlastňované nemovité věci, případně geometrický plán, jde-li o část pozemku, a znalecký posudek s určením ceny nemovitosti.¹⁶

Jestliže vyvlastňovací úřad shledá, že podaná žádost byla podána věcně a místně příslušnému úřadu, vydá vyvlastňovací úřad oznámení o zahájení vyvlastňovacího řízení, které doručí účastníkům vyvlastňovacího řízení do vlastních rukou. Oznámení o zahájení vyvlastňovacího řízení zašle rovněž místně příslušnému katastrálnímu úřadu, který do katastru k nemovité věci zapíše poznámku s vazbou nejen k předmětné věci, ale i vyvlastniteli. Obdrží-li katastrální úřad návrh na vklad do katastru nemovitostí s takto zapsanou poznámku, vklad do katastru nemovitostí neprovede. Doručením oznámení o zahájení vyvlastňovacího řízení ztrácí vyvlastňovaný právo dispozice s nemovitou věcí v rozsahu, ve kterém se navrhuje vyvlastnění. Právní jednání, kterým by tak vyvlastňovaný předmětnou věc zatížil, převedl nebo pronajmul, je relativně neplatné.

V rámci vyvlastňovacího řízení nařídí vyvlastňovací úřad ústní jednání, o kterém musí být účastníci vyrozuměni nejméně 15 dnů předem. Účastníci řízení mají během jednání šanci vznést námitky proti vyvlastnění a provést důkazy k jejich prokázání, nicméně je nutné pamatovat na to, že v souladu se zásadou koncentrace řízení nebude

⁹ Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), § 3 odst. 1.

¹⁰ Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), § 4 odst. 1.

¹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 21/17: „*Pojem „veřejný zájem“ chápaný v širším slova smyslu jako zájem obecně prospěšný (žádoucí) či ochraňující s sebou významově v prvé řadě nese aspekt obecnosti. Je považován za nutný předpoklad úvah o prvotní mocenské regulaci společenských vztahů zákonem... Od veřejného zájmu ve výše uvedeném širším smyslu je nutno odlišit „veřejný zájem“ [v úzkém (jedinečném) smyslu], který je v právní úpravě zákonodárcem uveden a stanoven jako hledisko sloužící pro posouzení podstatných podmínek sloužících pro rozhodnutí v konkrétní věci. Zjištění těchto podmínek, jejich posouzení a rozhodnutí, zda došlo či nedošlo k naplnění kritéria veřejného zájmu, však již náleží do působnosti a pravomoci konkrétního správního orgánu, který v konkrétní věci rozhodne a vydá správní rozhodnutí.*“ K pojmu „veřejný zájem“ dále například nález Ústavního soudu ze dne 28. 6. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 24/04, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2012, sp. zn. 28 Cdo 1857/2011.

¹² Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, Čl. 11 odst. 4.

¹³ Výčet orgánů, které jsou vyvlastňovacími úřady, je možno nalézt v ustanovení § 15 a násl. zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění).

¹⁴ Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), § 18 odst. 2.

¹⁵ Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), § 5 odst. 1: *Vyvlastnění je přípustné, pokud se vyvlastniteli nepodařilo ve lhůtě 90 dnů uzavřít smlouvu o získání práv k pozemku nebo ke stavbě potřebných pro uskutečnění účelu vyvlastnění stanoveného zákonem. Lhůta k uzavření smlouvy s vyvlastňovaným počíná běžet dnem následujícím po doručení návrhu na uzavření smlouvy vyvlastňovanému.*

¹⁶ K výčtu příloh více v ustanovení § 18 odst. 3 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění).

k později uplatňovaným námitkám či důkazům přihlíženo.¹⁷ Pokud vyvlastňovací úřad usoudí, že jsou splněny podmínky pro vyvlastnění, rozhodne ve věci samé. Finálním stadiem vyvlastňovacího řízení je platba náhrady za vyvlastnění vyvlastnitelem vyvlastňovanému.¹⁸

Jak již bylo zmiňováno výše, vyvlastňovanému náleží náhrada za odnětí či omezení jeho vlastnického práva, tato je stanovena na základě znaleckého posudku, který je vyhotoven na žádost vyvlastňovaného, pokud jej vyvlastňovaný předloží vyvlastňovacímu úřadu ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení uvědomění o zahájení vyvlastňovacího řízení. V opačném případě se pro stanovení výše náhrady použije znalecký posudek, který byl přílohou návrhu smlouvy o získání práv k pozemku nebo stavbě dle s ust. § 5 zákona o vyvlastnění.¹⁹ Vyvlastňovanému náleží dále náhrada dalších nákladů, a to nákladů na stěhování, nákladů spojených se změnou místa podnikání a dalších obdobných nákladů, které vyvlastňovaný účelně vynaloží v souvislosti s vyvlastněním.²⁰

4. Střet exekučního a vyvlastňovacího řízení

Na úvod je vhodné poukázat na zřejmý nesoulad samotných podstat obou řízení, kdy na jedné straně stojí soukromoprávní vztah dlužníka a věřitele a právo věřitele na vymožení neuhrazené pohledávky. Na straně druhé správní orgán autoritativně rozhoduje ve vyvlastňovacím řízení ve vztazích práva veřejného. Zákon neřeší tuto kolizní situaci, kdy se prolínají dvě různá řízení založená na rozdílných principech a s rozdílnými cíli (co nejrychlejší a nejefektivnější uspokojení věřitele, který má bezpochyby legitimní právo na odnětí vlastnického práva dlužníka oproti co nejrychlejšímu vyvlastnění nemovité věci, tak, aby vyvlastnitel mohl dosáhnout účelu vyvlastnění).

S tímto je spojena i skutečnost, že zatímco věřitel/oprávněný na základě pravomocného a vykonatelného rozsudku podává proti dlužníku/povinnému exekuční návrh soudnímu exekutorovi – jeho nárok je tedy co do výše a důvodu zřejmý a nezpochybnitelný; na druhé straně vyvlastnitel podává žádost k vyvlastňovacímu úřadu

– v tento okamžik není výsledek vyvlastňovacího řízení jistý, nicméně i vyvlastňovací řízení v této fázi může ohrozit řádný průběh exekučního řízení, především proto, že údaje o probíhajícím vyvlastňovacím řízení jsou vyznačeny v katastru nemovitostí ve formě poznámky a exekutor se musí s touto skutečností vypořádat, především v případě prodeje nemovité věci.²¹

Stojí za zmínku, že platná právní úprava ani v jednom případě výslovně nepočítá se vzájemnou účastí účastníků jednotlivých řízení – zákon o vyvlastnění v ustanovení § 17, které obsahuje taxativní výčet účastníků vyvlastňovacího řízení, soudního exekutora ani oprávněného nezmiňuje. Současně vyvlastňovací úřad ani vyvlastnitel nepatří mezi okruh účastníků exekučního řízení, tak jak je definován v ustanovení § 36 EŘ, rovněž vlastní podstata exekučního řízení vylučuje účastenství vedlejších účastníků.²² Jak bylo zmíněno výše, exekutor zasílá řadě osob vyznění o zahájení exekuce, v případě exekvovaných nemovitých věcí se informace o probíhajících exekučních řízeních vyznačují k předmětným nemovitým věcem v katastru nemovitostí ve formě poznámky. Stejně tak se do v katastru nemovitostí vyznačuje zahájení vyvlastňovacího řízení. Obě skupiny dotčených osob tak mají šanci se sice dozvědět o souběžné existenci obou řízení, ale ačkoliv mají právní zájem na výsledku jednotlivých řízení, nemají výslovnou oporu de lege lata, aby mohly ovlivnit průběh předmětných řízení svojí účastí. V případě vyvlastňovacího řízení se nabízí aplikace ustanovení § 28 správního řádu, kdy za účastníka je považován ten, kdo tuto skutečnost tvrdí, dokud se neprokáže opak, a je pak na vyvlastňovacím úřadu, aby usnesením rozhodl, zda taková osoba skutečně

²¹ Vážnost zásahu do průběhu exekučního řízení je ovlivněna povahou práv bránících dražebnímu prodeji nemovitosti, které na nemovité věci vážnou. V případě práv soukromoprávní povahy bránící dražbě předmětné nemovité věci přichází v úvahu vylučovací žaloba dle ustanovení § 267 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. U určitých práv veřejnoprávní povahy může hrozit tak závažný zásah do veřejného zájmu, že exekutor musí k takovému právu přihlídnout ex offo a exekuci prodejem nemovitosti zastavit. Srov. SVOBODA, K. *Exekuční řízení. Civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 317. Alternativním řešením (zřejmě však v případě, kdy by se nejednalo o práva veřejnoprávní povahy) by v případě že by se jednalo o natolik závažná práva vážnoucí na nemovitosti, že by reálně představovala hrozbu neprodejnosti nemovitosti, by byl postup, v rámci kterého by soud rozhodl, že tato práva prodejem nemovitosti v dražbě zaniknou. Srov. SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., DOLEŽÍLEK, J. a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 1537.) a rovněž také usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 20 Cdo 316/2016: „Zjistí-li soud (soudní exekutor), že závada vážnoucí na nemovité věci zanikla nebo že se jedná o nájemní či pachtovní právo, výměnek nebo právo odpovídající věcnému břemenu, které splňuje podmínky pro zánik takového práva podle § 336a odst. 2 OSŘ, uvede ve výroku usnesení o výsledné ceně, že nemovitá věc není touto závadou zatížena, a rozhodne, zda tato závada zaniká s náhradou nebo bez náhrady; v odůvodnění usnesení uvede, co ho k tomuto závěru vedlo.“

²² Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, § 93.

¹⁷ Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), § 22

¹⁸ V souladu s ustanovením § 26 zákona o vyvlastnění, nezaplátí-li vyvlastnitel náhradu za vyvlastnění v zákonné lhůtě, vyvlastňovací úřad rozhodne, že provedené vyvlastnění se zrušuje.

¹⁹ Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), § 20

²⁰ Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), § 10 – Zákon však již neřeší, jakým způsobem má vyvlastňovaný výši takto vynaložených nákladů prokázat, když ke stěhování či změně místa podnikání obvykle dochází až poté, co rozhodnutí o vyvlastnění nabyde právní moci.

účastníkem je, či nikoliv. Proti usnesení je možné podat opravné odvolání, nicméně odvolání nemá odkladný účinek.²³ Usnesení vyvlastňovacího úřadu je možno podrobit soudnímu přezkumu, v případě rozhodnutí soudu ve prospěch opomenutého účastníka má opomenutý účastník šanci případný zmeškaný úkon učinit ve lhůtě 15 dnů od doručení nově vydaného usnesení podle § 28 odst. 1 správního řádu, které správní orgán vydá v návaznosti na zrušující rozsudek správního soudu.²⁴ Takovýto postup, ač se jeví jako jediné východisko pro účast další osoby na vyvlastňovacím řízení, není za jedno s cíli vyvlastňovacího řízení (co nejrychlejší vyvlastnění nemovitosti), rovněž po celou tuto dobu nedochází k uspokojení oprávněného prodejem nemovitosti. Již ze samotného textu zákona by mělo být postaveno najisto, zda exekutor či oprávněný z exekučního řízení mohou být účastníky vyvlastňovacího řízení, jestliže je předmětem exekučního řízení prodej vyvlastňované nemovité věci.

Dále je vhodné podotknout, že při souběhu vyvlastňovacího a exekučního řízení je způsob dispozice s nemovitými věcmi omezena, a to na obou stranách. Na straně exekučního řízení se jedná o generální, nebo později i speciální inhibitorium, které vlastníkově předmětné nemovité věci znemožňuje uzavřít smlouvu o získání práv k pozemku nebo stavbě dle ustanovení § 5 zákona o vyvlastnění. Výjimku by mohl nabídnout postup dle ustanovení § 44a odst. 4 EŘ, nicméně naplnění všech podmínek uvedených v tomto ustanovení může činit nemalé problémy (například vyslovení souhlasu se zpeněžením nemovité věci ze strany ostatních přihlášených věřitelů či absence vícero exekučních řízení vůči povinnému). Překážkou aplikace § 44a odst. 4 EŘ je rovněž skutečnost, že jiný způsob soudního výkonu rozhodnutí, než prodej dražbou, není v případě nemovitých věcí možný. Rovněž i samotný zákon o vyvlastnění obsahuje ustanovení, kterým zamezuje, aby vyvlastňovaný disponoval s nemovitou věcí²⁵. V takovém případě je možné dosáhnout výjimky pouze se souhlasem vyvlastnítele. Není tedy prakticky šance, jak při střetu obou řízení dosáhnout dohody všech zúčastněných stran.

Dalším aspektem, kde se principy vyvlastňovacího a exekučního řízení rozcházejí, je úhrada ceny nemovité věci a uspokojení pohledávky oprávněného. Ve vyvlastňovacím

řízení je náhrada za vyvlastnění vyplácena primárně vyvlastňovanému na jím uvedený bankovní účet. Nutně však nemusí jít o bankovní účet postižený exekučním řízením ani o účet vedený na jeho jméno. Šance oprávněného z exekučního řízení na uspokojení jeho pohledávky je extrémně ohrožena – povinný v exekučním řízení v danou chvíli již nevlastní nemovitý majetek, který mohl být v rámci exekučního řízení prodán, finanční prostředky z vyvlastňovacího řízení byly poukázány na účet, o kterém exekutor mnohdy ani vědět nemusí. Rovněž ve vyvlastňovacím řízení vychází faktická náhrada za vyvlastnění z plné ceny nemovité věci stanovené znaleckým posudkem – v případě většího množství pohledávek v exekučním řízení je tak šance na lepší uspokojení oprávněných (na rozdíl od stanovení hodnoty nemovité věci v první dražbě v rámci exekučního řízení ve výši 2/3 odhadované ceny).

Zákon rovněž výslovně neupravuje vliv ukončení jednoho z řízení na řízení druhé. V případě úspěšného vydražení nemovité věci v rámci exekučního řízení dojde na straně účastníků vyvlastňovacího řízení ke změně v osobě vyvlastňovaného, vzhledem k povaze samotného řízení by zřejmě bylo nutné řízení zastavit. Na druhé straně následkem úspěšného vyvlastnění nemovité věci by již nebylo možné provést exekuci prodejem této věci, neboť tato by již nebyla, z logiky věci, ve vlastnictví povinného.

5. Závěr

Jak vyplývá z výše uvedeného, střet exekučního a vyvlastňovacího řízení je opředen řadou nejasností, a to především v situacích, kdy nedochází k pouhému omezení vlastnického práva vyvlastňovaného k nemovité věci, ale k jeho odnětí. Střet těchto dvou řízení může obě řízení negativně ovlivnit, způsobit časové průtahy, mnohdy účel samotného řízení zcela znemožnit. Vláda ČR dne 19. července 2021 schválila věcný záměr zákona o vyvlastnění, který předložilo Ministerstvo pro místní rozvoj s cílem zrychlit proces vyvlastňování zkrácením délky vyvlastňovacího řízení a zvýšit právní jistotu v otázkách náhrady za vyvlastnění.²⁶

Věcný záměr zákona o vyvlastnění rovněž adresuje střet exekučního a vyvlastňovacího řízení, kdy v řadě případů navrhuje řešení, jehož cílem je odstranění hmotněprávních i procesněprávních kolizí obou řízení. Je vhodné podotknout, že nová právní úprava je namíště, především s ohledem na posílení právní jistoty oprávněného v exekučním řízení v případě, že současně dochází k vyvlastnění exekvované nemovité věci.

²³ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2007, č. j. 3 As 74/2006-61

²⁴ Srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 27. 11. 2014, č. j. 47 A 15/2012-152

²⁵ Zákon č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), § 19 odst. 3 věta první a druhá: „Po doručení uvědomění o zahájení vyvlastňovacího řízení nesmí vyvlastňovaný nakládat s pozemkem nebo stavbou, a to v rozsahu, kterého se vyvlastnění týká, převést je, pronajmout nebo jinak zatížit. Právní úkony, kterými vyvlastňovaný poruší tuto povinnost, jsou neplatné; to neplatí v případě smluv uzavíraných s vyvlastnítelem nebo s jeho souhlasem.”

²⁶ Předkládací zpráva Ministerstva pro místní rozvoj [online] Copyright © 2021 [cit. 17.09.2021]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBSHJWDI>

MOŽNOSTI USPOKOJENÍ VÝLUČNÉHO DLUHU MANŽELA ZE SPOLEČNÉHO JMĚNÍ MANŽELŮ

Mgr. Roman Matoušek MBA, MSc.

doktorand FPR ZČU v Plzni

Úvod

Právní institut spoluvlastnictví je v odborných kruzích zejména ze strany advokátů aktivně praktikujících právo mnohdy hodnocen tímto latinským souslovím: „Communio est mater rixarum“. Na základě svých dosavadních praktických zkušeností mám za to, že právě citované tvrzení lze analogicky vztáhnout i na situaci, kdy mezi manželi (případně pouze jedním z manželů) a třetí osobou vyvstane určitý majetkový spor související se základním institutem manželského majetkového práva – a to se společným jměním manželů, neboť v takovémto případě je třeba při vedení dotčeného sporu (a následného vymáhání pohledávky) korektně aplikovat řadu vzájemně provázaných hmotněprávních a procesních institutů.

V intencích společného jmění manželů manželé fakticky společně realizují jedno ze svých základních lidských práv, které je chráněno na ústavněprávní úrovni¹, a to právo vlastnit majetek. Nejen z těchto důvodů je pak úkolem zákonodárce, aby minimálně na zákonné úrovni stanovil jednoznačná pravidla pro případ vzniku majetkového sporu, jehož se v právní praxi typicky účastní věřitelé jednoho či obou manželů.

Celá situace týkající se společného jmění manželů může být částečně komplikována i tím, že v průběhu času (kdy věřitel uplatňuje za manželem – dlužníkem či oběma manželi svoji pohledávku u orgánu veřejné moci) může dojít k zániku tohoto majetkového společenství, jakožto

¹ Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění pozdějšího předpisu, čl. 11.

i k jeho následnému vypořádání; což ostatně zákon z důvodu právní jistoty výslovně předpokládá.²

V právní praxi může být ve vztahu ke společnému jmění manželů poněkud problematické, pokud věřitel uplatňuje dlužnou pohledávku za jedním z manželů a předmětný dluh následně vymáhá prostřednictvím soudního exekutora v exekučním řízení. V tomto článku se budu zabývat nastíněnou materií ve vztahu k hmotněprávním předpokladům uspokojení dluhu z majetku náležejícího do společného jmění manželů, možností nařízení exekuce a postižení majetku formálně náležejícího do společného jmění manželů, které již zaniklo; a to vše za situace, kdy závazek (respektive dluh vůči třetí osobě) vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů.

V následujícím pojednání se ve vztahu k uvedené problematice mimo jiné pokusím nalézt odpověď na otázku, zda je rozhodné, v jakém časovém okamžiku takovýto dluh vznikl – zda před účinností zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“), nebo zda jeho vznik spadá do období po proběhnutí rekodifikaci soukromého práva. Vzhledem k takto zúženému zaměření článku v následujících řádcích záměrně pominu časovou otázku uzavření manželství (tedy zda toto bylo uzavřeno již za účinnosti OZ či zda uzavření manželství předcházelo účinnosti OZ), neboť pro složitost a vývoj judikatury by si toto téma nepochybně zasloužilo samostatné a hlubší zpracování.

I. Společné jmění manželů dle OZ

Společné jmění manželů je neodmyslitelným prvkem manželského majetkového práva. Jak uvádí J. Psutka: „Současně představuje jeden z nejvýznamnějších a v praxi nejčastěji nastávajících případů vlastnické plurality subjektů.“³ Je proto logické, že tento zvláštní případ (bezpodílového) společenství jmění je v obecném kodexu soukromého práva detailně upraven.

Literou zákona je společné jmění manželů vymezeno jako to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů.⁴ Pro účely tohoto článku je tak třeba zdůraznit, že součástí společného jmění manželů jsou jak aktiva, tak i pasiva⁵, což lze ostatně dovodit i ze samotného zákonného vymezení

právního institutu jmění, které tvoří souhrn majetku a dluhů konkrétní osoby.⁶

Při porovnání společného jmění manželů s ostatními druhy majetkových společenství (jako je například spoluvlastnictví, ať již reálné či podílové) lze dojít k tomu, že společné jmění manželů se vyznačuje určitými specifickými znaky. Pro toto majetkové společenství je signifikantní, že jeho vznik je dovolený v zásadě pouze mezi manžely (a nikoliv mezi registrovanými partnery, kteří vstupují do statusového právního vztahu v intencích zákona o registrovaném partnerství⁷). Za další zvláštnost společného jmění manželů považují kogentní pravidlo spočívající v tom, že manželé (fakticky smluvní strany) mají ve vztahu ke společnému majetku ze zákona rovná práva a stejné povinnosti.⁸

Z hlediska věřitele, který má výlučnou pohledávku za jedním z manželů, je tak podstatné, co vše (tedy hlavně jaká aktiva) společné jmění manželů zahrnuje. Pro zodpovězení této otázky je nutné v konkrétním případě zjistit, zda je režim tohoto majetkového společenství zákonný, smluvní či zda byl založen rozhodnutím příslušného orgánu veřejné moci (tedy civilního soudu); jinými slovy, pro uspokojení pohledávky třetí osoby za jedním z manželů může být klíčová skutečnost, zda společné jmění nebylo smluvně (oproti zákonné úpravě) zúženo či jakkoliv jinak modifikováno. Byť nevycházím z žádné konkrétní statistiky, ze svých zkušeností z praxe je mi známo, že v drtivé většině případů se společné jmění manželů řídí zákonným režimem, což mnohdy může být pro úspěšné uspokojení pohledávky věřitele za jedním z manželů rozhodující.

II. Uspokojení výlučného dluhu vzniklého za účinnosti OZ ze společného jmění manželů

Základním předpokladem vymáhání pohledávky v exekučním řízení, v tomto případě za jedním z manželů (který je výlučným dlužníkem), je vznik a trvání dluhu, který byl současně jako pohledávka přiznán věřiteli na základě pravomocného a vykonatelného rozhodnutí orgánu veřejné moci. Aby bylo možné tuto pohledávku uspokojit z majetku náležejícího do společného jmění manželů, okamžik vzniku tohoto závazku se musí časově překrývat s trváním předmětného majetkového společenství;⁹ z tohoto pravidla však existují jisté výjimky, které blíže rozvedu níže. Jinými slovy, výlučný dluh

² § 741 OZ.

³ PSUTKA, J. *Společné jmění manželů. 1. Společné jmění manželů – pojem 1.* vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 1.

⁴ § 708 odst. 1 OZ.

⁵ KRÁLÍČKOVÁ, Z., HRUŠÁKOVÁ, M., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975).* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 136.

⁶ § 495 OZ.

⁷ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ § 687 OZ.

⁹ § 731 OZ.

jednoho z manželů lze uspokojit z majetku náležejícího do společného jmění manželů jen za předpokladu, že toto majetkové společenství v daný okamžik vzniku dluhu existovalo.¹⁰ Typicky se bude jednat o výlučné dluhy jednoho z manželů, které tento manžel převzal za trvání společného jmění manželů – pokud tyto dluhy nemají původ v obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny; při posuzování, co lze subsumovat pod zmiňovanou potřebu rodiny, by se mělo podle komentářové literatury vycházet z toho, jakou životní úroveň dotčená rodina dává najevo.¹¹

Na tomto místě je však třeba zmínit zákonné výjimky ze shora parafrázovaného pravidla. Podle ustanovení § 732 OZ mimo jiné platí, že pokud dluh jen jednoho z manželů vznikl proti vůli druhého manžela, a tento nedlužný manžel nesouhlas se vznikem takového dluhu vůči dotčenému věřiteli projevil bez zbytečného odkladu poté, co se o dluhu dozvěděl, může být společné jmění postiženo jen do výše, již by představoval podíl dlužníka, kdyby bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno podle zákonných pravidel pro vypořádání¹² tohoto majetkového společenství.

Co se týče procesní stránky právě uvedeného případu, Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 12. 9. 2007 judikoval toto: „Splnění závazku náležejícího do společného jmění manželů, sjednaného jen jedním z manželů, nemůže věřitel v nalézacím řízení vymoci po druhém z těchto manželů; právo věřitele domáhat se při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojení závazku povinného manžela postižením společného jmění manželů tím není dotčeno.“¹³ Byť byl právě uvedený závěr vyřčen ještě před rekodifikací soukromého práva, je plně aplikovatelný i v současnosti.¹⁴ Pokud se tak věřitel rozhodne uplatňovat v nalézacím řízení před soudem svoji pohledávku, ze které je výlučně zavázán pouze jeden z manželů, je třeba, aby žalovaným v civilním řízení učinil žalobce pouze z pohledávky výlučně zavázaného manžela, neboť druhému (nedlužnému manželu) by v tomto sporu nespovědčila pasivní věcná legitimace.¹⁵ Nicméně v souladu s hmotněprávní úpravou předestřenu výše se věřitel následně může domáhat uspokojení své pohledávky z majetku náležejícího do společného jmění manželů

– tedy věřitel může být potencionálně uspokojen i z majetku nedlužného manžela.

Exekuční fáze vymáhání pohledávky ve vztahu ke společnému jmění manželů je specifická v tom směru, že soudní exekutor je před vydáním exekučního příkazu na majetek ve společném jmění manželů povinen zjistit, zda je v Seznamu listin o manželském majetkovém režimu vedeném podle notářského řádu evidována smlouva o manželském majetkovém režimu, eventuálně rozhodnutí soudu týkající se tohoto bezpodílového majetkového společenství.¹⁶ Jak k tomu ostatně uvádí komentářová literatura: „Zápis do Seznamu¹⁷ může zabránit v postihu majetku, který by v případě zákonného majetkového režimu společného jmění mohl být exekucí postižen, popř. by mohl být postižen v případě, že smlouva o manželském majetkovém režimu v Seznamu zapsána nebude.“¹⁸

Pokud soudní exekutor shledá, že ve výše uvedeném seznamu je smlouva o manželském majetkovém režimu založena, pak je pro posouzení dalšího postupu klíčové zjištění okamžiku vzniku závazku (Nejvyšší soud k tomuto judikoval, že v daném případě není rozhodující hmotněprávní stav účinný ke dni vzniku pohledávky).¹⁹ Pokud tento moment zjistit nelze, s čímž zákonodárce rovněž počítá, pak se uplatní zákonná domněnka, podle které se má za to, že závazek vznikl před zápisem listiny do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu.²⁰ Pokud je vymáhán dluh, který vznikl po zápise do shora uvedeného seznamu, soudní exekutor je povinen při vydání exekučního příkazu vycházet z obsahu listiny o manželském majetkovém režimu a může postihnout jen takový majetek, který je možné dle obsahu předmětné listiny právně postihnout.²¹

Lze shrnout, že pokud nejde o případy normované v ustanovení § 732 OZ, pro dluh jen jednoho z manželů vzniklého za trvání společného jmění manželů lze exekvovat právě zmiňované majetkové společenství (s tím, že soudní exekutor je povinen zjišťovat existenci smlouvy o manželském majetkovém režimu a případně je povinen posuzovat i okamžik vzniku dluhu); dokonce je

¹⁶ § 42 odst. 1 exekučního řádu.

¹⁷ Myšleno Seznamu listin o manželském majetkovém režimu ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 358/1992 Sb., České národní rady o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ JIRMANOVÁ, M. § 42 [Postižení majetku patřícího do společného jmění manželů]. In: KASÍKOVÁ, M., JIRMANOVÁ, M., HUBÁČEK, J., PLÁŠIL, V., ŠIMKA, K., KUČERA, Z., NEKOLA, V. *Exekuční řád*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 271.

¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2019, sp. zn. 20 Cdo 180/2019.

²⁰ § 42 odst. 2 exekučního řádu.

²¹ JIRMANOVÁ, M. § 42 [Postižení majetku patřícího do společného jmění manželů]. In: KASÍKOVÁ, M., JIRMANOVÁ, M., HUBÁČEK, J., PLÁŠIL, V., ŠIMKA, K., KUČERA, Z., NEKOLA, V. *Exekuční řád*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 271.

¹⁰ PSUTKA, J. § 731 [Uspokojení věřitele jen jednoho z manželů při výkonu rozhodnutí]. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., HRUŠÁKOVÁ, M., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 267.

¹¹ KRÁLÍK, M. § 710 [Pasiva společného jmění manželů]. In: PETROV, J. a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 773. § 742 OZ.

¹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2007, sp. zn. 31 Odo 677/2005.

¹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2016, sp. zn. 23 Cdo 5761/2015.

¹⁵ BENDA, O. Věcná legitimace. In: HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

podle procesních předpisů možné, aby byl v těchto případech exekučně postižen i bankovní účet vedený na jméno nedlužného manžela;²² posledně zmiňovaná právní možnost byla do tuzemského právního řádu zavedena s účinností od 1. 1. 2013, aby byly eliminovány případy, kdy zavázaný manžel účelově převáděl své finanční prostředky na bankovní účty nedlužného manžela.²³

III. Uspokojení výlučného dluhu vzniklého před účinností OZ ze společného jmění manželů

Jak již bylo uvedeno v úvodu, soukromé právo bylo rekonstruováno, a to s účinností od 1. 1. 2014. Tento zákonodárcův počín se nevyhnul ani samotné problematice dluhů vzniklých za trvání manželství. Pokud dotčený dluh vznikl ještě před účinností OZ, na elementárních předpokladech vymáhání pohledávky ze strany věřitele, které byly uvedeny výše, se ničeho nemění. V této kapitole se však pokusím uvést některá specifika, která je třeba při vymáhání takového dluhu v současné době zohlednit.

Podle § 3028 odst. 2 OZ platí, že ustanoveními tohoto zákona se řídí právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; pro účely tohoto článku je však klíčové, že vznik takovýchto právních poměrů, „jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů“, v daném případě tedy podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „SOZ“).

Na základě výše citované právní normy lze konstatovat, že na dluhy, které vznikly jednomu z manželů za účinnosti SOZ, je třeba aplikovat v současnosti již neúčinnou hmotněprávní úpravu. Podle ustanovení § 143 odst. 1 písm. b) SOZ je společné jmění manželů tvořeno závazky vzniklými za trvání manželství (některému z manželů nebo oběma manželům); výjimku tvoří závazky týkající se majetku, který náležel výhradně jednomu z manželů, a závazky, jejichž rozsah přesahoval míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, které převzal jeden z nich bez souhlasu druhého – nedlužného manžela. V ustanovení § 144 SOZ je pak zakotvena právní domněnka společného jmění manželů, podle níž, pokud není prokázán opak, pak majetek nabytý a závazky vzniklé za trvání manželství tvoří společné jmění manželů.

Podle judikatury Nejvyššího soudu je klíčové posouzení okamžiku, zda pohledávka vznikla za účinnosti SOZ či již za účinnosti OZ, a to ve vztahu k aplikaci výše citovaného ustanovení § 732 OZ: „dovolací soud současně

zastává názor, že aplikace ustanovení § 732 o. z., již dovolatelka v projednávané věci prosazuje s tvrzením, že se o dluhu bývalého manžela dozvěděla až v roce 2014, tj. po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku, není namístě. V projednávané věci je totiž podstatné, že vymáhaný dluh vznikl ještě za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb. Podle přechodných ustanovení nového občanského zákoníku (§ 3028 odst. 3 o. z.) se vznik dluhu včetně práv a povinností z něho vyplývajících řídí dosavadními právními předpisy, jimiž se řídí i vypořádání zaniklého SJM (§ 3028 odst. 2 o. z.).“²⁴ Jinými slovy, pokud vznikl dluh jen jednoho z manželů proti vůli druhého manžela za účinnosti SOZ, je při jeho vymáhání v současné době vyloučena aplikace § 732 OZ. Rozhodující tak bude posouzení okamžiku vzniku pohledávky, a nikoliv časový okamžik, kdy se nedlužný manžel o dluhu dozvěděl.

Jak je zřejmé z právě uvedeného, pro řádné uspokojení pohledávky věřitele bude klíčové posoudit, zda výlučný dluh jednoho z manželů tvoří součást společného jmění dle §143 SOZ, respektive §144 SOZ. Výše uvedené je třeba mít na paměti, neboť i v současné době jsou zahajována exekuční řízení, která se vedou pro dluhy vzniklé před účinností OZ. V takovýchto případech bude nutné aplikovat již neúčinnou hmotněprávní úpravu.

IV. Exekuce majetku patřícího do zaniklého společného jmění manželů

Pro účely této kapitoly tak nadále presumuji, že třetí osoba (věřitel) má za jedním z manželů pohledávku, která mu náleží z titulu pravomocného a vykonatelného rozsudku, a současně tento dluh vznikl za trvání společného jmění výlučně jednomu z manželů, o čemž bylo pojednáno v předchozí kapitole. Vzhledem k tomu, že dlužný manžel v parichní lhůtě²⁵, která mu byla stanovena v rozhodnutí soudu k dobrovolnému splnění povinnosti, dluh nesplnil, věřitel učinil příslušné procesní podání a příslušný civilní soud pověřil věřitelem vybraného exekutora pro vedení exekuce k uspokojení pohledávky oprávněného. Jak se již ze samotného názvu této subkapitoly podává, nastíněná situace bude dále komplikována zaniklým společným jměním manželů.

V případě, pokud společné jmění manželů zaniklo (a to at již byl tento zánik předmětného majetkového společenství spojený se skončením manželství – což bude v praxi nejčastější způsob – či nikoliv²⁶), je třeba ve vztahu k možnému nařízení exekuce dále zkoumat, zda společenství

²² § 42 odst. 4 exekučního řádu.

²³ JIRMANOVÁ, M., tamtéž, s. 271.

²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2016, sp. zn. 20 Cdo 5402/2015.

²⁵ KNAPILOVÁ, A. Parichní lhůta. In: HENDRYCH, D. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

²⁶ Společné jmění manželů za trvání manželství zaniká například prohlášením konkurzu na majetek manžela dlužníka, viz zákon

manželů bylo vypořádáno, či zda k jeho vypořádání prozatím nedošlo.

Co se rozumí zánikem společného jmění manželů zákonodárce nikterak explicitně nevymezil, nicméně obecně lze říci, že zánik předmětného majetkového společenství je vedlejším důsledkem konkrétní právní skutečnosti (například smrti alespoň jednoho z manželů²⁷, změny pohlaví jednoho z manželů²⁸ apod.). Od zániku společného jmění je třeba terminologicky odlišovat zrušení společného jmění, které „je důsledkem právní skutečnosti, která k danému cíli (tedy zrušení SJM) přímo směřuje“;²⁹ tedy půjde například o situaci, kdy je společné jmění manželů zrušeno na základě pravomocného a vykonatelného rozhodnutí příslušného civilního soudu.³⁰ Pokud společné jmění manželů zaniklo, obligatorně se provede likvidace dosud společných povinností a práv jejich vypořádáním;³¹ tato likvidace může být učiněna několika zákonnými způsoby.

Jak již jsem naznačoval v předchozím odstavci, pro nařízení (jakožto i úspěšné vedení) exekuce k vymáhání dluhu vzniklého za trvání manželství jen jednomu z manželů na majetek ze zaniklého společného jmění je nutné posoudit otázku vypořádání tohoto již formálně neexistujícího majetkového společenství.

Byť to zákonodárce explicitně nestanovil, Nejvyšší soud již v roce 2003 vyslovil tento právní názor: „K vydobytí závazku, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů, lze nařídit výkon rozhodnutí i na majetek patřící do zaniklého společného jmění, které v době zahájení řízení o výkon nebylo vypořádáno.“³² Tento soud tak ve vztahu k předestřené problematice zaujal konstantní stanovisko, které ve své rozhodovací praxi již několikrát zopakoval³³; z tohoto důvodu jsou citované judikaturní závěry použitelné i po proběhnutí rekodifikaci soukromého práva. Případná liknavost manželů při vypořádání předmětného majetkového společenství tak nemůže jít k tíži věřitele, který se domáhá uspokojení své pohledávky z majetku náležejícího do zaniklého (a současně nevypořádaného) společného jmění manželů.

č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 268 odst. 1.

27 § 764 odst. 1 OZ.

28 § 29 odst. 2 Oz.

29 PSUTKA, J. § 736 [Likvidace společného jmění manželů vypořádáním]. In: KRÁLÍČKOVÁ, Z., HRUŠÁKOVÁ, M., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 267.

30 § 724 odst. 1 OZ.

31 § 736 OZ.

32 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2003, sp. zn. 20 Cdo 238/2003.

33 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2017, sp. zn. 20 Cdo 1427/2017.

S ohledem na právě citované závěry Nejvyššího soudu tak nemůže být překvapením, že tentýž soud se relativně nedávno usnesl nad tím, že exekuci nelze vést k vymáhání dluhu vzniklého za trvání manželství jen jednomu z manželů na majetek ze zaniklého (zúženého či zrušeného) společného jmění manželů, u něhož vypořádání nastalo.³⁴ V posledně zmiňovaném judikátu se Nejvyšší soud zabíral mimo jiné otázkou, zda pro obranu nedlužného manžela v exekučním řízení (který byl taktéž jeho účastníkem na straně povinné³⁵) je přílehlavá argumentace, že společné jmění manželů bylo po jeho zániku vypořádáno pouze částečně, neboť v daném případě došlo k tomu, že nemovitě věci (které byly následně postihnuty exekučním příkazem) se staly na základě částečného vypořádání společného jmění manželů vlastnictvím nedlužného manžela, a to i přesto, že se manželé nedohodli na vypořádacím podílu. Nejvyšší soud uvedl, že absencí uvedené dohody o vypořádacím podílu není podmíněna platnost částečného vypořádání, a zamítl dovolání strany oprávněné.

Lze uzavřít, že v případech, kdy je možné uvažovat o uspokojení dluhu jednoho z manželů z majetku náležejícího do zaniklého společného jmění manželů, je třeba pečlivě zkoumat, zda toto majetkové společenství bylo či nebylo vypořádáno. Netřeba v této situaci dodávat, že je bezpochyby legitimní, pokud věřitel spolu se soudním exekutorem usilují o to, aby exekučními příkazy byla postižena co nejširší množina aktiv. K tomu je však třeba dodat, že v odborné literatuře se objevují i názory, podle kterých by měl být postih majetku v případě, že je z dluhu zavázán výlučně jeden z manželů náležejícího do společného jmění manželů, vždy subsidiární³⁶: „Jakkoliv to neplyne přímo z textu zákona, měl by přijít na řadu až v okamžiku, kdy není dluh možné uspokojit z majetku výlučného.“³⁷ Jinými slovy, pohledávky jdoucí výlučně za jedním z manželů by měly být uspokojeny vždy primárně z výlučného majetku dlužného manžela. Osobně mám však za to, že tento prvek subsidiarity by měl být užíván především v takových případech, kdy výlučný majetek dlužného manžela zcela postačuje na úhradu vymáhané pohledávky, jakožto i na pokrytí nákladů exekučního řízení, a to i ve vztahu k přiměřenosti a vhodnosti zvoleného způsobu exekuce.

³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2020, sp. zn. 20 Cdo 2967/2019.

³⁵ § 36 exekučního řádu.

³⁶ MELZER, F., TĚGL, P., ŠÍNOVÁ, R. Odpovědnost za dluhy manžela dle nového občanského zákoníku. *Právní rozhledy*, 2014, č. 19, s. 649–656.

³⁷ PSUTKA, J. *Společné jmění manželů. 2.2 Výlučný dluh jen jednoho z manželů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 171.

Závěr

S institutem manželství je neoddělitelně spjata majetkové společenství – tedy společné jmění manželů, přičemž zákonodárce výslovně předpokládá, že tento tradiční svazek muže a ženy s sebou nutně přináší i majetkové konotace, které se mohou projevit i ve vztahu ke třetím osobám, tedy i věřitelům manželů (či pouze jednoho z manželů); ne jinak je tomu i v exekučním řízení.

Recentní právní úprava umožňuje, aby se věřitel domáhal uspokojení pravomocné a vykonatelné pohledávky, kterou má za jedním z manželů, z majetku náležejícího do společného jmění manželů; tedy je právně možné, aby byl exekučně postižen i majetek manžela, který nebyl stranou kontraktu, ze kterého následně vymáhaný dluh vzešel. Tento nedlužný manžel se pak dokonce i stává účastníkem řízení na straně povinného. Jinými slovy – i když z konkrétního závazku nejsou zavázáni společně oba manželé, na jeho uspokojení je možné použít společný majetek manželů. Ve vztahu k vymáhání dluhu za jedním z manželů je však třeba mít na paměti,

že pokud tento vznikl ještě před účinností OZ, pro posouzení, zda je takovýto závazek ve společném jmění manželů, je třeba aplikovat již neúčinnou hmotněprávní úpravu. Již bylo judikováno, že aplikace ustanovení § 732 OZ je pro dluhy vzniklé do 1. 1. 2014 vyloučena.

V obecné rovině však s výjimkami platí, že dluh, ze kterého je výlučně zavázán jeden z manželů, je možné uspokojit z majetku náležejícího do společného jmění manželů pouze v případě, pokud toto společné jmění manželů existovalo v době, kdy daný závazek vznikl.

V neposlední řadě je třeba uvést, že věřitel se může uspokojení svojí pohledávky jdoucí výlučně za jedním z manželů domoci i z majetku zaniklého společného jmění, které doposud nebylo vypořádáno, což je logické, neboť zaniklé a současně nevypořádané společné jmění manželů je indikátorem toho, že zde stále existuje společný majetek (který nebyl pouze formálně mezi bývalé manžele rozdělen), který lze jako takový exekučně postihnout, byť na základě exekučního titulu vydaného pouze na jednoho z manželů.

Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU

rubriku připravila:
Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
asistentka soudce Ústavního soudu

Náklady exekuce v případě jejího zastavení

nález sp. zn. IV. ÚS 3038/20 ze dne 23. 3. 2021

§ 89 exekučního řádu

§ 150, § 268 odst. 1 písm. h), § 271 o. s. ř.

V předmětné věci okresní soud k návrhu stěžovatele (jako povinného) podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. rozhodl o zastavení exekuce. Současně podle § 89 exekučního řádu uložil oprávněné, která měla zastavení exekuce zavinit, aby uhradila soudnímu exekutorovi náklady exekuce a stěžovateli náklady řízení. A protože okresní soud dospěl k závěru, že není rozumný důvod, aby za daných okolností stěžovatel nesl náklady exekuce, uložil soudnímu exekutorovi podle § 271 o. s. ř. vrátit mu částku, kterou (soudní exekutor) na svoje náklady „zadržel“.

Odvolací soud usnesení okresního soudu v části týkající se nákladů řízení potvrdil. Co do nákladů exekuce jej však změnil, a to tak, že se oprávněné povinnost zaplatit exekutorovi náhradu nákladů exekuce neukládá a exekutorovi se neukládá vrátit stěžovateli vymožené náklady exekuce. Odvolací soud při rozhodování o nákladech řízení dospěl, ve shodě s okresním soudem, k závěru, že právě oprávněná procesně zavinila, že exekuce musela být zastavena. Oprávněnou považoval za silnější stranu při uzavírání smlouvy o úvěru, která byla shledána neplatnou pro rozpor s dobrými mravy. V důsledku toho se stala neplatnou i rozhodčí doložka, takže oprávněná zahájila exekuční řízení na základě rozhodčího nálezu vydaného osobou, která k tomu nebyla oprávněna, a v exekuci pokračovala, i když stěžovatel zaplatil několikrát více, než si půjčil. Odvolací soud rovněž zvažoval, zda nejsou dány důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu § 150 o. s. ř., pro které by bylo namísto náhradu nákladů stěžovateli nepřiznat; zejména se

zabýval otázkou, zda tímto důvodem není procesní pasivita stěžovatele, který byl v exekučním řízení po dobu šesti let zcela nečinný. Odvolací soud vzal nicméně v potaz, že se stěžovatel začal bránit v momentě, kdy již uhradil několikanásobek půjčené částky a exekuce stále nekončila, a nakonec uzavřel, že se v případě předchozí procesní pasivity stěžovatele o okolnost hodnou zvláštního zřetele nejedná. Z hlediska rozhodování o nákladech exekuce však odvolací soud posoudil situaci odlišně. Odvolací soud především uvedl, že podle § 271 věty druhé o. s. ř. nelze postupovat mechanicky a je nutno zvažovat konkrétní okolnosti případu; v této souvislosti pak poukázal na skutečnost, že soudní exekutor prováděl exekuci řádně, na základě pověření soudu, přičemž důvod pro zastavení exekuce nebyl bez dalšího patrný a ani z obsahu rozhodčího nálezu neplynul nedostatek pravomoci rozhodce. Proto bylo dle odvolacího soudu spravedlivé, aby náklady exekuce, vzniklé po dobu, kdy stěžovatel zůstával nečinný, nesl právě stěžovatel.

Ústavní soud měl za to, že odvolací soud svým rozhodnutím – v části týkající se nákladů exekuce – porušil stěžovatelova ústavně zaručená práva. Ve svém nálezu uvedl, že odvolací soud svůj výjimečný postup – kdy neuložil oprávněné hradit náklady exekuce, přestože zastavení exekuce zavinila – opřel o ustanovení § 271 věty druhé o. s. ř., které prostor pro možnost odchýlit se od pravidla stanoveného v § 89 větě první exekučního řádu výslovně neposkytuje. Ústavní soud podotkl, že i když vezme v úvahu, že uvedené ustanovení není možné aplikovat mechanicky, jak správně konstatoval odvolací soud, či že mohlo nebo mělo jít o postup podle § 150 o. s. ř., byť to explicitně nebylo vyjádřeno, ani tak nelze akceptovat, aby tytéž skutečnosti (procesní pasivitu stěžovatele) soud hodnotil s opačným výsledkem, a to bez toho, že by takové hodnocení odpovídajícím způsobem odůvodnil.

Ústavní soud zdůraznil, že nijak nepřehlídí specifika exekučního řízení, kdy je exekuce prováděna soudním exekutorem, který se současně nalézá v pozici podnikatelského subjektu a jehož práva (jde-li o jeho nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů) mají obecné soudy za povinnost rovněž chránit. V posuzované věci však odvolací soud neuvedl nic, na základě čeho by bylo možné dospět k závěru, že by soudní exekutor mohl být výrokem okresního soudu, ukládajícím mu povinnost vrátit stěžovateli vymožené náklady exekuce, ve spojení s výrokem, ukládajícím oprávněné uhradit mu tyto náklady ve stejné výši, na svých právech dotčen. Pro soudního exekutora není sice jistě příznivé, má-li již vymoženou odměnu a náhradu hotových výdajů vracet, avšak samotná tato skutečnost nemůže být důvodem, proč by měla být náhrada vzniklých nákladů exekuce tomu, komu podle zákona náleží, tj. povinnému (stěžovateli), odeprána a proč by ve svém důsledku měla být chráněna oprávněná, která podle zjištění obecných soudů jednala nemravně.

Ústavní soud tak uzavřel, že zavinila-li oprávněná zastavení exekuce, je povinna podle § 89 věty první exekučního řádu povinnému nahradit jak náklady řízení, tak soudnímu exekutorovi náklady exekuce, ledaže by existovaly zvláštního zřetele hodné důvody, pro které by těmto subjektům neměla být zcela nebo zčásti výjimečně tato náhrada přiznána (§ 150 o. s. ř.); v takovém případě exekuční soud současně uloží soudnímu exekutorovi, aby povinnému vrátil, co mu na náklady exekuce již zaplatil (§ 271 věta druhá o. s. ř.). Od tohoto postupu se exekuční soud může odchýlit jen výjimečně, zejména s ohledem na nutnost ochrany práv soudního exekutora (§ 3 odst. 1 e. ř.), přičemž je jeho povinností náležitě takovéto rozhodnutí zdůvodnit; samotná skutečnost, že soudnímu exekutorovi nelze vytknout pochybení při provádění exekuce, podstatná v tomto ohledu není, neboť (primárně) jde o řešení vztahu mezi povinným a oprávněným.

Povinnost soudů zkoumat v exekučním řízení platné uzavření rozhodčí smlouvy

nález sp. zn. I. ÚS 3962/18 ze dne 6. 4. 2021

§ 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

V daném případě stěžovatelka (jakožto povinná v řízení exekučním) navrhla zastavení exekuce z důvodu nezpůsobilého exekučního titulu – nicotného rozhodčího nálezu, neboť rozhodce neměl dostatek pravomoci spor rozhodovat, neboť jak smlouva rozhodčí, tak smlouva o úvěru byla neplatná pro rozpor s dobrými mravy. Okresní soud jejímu návrhu vyhověl a exekuci zcela zastavil. Konstatoval, že je-li pro nesoulad s dobrými mravy zjevně neplatná smlouva o úvěru, je neplatná i rozhodčí smlouva sjednaná pro účely řešení sporů plynoucích z této smlouvy, z čehož vyplývá také nedostatek pravomoci rozhodce. K odvolání oprávněné krajský soud nicméně usnesení okresního soudu změnil tak, že se exekuce nezastavuje. Svě rozhodnutí krajský soud opřel o nemožnost přezkumu věcné správnosti vykonávaného rozhodnutí ze strany exekučního soudu a dále o princip oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní, když dle krajského soudu nadto smlouva rozhodčí neplatná nebyla.

Ústavní soud připomněl svou předchozí judikaturu, v níž vychází ze zásady, že námitky vůči vadám nalézacího řízení nelze přenášet do řízení exekučního. Exekuční řízení je totiž ze své podstaty určeno pouze pro faktický výkon rozhodnutí, nikoliv pro autoritativní nalézání práva, stejně tak není řízením přezkumným. Z této zásady však existují výjimky, podle nichž je v exekučním řízení možné hodnotit i zásadní vady exekučního titulu. Jmenovitě v kontextu exekucí vedených na základě rozhodčího nálezu Ústavní soud opakovaně dospěl k závěru, že obecně

soudy mají v exekučním řízení zkoumat, zda byla uzavřena řádná rozhodčí smlouva (rozhodčí doložka či smlouva o rozhodci), tedy zda vůbec měli rozhodci pravomoc rozhodčí nález vydat.

Ústavní soud ve své judikatuře také zdůraznil, v souvislosti s ustanoveními smluv, která jsou formulářově předtištěna a neumožňují jednoznačně slabší straně jejich modifikaci, i to, že postupy, kdy klientům jsou vnucována smluvní ujednání v podobě zajištění biankosměnkou, smluvní pokutou ve výši 30 % nebo 45 % dlužné částky za prodlení s platbou splátek v řádu jednotek týdnů či smluvní pokutou ve výši pětinasobku dlužné částky za hrubé porušení smlouvy nebo podmínek, je nutno považovat za nepřijatelné a uvedená ujednání označit za neplatná pro jednoznačný rozpor s dobrými mravy. Věřitelům, uplatňujícím zmíněné postupy, by dle Ústavního soudu „neměla být poskytována soudní ochrana, a to ani v exekučním řízení, neboť ochrana takto nabytých práv stojí zcela mimo účel civilního procesu, jakož i mimo základní hodnotový rámec práva jako normativního systému“ (srov. nález sp. zn. I. ÚS 199/11 ze dne 26. 1. 2012). Tyto závěry pak Ústavní soud aplikoval v nálezu sp. zn. III. ÚS 4084/12 ze dne 11. 12. 2014, v němž shledal úvěrovou smlouvu podobného obsahu zjevně nespravedlivou ve smyslu nálezu sp. zn. I. ÚS 199/11, a dovodil, že z těchto důvodů neměl rozhodce pravomoc ve věci rozhodnout, i když rozhodčí doložka splňovala požadavky na transparentní určení rozhodce.

Již dříve vyjádřený názor, že neplatnost úvěrové smlouvy způsobuje neplatnost i rozhodčí doložky, se přitom podle Ústavního soudu plně uplatní na případ, kdy je zde samostatná rozhodčí smlouva, kterou lze obsahově a z hlediska jejího účelu považovat za rozhodčí doložku. Argumentoval-li tedy krajský soud principem oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní, bylo nutno přihlídnout k tvrzení stěžovatelky, že smlouva o úvěru a rozhodčí smlouva tvořily jeden obchodní konstrukt, neboť byly podepsány ve stejný den, zcela evidentně byly provázané a jedna bez druhé by nebyla možná. Pouze z důvodu, že rozhodčí smlouva byla sjednána na samostatné listině, nebylo možno v žádném případě z ústavněprávního hlediska rezignovat na přezkoumání celého kontraktačního procesu, včetně rozhodčí smlouvy. Přístup krajského soudu v posuzované věci Ústavní soud proto považoval za projev přehnaného formalismu.

K námitce oprávněné, že se povinná snaží přenést řešení svého nedbalého jednání v nalézacím řízení do řízení exekučního, Ústavní soud podotkl, že není pro řešení projednávaného případu relevantní. Při zkoumání, zda exekuční titul netrpí zásadními vadami, není totiž rozhodující, zda a jak efektivně hájil povinný svá práva v nalézacím řízení.

K povinnosti obecných soudů zastavit exekuční řízení v případě vymáhání dluhu vzniklého v době hospitalizace nezletilé osoby na základě § 16a odst. 1 písm. f) zák. o veřejném zdravotním pojištění

nález sp. zn. I. ÚS 1486/20 ze dne 27. 4. 2021

§ 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

Stěžovatelka byla v roce 2009, kdy jí bylo šestnáct let, po dobu 75 dnů hospitalizována v psychiatrické léčebně, za což jí byl podle § 16a odst. 1 písm. f) zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění účinném do 30. 11. 2011, účtován regulační poplatek ve výši 60 Kč za den (celkem tedy 4 500 Kč). Jelikož regulační poplatek nebyl včas zaplacen, byla proti stěžovateli podána žaloba. V průběhu nalézacího řízení byla stěžovatelka zbavena způsobilosti k právním úkonům z důvodu duševní poruchy a opatrovníci jí byla ustanovena její matka. Ta však zůstala zcela nečinná, k žalobě se nevyjádřila, a nalézací soud proto rozhodl v neprospěch stěžovatelky. K vymožení pohledávky byla od r. 2014 vedena exekuce, kterou exekuční soud v r. 2020 k návrhu stěžovatelky zastavil dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. s odůvodněním, že ustanovení § 16a odst. 1 písm. f) zákona o veřejném zdravotním pojištění bylo nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 36/11 ze dne 20. 6. 2013 zrušeno a rozhodnutí na jeho podkladě vydaná nelze vykonat. Odvolací soud k odvolání oprávněně změnil rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že se návrh na zastavení exekuce zamítá. Odvolací soud konstatoval, že na majetek oprávněné byl prohlášen konkurz, v důsledku čehož nelze – s ohledem na znění § 140a až § 140e insolvenčního zákona – návrhu na zastavení exekuce vyhovět. Kromě toho odvolací soud upozornil, že v nalézacím řízení bylo rozhodováno dle § 16a odst. 1 písm. f) zákona o veřejném zdravotním pojištění, ve znění účinném do 30. 11. 2011, zatímco nález sp. zn. Pl. ÚS 36/11, na nějž odkazoval soud prvního stupně, se týkal znění účinného od 1. 12. 2011.

Ústavní soud přisvědčil odvolacímu soudu v tom, že vydání nálezu sp. zn. Pl. ÚS 36/11 nemělo vliv na nárok na úhradu a vymožení tzv. regulačního poplatku, který vznikl na základě právní úpravy účinné do 30. 11. 2011 (srov. nález sp. zn. I. ÚS 491/15). V dalším však již Ústavní soud shledal ústavní stížnost důvodnou.

Ústavní soud v první řadě odvolacímu soudu vytkl, že odůvodnění jeho rozhodnutí nesplňuje – pokud jde o nosný důvod – požadavky plynoucí z práva na spravedlivý proces, neboť odkaz na pět ustanovení insolvenčního zákona je jednak neurčitý, což činí rozhodnutí odvolacího soudu nepřezkoumatelným, a jednak z odkazovaných ustanovení nijak nevyplývá závěr, že by nebylo možno

rozhodnout o zastavení exekuce, což ukazuje na svévolnou aplikaci práva.

Další pochybení pak Ústavní soud spatřoval v tom, že odvolací soud ústavně konformním způsobem nevyložil ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

Ústavní soud konstatoval, že z judikatury lze dovodit jisté obecnější, vzájemně se překrývající, a nikoliv výlučné důvody (kritéria) pro aplikaci citovaného ustanovení, a to: 1) výkon rozhodnutí by byl v rozporu s procesními zásadami, na nichž je vybudován; 2) výkon rozhodnutí by byl v rozporu s účelem, který se jím sleduje, totiž zajistit efektivní splnění povinnosti vyplývající z vykonávaného titulu; 3) došlo-li ke zneužití práva na soudní ochranu podáním šikanózního exekučního návrhu; 4) výkon rozhodnutí by znamenal popření základních principů právního státu; 5) vedl-li by výkon rozhodnutí k zjevné nespravedlnosti. Ústavní soud dále uvedl, že si je vědom objevující se kritiky neurčitosti a abstraktnosti takto vymezených důvodů, která vychází ze základního východiska procesní teorie, že v rámci vykonávacího řízení nelze přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu. Nemožnost věcného přezkumu vyplývá z právní moci meritorního soudního rozhodnutí, přičemž je to právě závazný a nezměnitelný exekuční titul, který má zajistit právní jistotu oprávněnému, že se svého práva fakticky domůže.

Ústavní soud zdůraznil, že se s uvedenou doktrínou o (zásadní) nemožnosti přezkumu exekučního titulu až v exekučním řízení ztotožňuje a že z exekuce nelze činit další nalézací řízení, v němž má soud zkoumat do podrobností, co vedlo nalézací soud k vydání exekučního titulu. K základním povinnostem právního státu patří i to, že musí umět zajistit rychlou a efektivní ochranu právům, jejich vymahatelnost, což bez nekompromisně vedené exekuce není možné. Proto je často obtížné hovořit ve vztahu k exekuci a jen ve vztahu k povinnému o „zjevné nespravedlnosti“, neboť právě při exekuci vedené v právním státu platí, že „když se kácí les, létají třísky“. Pro oprávněného je totiž zjevně nespravedlivé, nedočká-li se vymožení exekučního titulu proti vůli toho, kdo před tím porušil celou řadu povinností. Přesto však (zcela výjimečně) zjevně nespravedlivé situace mohou nastat pro povinného (až) i v exekučním řízení. A právě proto obsahuje procesní předpis zmírňující (moderační) ustanovení v podobě § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., které je součástí procesního předpisu od prvního dne jeho účinnosti (1. 4. 1964) a které umožňuje soudu, aby zjevným nespravedlnostem zamezil a aby zastavil výkon rozhodnutí v mimořádných případech. Hodnota právní jistoty oprávněného tedy není absolutní. Účelem § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. je poskytnout obecným soudům prostor pro uvážení, zda mimořádné zájmy povinného na zastavení exekuce nepřevažují nad zachováním právní jistoty (legitimního očekávání) oprávněného.

Dle Ústavního soudu je v rámci poměrování zájmů oprávněného a povinného třeba zvážit širokou škálu subjektivních i objektivních okolností relevantních pro zastavení exekuce. Takové okolnosti mohou vyplývat zejména z následujícího: 1) charakter hmotněprávního jednání účastníků (typicky jde například o trestnou činnost, která vedla k získání exekučního titulu; zjevně nemravné jednání apod.); 2) procesní vývoj dané věci jak ve fázi nalézacího řízení, tak ve fázi řádných a mimořádných opravných prostředků (například aktivita povinného v soudním řízení; procesní postup nalézacího soudu či šikanózní aktivita oprávněného); 3) postavení oprávněného a povinného (určitý aspekt může například představovat výkon profesionální podnikatelské činnosti či naopak vystupování v pozici spotřebitele); 4) objektivní dopady zastavení výkonu rozhodnutí do sféry oprávněného a povinného; 5) události nezávislé na vůli účastníků řízení (kupříkladu zdravotní postižení, tragédie v rodině apod.); a 6) míra, kterou oprávněný a povinný „přispěli“ k existenci jiného důvodu pro zastavení exekuce. Ústavní soud upozornil, že z povahy „otevřenosti“ § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. nelze taxativně vyjmenovat veškeré okolnosti, které je třeba při poměrování ústavnosti zásahu do legitimního očekávání oprávněného zkoumat, výše uvedené příklady nicméně mohou sloužit jako určitý návod pro obecné soudy při zvažování, zda je namíste citované ustanovení o. s. ř. aplikovat.

V dané konkrétní věci pak měl dle Ústavního soudu odvolací soud při zvažování, zda aplikovat § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., zohlednit, že nalézací soud rozhodl o nároku oprávněného v rozporu s nálezem Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 728/15, podle něhož povinnost uhradit regulační poplatek za hospitalizaci nezletilých pojištěnců mají výlučně jejich zákonní zástupci. Ústavní soud vyjádřil názor, že i když byl citovaný náleze vydán až po skončení nalézacího řízení, nic to nemění na tom, že se již v době nalézacího řízení jednalo o postup porušující Úmluvu o právech dítěte. Uložení povinnosti zaplatit regulační poplatek za hospitalizaci osobě, která v době hospitalizace byla nezletilá, vážně nemocná a objektivně zcela nezpůsobilá „dbát o svá práva“, dle názoru Ústavního soudu představovalo zásadní vadu exekučního titulu, jehož výkon by vedl ke zjevné nespravedlnosti a odporoval by principům právního státu. Ústavní soud podotkl, že s principy právního státu přímo souvisí i to, jak se stát postará o své objektivně „slabé“ občany, přičemž si lze jen obtížně představit slabšího účastníka soudního řízení, než byla právě povinná, která nemohla objektivně ovlivnit vývoj svého onemocnění, své rozumové schopnosti a způsob chování své zákonné zástupkyně, která se nestarala o její práva a neplnila své zákonné povinnosti. Dle Ústavního soudu měl odvolací soud rovněž vzít v úvahu to, že povinná byla hospitalizována z důvodu své vážné psychické nemoci, tedy si nemohla svobodně zvolit, zda využije služeb podléhajících regulačnímu poplatku či nikoliv. Ústavní soud také

upozornil, že se nalézací soud nezabýval potenciálním střetem zájmů mezi povinnou a její opatrovnící (matkou), ačkoliv to byla právě matka, kdo měl být v řízení pasivně legitimován. Ústavní soud uzavřel, že za daných okolností byla ochrana základních práv povinné v průběhu nalézacího řízení zjevně pouze iluzorní. Kromě toho byl zásah do legitimního očekávání oprávněné dle názoru Ústavního soudu ospravedlněn i tím, že oprávněná si při podání žaloby byla (nebo alespoň měla být) vědoma skutečnosti, že stěžovatelka byla v době hospitalizace nezletilá, a rovněž tím, že jí nic nebránilo vymáhat dlužnou částku po zákonné zástupkyni povinné.

K odměně exekutora za exekuci vedenou na podkladě rozhodčího nálezu, která byla pravomocně skončena před 11. 5. 2011

nález sp. zn. I. 2331/19 ze dne 19. 5. 2021

*§ 5, § 6, § 11 exekučního tarifu
§ 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.*

V roce 2009 byla nařízena exekuce rozhodčího nálezu k vymození pohledávky oprávněné vůči povinným a jejím provedením byl pověřen stěžovatel jakožto soudní exekutor. Ten dne 8. 9. 2010 vydal vyznění o vymození celé pohledávky, jejího příslušenství i nákladů exekuce. Následně dne 6. 12. 2018 okresní soud rozhodl, že předmětná exekuce se zastavuje, přičemž oprávněné uložil povinnost zaplatit stěžovateli náhradu nákladů exekuce, pouze však ve výši 7 865 Kč (původně stěžovatelem vyčíslené náklady exekuce činily 51 492 Kč). Důvod pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. spatřoval okresní soud v tom, že podkladový rozhodčí nález nebyl způsobitelným exekučním titulem, a to pro nedostatek pravomoci rozhodce k jeho vydání. Tento názor okresní soud opřel o judikaturu navazující na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11. 5. 2011. K nákladům exekuce okresní soud pak uvedl, že zavinění na zastavení exekuce tíží oprávněnou, která ji vyvolala a vedla na podkladě rozhodčího nálezu vydaného na základě neplatné rozhodčí doložky. Okresní

soud měl nicméně za to, že stěžovateli nenáležela odměna vypočtená podle vymoženého plnění, nýbrž pouze odměna stanovená podle § 11 odst. 2 a § 13 odst. 1 exekučního tarifu. K odvolání stěžovatele bylo následně rozhodnutí okresního soudu potvrzeno usnesením odvolacího soudu.

Stěžovatel – jakožto soudní exekutor – neměl jinou možnost než brojit odvoláním i ústavní stížností proti rozhodnutím obecných soudů o nákladech exekuce, přestože důvodem pro změnu výše odměny exekutora bylo zastavení exekuce okresním soudem. Ústavní soud se tak pro posouzení nákladového výroku musel nejprve zabývat ústavností samotného zastavení exekuce. V dané věci přitom dospěl k závěru, že obecné soudy postupovaly nesprávně. Ústavní soud konstatoval, že obecné soudy nemohou zastavovat exekuční řízení podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. s odkazem na judikaturní odklon týkající se neplatnosti rozhodčích doložek zahájený usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, pokud exekuční řízení bylo pravomocně skončeno před tímto judikaturním odklonem, respektive před tzv. rozhodným dnem, tj. 11. 5. 2011. Opačný postup není možný, nevyplývá z právní úpravy, z rozhodovací praxe soudů ani z doktríny.

Ústavní soud zdůraznil, že při aplikaci principu incidentní retrospektivy dochází k užití nových judikaturních závěrů na řízení ještě probíhající, nikoli na řízení již pravomocně skončená. Je nepochybné, že odlišný závěr by nepřípustným způsobem naboural právní jistotu účastníků řízení a bez dalšího není jakési znovuootevírání řízení pravomocně skončených na základě později uskutečněného judikaturního odklonu v právním státě akceptovatelné. Po účastnících řízení by v jeho důsledku bylo nepřípustně vyžadováno předvídání judikaturního odklonu předtím, než vůbec nastal.

Vzhledem k výše uvedenému Ústavní soud uložil odvolacímu soudu, aby při novém rozhodování o nákladech řízení vycházel z pravidel pro stanovení odměny podle výše vymožené pohledávky a nikoli z pravidel vztahujících se k odměně určené při zastavení exekuce soudem.

JUDIKATURA V EXEKUČNÍCH VĚCECH

rubriku připravil:

Mgr. David Hozman

odborný asistent

Vysoká škola finanční a správní

1. Exekuční návrh

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1522/2021 ze dne 9. 6. 2021

k ustanovení § 35 exekučního řádu

Výkon zástavního práva podle norem umožňujících věřiteli realizovat svoji pohledávku, aniž by si opatřil exekuční titul a posléze vedl exekuci nebo soudní výkon rozhodnutí, je jeho právem a nikoliv povinností. Věřiteli nadále zůstává otevřena cesta domoci se uspokojení své pohledávky skrze nalézací a posléze i vykonávací civilní řízení. Proto věřiteli (nyní oprávněnému) nelze klást k tíži, nezvolí-li si za účelem uspokojení své pohledávky postup předpokládaný v ustanovení § 1359 a násl. nového občanského zákoníku, jenž je pro případ tzv. spotřebitelských úvěrů na bydlení modifikován v ustanovení § 123 zákona o spotřebitelském úvěru, a na místo toho si opatřil exekuční titul ve formě rozsudku a poté podal exekuční návrh dle ustanovení § 35 odst. 1 a § 37 odst. 1 a 2 exekučního řádu.

Volba cesty směřující k uspokojení dluhu prostřednictvím ustanovení § 1359 a násl. nového občanského zákoníku náleží věřiteli. Zvolil-li věřitel za účelem uspokojení dluhu namísto postupu podle ustanovení § 1359 a násl. nového občanského zákoníku (případně i za využití ustanovení § 123 zákona o spotřebitelském úvěru) podání nalézací žaloby a posléze exekučního návrhu, nejde o nepřiměřený zásah do majetkových práv dlužníka (povinného) kromě výše uvedeného i proto, že exekuční řád ukotvuje vlastní mechanismy ochrany povinného před vedením exekuce nepřiměřeným způsobem či v nepřiměřeném rozsahu (ustanovení § 58 exekučního řádu).

Vedl-li by soudní exekutor exekuci v rozporu nepřiměřeným způsobem nebo v nepřiměřeném rozsahu (například bylo-li by možné uspokojit vymáhání plněním z jiného majetku povinného zjištěného soudním exekutorem, a nikoliv z prodeje nemovité věci sloužící k bydlení), má povinný k dispozici návrh na zastavení exekuce ohledně věci, která nemá být exekučně postižena [ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu]. Okolnost, že v průběhu

exekuce to není povinný, kdo zajišťuje prodej nemovité věci, ale soudní exekutor, rovněž nevede k závěru, že by povinný byl takovým postupem poškozen.

Ustanovení § 335 a násl. občanského soudního řádu upravující exekuční prodej nemovité věci vymezují postupy, jež zajišťují, že nemovitá věc bude prodána za cenu odpovídající její hodnotě. Skutečnost, že oprávněný nezvolil postup podle ustanovení § 1359 a násl. nového občanského zákoníku, tedy není důvodem pro zastavení exekuce pro nepřipustnost dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu.

Realizace zástavního práva postupem podle ustanovení § 1359 a násl. OZ je právem a nikoliv povinností věřitele. Vedle této možnosti zůstává věřiteli zachováno i právo uplatnit vůči dlužníku dluh zajištěný zástavním právem v nalézacím řízení a posléze se domáhat uspokojení dluhu ukotveného ve vykonatelném rozsudku podáním exekučního návrhu.

2. Exekuční titul

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 330/2021 ze dne 27. 4. 2021

k ustanovení § 46a občanského soudního řádu

Adresát je odpovědný za existenci adresy pro doručování a ochranu vlastních zájmů a je též povinen zajistit přijímání písemností na této adrese bez ohledu na to, zda se zde zdržuje. Je věcí adresáta, aby se „pojistil“ proti doručování na adresu evidovanou v informačním systému evidence obyvatel tím, že uvede takovou adresu pro doručování, kde je pro něho bezpečné, že mu bude zásilka doručena.

Adresou pro doručování se v občanském soudním řízení rozumí adresa, na niž soud odesílá listiny, na niž se listina adresátu doručuje nebo na niž se činí pokus o její odevzdání příjemci a na niž nastává doručení listiny, i když ji adresát nebo příjemce nepřevzali. Zákon umožňuje, aby si adresát zvolil, kam mu budou písemnosti doručovány. Příjemce si tedy může zvolit jako adresu pro doručování jakékoli místo v ČR. Je třeba, aby z tohoto úkonu účastníka bylo zřejmé srozumění osoby s tím, že na takto uvedenou adresu jí bude soudem doručováno. Pouze tehdy se jedná o volbu adresy pro doručování a takto zvolená adresa se stává adresou pro doručování, avšak pouze pro dané řízení. Takto je určena adresa pro doručování až do skončení konkrétního soudního řízení, nedojde-li v pozdějším podání nebo jiném úkonu učiněném vůči soudu ke změně.

Pokud tedy dovolatel požadoval, aby mu soud v nalézacím řízení doručoval na jinou adresu, než je adresa

trvalého pobytu uvedená v centrální evidenci obyvatel, v případě, že mu není doručováno elektronicky nebo nemá v centrální evidenci uvedenou jinou adresu pro doručování, musí soudu sám v rámci daného soudního řízení tuto jinou adresu sdělit. Odpovědnost za správnost údajů zapsaných v centrální evidenci obyvatel nebo případné sdělení jiné adresy pro doručování pro dané soudní řízení je na straně účastníka. Jelikož nalézacímu soudu nebyla sdělena žádná „jiná adresa“, na kterou by mělo být doručováno, ani takováto doručovací adresa nebyla uvedena v centrální evidenci obyvatel, je zřejmé, že odvolací soud dospěl ke správným závěrům, když vyhodnotil, že doručování exekučního titulu na adresu trvalého pobytu evidovanou v centrální evidenci obyvatel bylo v souladu se zákonem [ustanovení § 45 odst. 3 písm. a), 46b písm. a) a § 49 odst. 4 občanského soudního řádu].

Na tomto závěru nemůže nic změnit ani skutečnost, že měl povinný v místě trvalého pobytu zřízenou soukromou službu odnášky zásilek, když takto sjednaná služba nemůže mít žádný vliv na právní úpravu doručování v občanském soudním řádě, jehož pravidla pro doručování se uplatní v civilním soudním řízení výhradně.

Ze zjištění odvolacího soudu (resp. soudu prvního stupně) vyplývá, že povinný napadl exekuční titul odvoláním a současně podal i návrh na rozhodnutí o neúčinnosti doručení exekučního titulu. Městský soud v Praze zamítl návrh povinného na prominutí zmeškání lhůty k podání odvolání proti exekučnímu titulu a návrh povinného na prominutí zmeškání lhůty k podání návrhu na rozhodnutí o neúčinnosti doručení exekučního titulu. Vrchní soud v Praze poté jako soud odvolací k odvolání povinného rozhodl tak, že usnesení Městského soudu v Praze se mění tak, že toto rozhodnutí se nevydává. Spis Městského soudu v Praze se nyní nachází u Vrchního soudu v Praze. O včasnosti odvolání proti exekučnímu titulu zatím nebylo dle sdělení Městského soudu v Praze rozhodnuto.

Obecně platí, že bylo-li proti podkladovému rozhodnutí podáno odvolání, pak do okamžiku, než je rozhodnuto o jeho odmítnutí nebo o odvolání rozhodnuto tak, že je zřejmé, že je naopak odvolací soud pokládal za včasné (kupříkladu projednal-li odvolání a rozhodl-li o něm věcně), panuje stav nejistoty, zda suspenzivní účinky odvolání skutečně nastaly. Soud výkonu rozhodnutí proto musí vždy postavit najisto, zda k výkonu předložené rozhodnutí je vykonatelné. Okolnost, že proti němu bylo podáno odvolání, tuto jistotu tedy neposkytuje; k tomu je buď potřebné vyčkat rozhodnutí o tomto odvolání, anebo otázku, zda bylo podáno včas, musí soud výkonu rozhodnutí posoudit sám, jak v tomto případě také soud prvního stupně, resp. odvolací soud učinil.

Povinnému však v daném případě nelze upřít možnost podat návrh na odklad exekuce (ustanovení § 54 exekučního

řádu ve spojení s ustanovením občanského soudního řádu), popřípadě v závislosti na tom, jak rozhodne Vrchní soud v Praze o odvolání povinného, má také možnost znovu podat návrh na zastavení exekuce.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1022/2021 ze dne 20. 4. 2021

k ustanovení § 40 odst. 1 písm. d) exekučního řádu

Notářský zápis o dohodě se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle ustanovení § 71b notářského řádu je exekučním titulem podle ustanovení § 40 odst. 1 písm. d) exekučního řádu. Exekučním titulem se stává tehdy, obsahuje-li jednak náležitosti stanovené pro sepisování notářských zápisů o právních úkonech (jednáních) v ustanovení § 62 a násl. notářského řádu a dále, jedná-li se o notářský zápis o dohodě, obsahuje-li dohoda náležitosti stanovené v ustanovení § 71b odst. 2 notářského řádu. Dohoda účastníků musí obsahovat a) označení osoby, která se zavázala ke splnění pohledávky nebo jiného nároku (osoby povinné), b) označení osoby, jejíž pohledávka nebo jiný nárok mají být splněny (osoby oprávněné), c) skutečnosti, na nichž se pohledávka nebo jiný nárok zakládá, d) předmět plnění, e) dobu plnění a f) prohlášení povinné osoby o svolení k vykonatelnosti zápisu.

Požadavek na vymezení skutečností, na nichž se pohledávka či právní nárok zakládá, neznamená, že tyto skutečnosti musí být v dohodě vylíčeny do všech podrobností. Postačuje takové vyznačení právního důvodu plnění, z něhož je zřejmé, na čem se plnění zakládá (tj. proč má povinná osoba poskytnout oprávněné osobě stanovené plnění). Z notářského zápisu musí být objektivně, tzn. jednoznačně a určitě (a to i z pohledu třetích – od smluvních stran notářského zápisu odlišných – osob) zřejmý důvod plnění.

Skutečností, na níž se mají pohledávky v projednávané věci zakládat, je podle notářského zápisu „smlouva o postoupení pohledávek uvedená v čl. I. notářského zápisu“, kterou byly pohledávky postoupeny na původního oprávněného. Smlouva o postoupení pohledávky však není právním důvodem plnění, a i z notářského zápisu a z jeho příloh vyplývá, že povinný má plnit dluh, který nebyl založen smlouvou o postoupení pohledávky, nýbrž v rámci závazkového vztahu mezi povinným a původním věřitelem, avšak ani z kontextu celého notářského zápisu není patrné, o jaký závazkový vztah se jednalo, a na základě jakého konkrétního právního důvodu má tedy povinný plnit.

Oproti tvrzení oprávněného je přitom irelevantní, že seznam pohledávek a jednotlivé faktury jsou obsaženy v příloze a ne v samotném textu notářského zápisu,

neboť ani z nich nevyplývá, na základě jakého závazkového vztahu má povinný oprávněnému plnit, a nadto určitost závazku nelze ztotožňovat pouze s jeho výší.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2294/2020 ze dne 18. 5. 2021

k ustanovení § 40 odst. 1 písm. d) exekučního řádu

Podle ustanovení § 71b odst. 1 notářského řádu (ve znění účinném ode dne 1. 1. 2013) sepíše notář na žádost notářský zápis o dohodě, kterou se účastník zaváže splnit pohledávku nebo jiný nárok druhého účastníka vyplývající ze závazkového právního vztahu, v níž svolí, aby podle tohoto zápisu byl nařízen a proveden výkon rozhodnutí (vedena exekuce) a aby byl takový notářský zápis exekučním titulem, jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní. Dohoda účastníků musí obsahovat mj. prohlášení povinné osoby o svolení k vykonatelnosti zápisu – ustanovení § 71b odst. 2 písm. f) notářského řádu.

Svolením k vykonatelnosti se tedy rozumí takové prohlášení (projev vůle) povinné osoby, z něhož vyplývá, že povinná osoba souhlasí s tím (svoluje k tomu), aby notářský zápis byl (v případě, že v určené době neposkytne osobě oprávněné řádně stanovený předmět plnění) bez dalšího titulem pro výkon rozhodnutí; prohlášení musí být výslovné, dostatečně srozumitelné a určité a musí být obsaženo v notářském zápisu. Jinak řečeno, povinný svoluje k vykonatelnosti teprve – a pouze – pro případ, že to, k čemu se zavázal, nesplní řádně a včas, tj. že v budoucnu nastane absence solučního úkonu.

Obsah notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti musí být sepsán přesně, jednoznačně a bez možnosti různých výkladů. Současně však nelze striktně trvat na tom, aby náležitosti notářského zápisu podle ustanovení § 71b odst. 2 notářského řádu byly v notářském zápisu detailně popsány, případně popsány výhradně opisem zákonné dikce. Úsudek, zda konkrétní náležitost notářského zápisu je v zápisu řádně vymezena, je třeba učinit s ohledem na celý obsah notářského zápisu, nikoliv jen na základě jedné nepřesnosti, která sama o sobě nezpůsobuje nejistotu o tom, že posuzovaná náležitost byla jednoznačně (i z pohledu třetích osob) vymezena.

Nejvyšší soud však v této souvislosti zdůrazňuje, že zákon klade zvýšené nároky na obsah notářského zápisu, sepis tohoto exekučního titulu je proto svěřen právnícky vzdělaným notářům, od kterých se očekává, že s ohledem na vysoce formální charakter notářského zápisu budou důsledně dbát litery zákona a zákonem vyžadované náležitosti uvádět jednoznačně v souladu se zněním notářského řádu.

3. Společné jmění manželů

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 354/2021 ze dne 19. 4. 2021

*k ustanovení § 42 exekučního řádu
a § 262b občanského soudního řádu*

Při posuzování znalosti obsahu smlouvy o zúžení společného jmění manželů věřitelem (oprávněným) je proto nutné zohlednit nejen to, zda sám povinný nejpozději v době vzniku pohledávky věřitele s obsahem smlouvy o zúžení společného jmění manželů seznámil, ale v případech, kdy je třeba mít za nesporné, že tak neučinil, také to, zda manžel povinného věděl o budoucím závazku svého manžela (povinného) za trvání manželství a zda tedy měl možnost nejpozději do vzniku závazku manžela věřiteli obsah smlouvy o zúžení společného jmění manželů sám oznámit. Jinak řečeno, jestliže o vzniku závazku povinného manžel povinného nevěděl (a nemohl z uvedeného důvodu věřiteli obsah smlouvy o zúžení společného jmění manželů sdělit), nemůže se věřitel úspěšně domoci uspokojení pohledávky v exekuci z jeho výlučného majetku nabytého po zúžení a vypořádání společného jmění manželů.

V projednávané věci je vymáhán závazek, který vznikl povinnému poté, co manželé spolu za trvání manželství uzavřeli smlouvu o zúžení zákonem stanoveného rozsahu společného jmění manželů formou notářského zápisu. Smlouvou o zúžení společného jmění manželů se manželé dohodli na tom, že předmětem výlučného vlastnictví budou mimo jiné nemovité věci nabyté některým z manželů počínaje dnem následujícím po uzavření této smlouvy.

Exekuční řízení bylo v posuzované věci zahájeno dne 16. 8. 2018, tj. za účinnosti občanského soudního řádu ve znění po novele provedené zákonem č. 139/2015 Sb., tj. ve znění účinném ode dne 1. 7. 2015, a za účinnosti exekučního řádu, též ve znění účinném ode dne 1. 7. 2015.

V posuzované věci však nelze aplikovat ustanovení § 42 exekučního řádu, ve znění účinném ode dne 1. 7. 2015, neboť reaguje na situaci navozenou již novým občanským zákoníkem, účinným ode dne 1. 1. 2014, a je zrcadlovým odrazem právní úpravy v občanském soudním řádu. Právní úprava reaguje na zavedení Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, který je veřejným seznamem ve smyslu ustanovení § 721 nového občanského zákoníku, účinného ode dne 1. 1. 2014, na rozdíl od dříve zavedené Evidence listin o manželském majetkovém režimu, která je neveřejná. Podle ustanovení § 351 odst. 1 notářského řádu platí, že jsou-li smlouva o manželském majetkovém režimu nebo rozhodnutí soudu o manželském majetkovém režimu zapsány v Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, manželé se jich

mohou dovolat vůči třetím osobám, i když tyto s jejich obsahem nebyly seznámeny. V posuzované věci však závazek i smlouva o zúžení společného jmění manželů vznikly před zavedením Seznamu listin o manželském majetkovém režimu a dotčené osoby nemohly předvídat důsledky budoucí právní úpravy.

Podle ustanovení § 262b odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění ode dne 1. 7. 2015, platí, že je-li výkonem rozhodnutí postižen majetek ve společném jmění manželů nebo majetek manžela povinného ve větším rozsahu, než připouští zvláštní právní předpis, nebo nelze-li ho výkonem rozhodnutí postihnout, může se manžel povinného domáhat v této části zastavení výkonu rozhodnutí. O tom musí být soudem poučen. „Zvláštním právním předpisem“ ve smyslu ustanovení § 262b odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění ode dne 1. 7. 2015, na jehož základě soud posoudí, zda je majetek ve společném jmění manželů nebo majetek manžela povinného postižen ve větším rozsahu, je právní předpis, který byl účinný v době, kdy vznikl vymáhaný závazek povinného (respektive právní předpis účinný v době, kdy vznikl samotný závazkový právní vztah). Pro zkoumanou věc je tedy relevantní, že vymáhaný dluh vznikl povinnému za účinnosti starého občanského zákoníku, ve znění účinném do dne 31. 12. 2013.

Pro úspěch manžela povinného při uplatňování jeho výlučného vlastnického práva k majetku, který by, nebýt smlouvy o zúžení společného jmění, patřil do společného jmění povinného a manžela povinného, jenž byl postižen exekucí pro vymožení závazku vzniklého jen povinnému po uzavření smlouvy o zúžení společného jmění, je tak významná nejen vědomost věřitele o obsahu smlouvy o zúžení společného jmění, ale i (ne)vědomost manžela povinného o budoucím závazku jeho manžela (povinného). Je-li manželovi povinného známo, že druhému manželovi má vzniknout závazek, a neupozorní-li věřitele (oprávněného) – ačkoliv tak před uzavřením závazku učinit mohl – na existenci smlouvy (a neseznámí ho s jejím obsahem) o zúžení společného jmění manželů, podle níž některé věci, které by jinak patřily do společného jmění manželů, jsou nyní v jeho vlastnictví, nemůže se úspěšně dovolávat svého výlučného práva k tomuto majetku. Manžel povinného nese odpovědnost za to, že věřitel povinného (oprávněný) bude znát obsah smlouvy. Pak ovšem musí mít i reálnou možnost, aby se vynětí majetku z exekuce (výkonu rozhodnutí) domohl.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1846/2020 ze dne 24. 2. 2021

k ustanovení § 42 exekučního řádu

Účelem manželství nemůže být placení dluhů druhého manžela vzniklých před uzavřením manželství; opak by

byl v extrémním rozporu s principy spravedlnosti, neboť by vedl k nepřijatelnému posílení práva věřitele na úkor manžela dlužníka. Vůle „nebýt po uzavření manželství negativně dotčen již existujícími dluhy svého nového manžela“ je legitimní a legální. I ochrana třetích osob před jednáním manželů zamýšlejícím krácení práv věřitelů je nepochybně legitimní, není však žádný racionální argument pro to, aby založení manželství mělo vést k možnosti vést exekuci i na majetek manžela nabytý před manželstvím.

V projednávané věci byl vymáhán dluh, který vznikl povinnému před uzavřením manželství jako jeho výlučný dluh, a povinný před uzavřením manželství (po vzniku vymáhaného dluhu) smlouvou, řádně zveřejněnou v Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, sjednal se svou snoubenkou režim oddělených jmění, pročez mezi ním a jeho budoucí manželkou společné jmění manželů nevzniklo. Za těchto okolností tedy ani nemohly být na žádném z účtů manželky povinného uloženy žádné peněžní prostředky náležející do společného jmění manželů a nebylo ani třeba vyvracet domněnku v tomto směru. Jelikož nebyly dány podmínky, za nichž lze vést exekuci příkazáním pohledávky z účtu manžela povinného, bylo na místě zastavit exekuci co do jejího provedení postižením účtů manžela povinného (ustanovení § 262b odst. 2 občanského soudního řádu).

4. Zastavení exekuce

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 975/2021 ze dne 4. 5. 2021

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. b) občanského soudního řádu

Případné napadení exekučního titulu prostřednictvím některého z mimořádných opravných prostředků není pro nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) a tedy ani pro samotné jeho (její) provedení významné, neboť podání mimořádného opravného prostředku nemá samo o sobě vliv na právní moc ani vykonatelnost napadeného rozhodnutí (ustanovení § 235c a § 243 občanského soudního řádu). V řízení o zastavení exekuce má význam zrušení exekučního titulu v řízení o některém z mimořádných opravných prostředků.

Z právě uvedeného se tedy zřetelně podává, že okolnost, že exekuční titul byl napaden žalobou na obnovu řízení, nemá v řízení o nařízení exekuce (na její provedení) význam. Podání tohoto mimořádného opravného prostředku nemá samo o sobě za následek odklad (či zánik) vykonatelnosti podkladového rozhodnutí. Až v případě, že by exekuční titul byl v rámci řízení o obnově zrušen, mohl by být založen důvod pro zastavení exekuce. V tomto případě by povinný měl možnost bránit se novým návrhem na

zastavení exekuce, aniž by jeho projednání bránila překážka věci pravomocně rozhodnuté.

Má-li povinný za to, že jsou splněny důvody pro odklad exekuce podle ustanovení § 266 odst. 2 občanského soudního řádu, má k dispozici návrh na odklad exekuce, s návrhem na zastavení exekuce však nemůže uspět.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2143/2020 ze dne 15. 3. 2021

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Soud v exekučním řízení zastaví exekuci, je-li exekuce nepřijatelná, protože tu je jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat. Dojde-li k promlčení v exekuci vymáhaného práva a vznesou-li povinný námitku promlčení, jde podle ustálené judikatury soudů o důvod, pro který soud exekuci zastaví podle ustanovení § 52 odst. 1 exekučního řádu a ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu.

Ustálená soudní praxe dlouhodobě dovozuje, že zástavní právo podléhá promlčení, neboť nejde o majetkové právo, které by bylo – na rozdíl od vlastnického práva – z možnosti promlčení vyloučeno, i když má také věcněprávní povahu. Ustanovení § 151f odst. 1 starého občanského zákoníku, ve znění účinném do dne 31. 12. 2000, resp. obsahově stejné ustanovení § 170 odst. 2 starého občanského zákoníku, ve znění účinném do dne 31. 12. 2013, má z hlediska promlčení význam jen v tom, že umožňuje uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy i pro případ, kdyby zajištěná pohledávka již byla promlčena a kdyby proto nebylo možné dosáhnout její uspokojení z důvodu závazkového právního vztahu, a promlčení nároku na uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy se netýká.

Protože se podle ustanovení § 100 odst. 2 věty třetí starého občanského zákoníku zástavní práva nepromlčují dříve než zajištěná pohledávka, nepostačuje k promlčení zástavního práva toliko marné uplynutí doby určené občanským právem k uplatnění nároku na uspokojení ze zástavy, neboť je třeba, aby marně uplynula také promlčecí doba k uplatnění zajištěné pohledávky; nedošlo-li k promlčení zajištěné pohledávky, nemůže být promlčeno ani zástavní právo, i kdyby jeho předmětem byl majetek jiné osoby než dlužníka této pohledávky.

Promlčecí doba zástavního práva je tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé (tj. ode dne, kdy vzniklo právo na uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy). Bylo-li však zástavní právo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu, promlčuje se za deset let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno; v případě, že zástavní právo bylo

zástavním dlužníkem písemně uznáno co do důvodu a výše, promlčuje se za deset let ode dne, kdy k uznání došlo, nebo, byla-li v uznání uvedena lhůta k plnění, od uplynutí této lhůty. Promlčení zástavního práva se podle ustálené judikatury soudů řídí občanským zákoníkem a dalšími předpisy občanského práva, i když jím byla zajištěna pohledávka ze smlouvy o úvěru nebo z jiného obchodního závazkového vztahu.

Stanoví-li tedy ustanovení § 170 odst. 2 občanského zákoníku, že promlčením zastavené pohledávky zástavní právo nezanikne, znamená to, že promlčení zastavené pohledávky nemá na existenci zástavního práva k této pohledávce žádný vliv, zástavní právo nadále přetrvává v obou svých funkcích, tedy zejména zůstává zachována jeho funkce uhrazovací. Je tedy zřejmé, že ani promlčení zastavené pohledávky věřiteli nebrání své zástavní právo realizovat, tedy navrhnout soudu prodej zástavy a následně navrhnout i výkon rozhodnutí prodejem zástavy.

Z uvedeného je též zřejmé, že pokud zástavní věřitel tímto způsobem realizuje oprávnění ze zástavního práva, byť v situaci, kdy zastavená pohledávka může být promlčena, nemůže se jednat o výkon rozhodnutí, který je nepřipustný ve smyslu ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu; z tohoto hlediska je nutno odlišovat – jak již bylo vysvětleno výše – promlčení zástavním právem zajištěné pohledávky a promlčení zástavního práva samotného, jakožto dva samostatné instituty, mající odlišný právní režim a především odlišný důsledek. Pro možnost zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce) podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu prodejem zástavy má tak význam pouze promlčení zástavního práva (ustanovení § 100 odst. 2 starého občanského zákoníku).

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 631/2021 ze dne 16. 3. 2021

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Pro počátek běhu tříměsíční lhůty podle ustanovení § 408 odst. 2 obchodního zákoníku je rozhodující okamžik, kdy se exekuční titul stal vykonatelným. Není-li v nyní řešené věci sporu o tom, že vykonatelným se exekuční titul stal dne 6. 10. 2013, nemůže být pochyb ani o tom, že právě od tohoto dne běžela oprávněnému tříměsíční lhůta podle ustanovení § 408 odst. 2 obchodního zákoníku pro podání exekučního návrhu.

Skutečnost, že právní předchůdce povinného podal proti exekučnímu titulu (rozsudku nalézacího soudu) opožděné odvolání, není v tomto ohledu relevantní, stejně jako není relevantní okamžik, kdy bylo o tomto opožděném odvolání pravomocně rozhodnuto, neboť opožděné

odvolání nemá suspenzivní účinek a jím napadené rozhodnutí nabývá právní moci a posléze se stává i vykonatelným bez ohledu na opožděně podané odvolání.

V usnesení sp. zn. 20 Cdo 87/2019 ze dne 18. 2. 2020 Nejvyšší soud uzavřel, že pro běh speciální tříměsíční lhůty výjimečně prodlužující desetiletou promlčecí dobu podle ustanovení § 408 odst. 1 obchodního zákoníku je rozhodný okamžik možnosti zahájení exekučního řízení, tedy den, kdy oprávněný mohl poprvé podat se všemi nezbytnými náležitostmi návrh na nařízení exekuce, patří-li mezi tyto náležitosti návrhu především existence oprávněnému svědčícího – formálně a materiálně vykonatelného – exekučního titulu. V případě exekučního titulu vydaného soudem je nezbytné opatření tohoto rozhodnutí doložkou právní moci a vykonatelnosti, které oprávněný nemůže dosáhnout dříve, než skončí (jakékoli) odvolací řízení, bylo-li včas proti exekučnímu titulu vyvoláno.

V citovaném rozhodnutí Nejvyšší soud vysvětlil, že v případě podání odvolání proti exekučnímu titulu je ohledně okamžiku, kdy mohlo být zahájeno exekuční řízení ve smyslu ustanovení § 408 odst. 2 obchodního zákoníku, relevantní pouze to, zda bylo odvolací řízení zahájeno včasným odvoláním, neboť tím je právní moc a vykonatelnost exekučního titulu suspendována, přičemž teprve po rozhodnutí odvolacího soudu může být na exekučním titulu vyznačena jeho právní moc a vykonatelnost, byť se zpětným datem. Teprve od tohoto okamžiku se může oprávněný obrátit s návrhem na exekuční soud a ve smyslu ustanovení § 408 odst. 2 obchodního zákoníku může být zahájeno exekuční řízení.

Zatímco shora citované rozhodnutí dovolacího soudu bylo vydáno v rámci skutkového stavu, kdy v nalézacím řízení bylo proti exekučnímu titulu podáno včasné odvolání, v nyní řešené věci bylo odvolání podáno opožděně. Jestliže v nyní řešeném případě nebylo odvolací řízení proti exekučnímu titulu včas vyvoláno, potom ani podle závěrů shora citovaného rozhodnutí nemohla být právní moc a vykonatelnost rozhodnutí suspendována, a opožděně vyvolané odvolací řízení nepředstavovalo překážku pro vyznačení právní moci a vykonatelnosti rozhodnutí. Takové odvolací řízení tedy ani nemělo vliv na okamžik počátku běhu tříměsíční lhůty podle ustanovení § 408 odst. 2 obchodního zákoníku. Uplynula-li tato lhůta před podáním exekučního návrhu, došlo k promlčení vymáhané pohledávky a odvolací soud správně posoudil návrh povinného na zastavení exekuce jako důvodný.

Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že nevyznačil-li nalézací soud protiprávně na žádost oprávněného vykonatelnost exekučního titulu (tato skutečnost není předmětem tohoto řízení), v důsledku čehož došlo k promlčení vymáhané pohledávky, je podle názoru dovolacího soudu na místě uplatňovat odpovědnost za vzniklou škodu. Tato okolnost však nemůže ničeho změnit na shora uvedeném závěru a nemůže jít k tíži povinného, který vzniklou situaci nezavinil.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1973/2020 ze dne 16. 3. 2021

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Důvodem, pro který je namíste prohlásit výkon rozhodnutí (exekuci) za nepřípustný, je též takové jednání povinného, kdy kompenzačním projevem (úkonem směřujícím k započtení jeho pohledávky) způsobil zánik pohledávky vymáhané, jestliže k němu došlo k okamžiku, jenž předchází vydání vykonávaného titulu. Námitkou započtení lze uplatnit vzájemnou pohledávku povinného vůči oprávněnému bez ohledu na to, zda tato vzájemná pohledávka vznikla před či po vydání exekučního titulu. Zánik pohledávek v důsledku kompenzačního projevu nastává okamžikem, kdy se obě pohledávky setkají.

Setkají-li se po vydání exekučního titulu (bez ohledu na to, zda se kompenzační projev stal perfektním před jeho vydáním či po něm), jde o důvod zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) občanského soudního řádu. Dojde-li k setkání pohledávek před vydáním exekučního titulu (za podmínky, že byl kompenzační úkon učiněn až po vydání exekučního titulu), je namíste zastavit exekuci podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu.

V exekučním řízení je povinný oprávněn vznést námitku započtení vzájemné pohledávky, aniž by musel svůj nárok uplatnit samostatnou žalobou, a tedy tato (proti)pohledávka nemusí být judikátní (přiznaná soudním rozhodnutím nebo jiným titulem). Důvodností námitky započtení se exekuční soud zabývá v řízení o zastavení exekuce. V tomto řízení nepřezkoumává správnost exekučního titulu, ale způsoby vlastními pro řízení vyjmenovaná v ustanovení § 120 odst. 2 občanského soudního řádu zjišťuje, zda tvrzená (proti)pohledávka vznikla, zda byl učiněn kompenzační projev, zda (a kdy) se obě pohledávky setkala a v jakém rozsahu.

Skutečnost, že vzájemná pohledávka povinného za oprávněným není judikátní a je sporná, nezbavuje soud povinnosti postavit dokazování najisto, zda jsou splněny předpoklady, s nimiž hmotné právo spojuje zánik pohledávky započtením.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2245/2020 ze dne 16. 3. 2021

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Exekuční návrh nesmí primárně sledovat zatížení povinného, který byl připraven plnit, dalšími – již zbytečnými

- exekučními náklady, v opačném případě se nabízí úvahy o zneužití práva.

Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi dovodil, že samotné podání exekučního návrhu může být kvalifikováno jako zneužití práva, čímž je míněno jednání procesní strany, které je v rozporu s účelem procesní normy či procesního institutu. Jako postup příčící se účelu exekučního řízení – a tedy důvod pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu – je pak nutno hodnotit tzv. šikanózní exekuční návrh, což je takový návrh, jehož podání není primárně motivováno snahou domoci se plnění, ale snahou zatížit povinného náhradou nákladů exekuce. Za šikanózní návrh lze tedy považovat takový exekuční návrh, kterým oprávněný primárně nesleduje ochranu svého subjektivního práva, ale má sloužit k postihu povinného z jiného důvodu.

V posuzované věci odvolací soud vyšel po skutkové stránce z toho, že povinný v době před podáním exekučního návrhu (zhruba tři měsíce předtím) opakovaně vyzval oprávněného k poskytnutí součinnosti (v podobě sdělení čísla bankovního účtu oprávněného a aktualizace výše dluhu) potřebné k plnění, zároveň povinný uhradil část závazku vůči oprávněnému. Oprávněný na výzvu nereagoval (součinnost neposkytl) a místo toho podala návrh na nařízení exekuce.

Ve světle citované judikatury dovolacího soudu není až tak relevantní, za jakou dobu po vykonatelnosti exekučního soudu byla ze strany povinného projevována snaha plnit vymáhaný závazek; podstatné je zjištění, zda snaha povinného splnit závazek z exekučního titulu byla vážně míněná (reálná) a zda předcházela podání exekučního návrhu.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2733/2020 ze dne 21. 4. 2021

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Podle ustanovení § 416 odst. 1 insolvenčního zákona (ve znění účinném do dne 31. 5. 2019) se osvobození podle § 414 a 415 nedotýká peněžitého trestu nebo jiné majetkové sankce, která byla dlužníku uložena v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, a dále pohledávek na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti.

Byla-li povinnému v soudním – zde v adhezním – řízení pravomocným podkladovým rozhodnutím (exekučním titulem) uložena povinnost k náhradě škody způsobené jím spáchanými úmyslnými trestnými činy, je již z povahy přiznání takového (škodového) nároku nepochybné, že povinný musel porušit svoji právní povinnost coby jeden z nezbytných (implicitních) předpokladů vzniku odpovědnosti za škodu podle (pro posuzovanou věc

relevantního) ustanovení § 420 odst. 1 starého občanského zákoníku. Za této situace proto zodpovězení otázky, zda výjimka z osvobození od placení pohledávek po splněním oddlužení podle ustanovení § 416 odst. 1 insolvenčního zákona platí i tehdy, „neporuší-li pachatel trestného činu (dlužník) žádnou striktně přikázanou povinnost“ či není-li odsouzen pro trestný čin „kvalifikované skutkové podstaty“, nemá z hlediska exekučního řízení žádný význam.

Podpůrně je třeba zdůraznit, že exekuční soud, který rozhoduje o návrhu povinného na zastavení exekuce proto, že pohledávka oprávněně z exekučního titulu zanikla následkem oddlužení povinného, je zásadně vázán právním důvodem, pro který (na jehož základě) nalézací soud exekuční titul vydal. Mínil-li proto povinný prokázat, že ve skutečnosti žádnou konkrétní či výslovnou právní povinnost v příčinné souvislosti se vznikem škody neporušil, jedná se o námitku, která svojí podstatou náleží do předcházejícího (zde adhezního) řízení, avšak kterou již v exekučním řízení nelze úspěšně uplatnit.

5. Prodej nemovitých věcí

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 338/2021 ze dne 9. 3. 2021

k ustanovení § 337 odst. 7 občanského soudního řádu

Případná nesprávnost rozvrhového usnesení spočívající v tom, že část výtěžku dražby nemovité věci měla být vyplacena dosavadnímu vlastníku vydražené věci, tedy není způsobilá založit důvod pro částečné zastavení exekuce prodejem již vydražené nemovité věci.

Má-li ve smyslu ustanovení § 337c odst. 7 občanského soudního řádu (do dne 31. 12. 2012 ve smyslu ustanovení § 337c odst. 6 občanského soudního řádu) dojít k výplatě zbytku výtěžku z prodeje nemovitých věcí povinnému (nebo tomu, jemuž k době dražby náležely dražené nemovité věci a byl povinen strpět jejich dražbu), není to důvodem pro částečné zastavení exekuce ohledně navrácené částky, neboť předmětem exekuce prodejem nemovitých věcí jsou právě tyto v exekučním příkazu vymezené nemovité věci a nikoliv výtěžek, kterého se skrze exekuci má dosáhnout nebo dosáhne.

Vedle návrhu na částečné zastavení exekuce má povinný (nebo ten, jemuž k době dražby náležely dražené nemovité věci a byl povinen strpět jejich dražbu) k dispozici jiné právní nástroje, kterak se domoci toho, aby mu rozvržená částka byla vyplacena, když sám uvádí zejména žalobu z lepšího práva. Návrh povinného na zastavení exekuce ohledně této částky však mezi takové prostředky nepatří (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3293/2019 ze dne 3. 12. 2019).

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 554/2021 ze dne 11. 5. 2021

k ustanovení § 336d odst. 2 občanského soudního řádu

Při nařízení opakovaného dražebního jednání je nutné dodržet 30 denní lhůtu uvedenou v ustanovení § 336d odst. 2 občanského soudního řádu. Při nařizování opakovaného dražebního jednání je nutné vytvořit srovnatelné podmínky s těmi, které zde byly při nařizování původního dražebního jednání, tzn. mimo jiné i dodržet lhůtu uvedenou v ustanovení § 336d odst. 2 občanského soudního řádu. Pokud zákon mluví o nařízení dražebního jednání, je to každé i odročení jednání.

Dražba byla nařízena dražební vyhláškou soudního exekutora ze dne 23. 4. 2020 na den 23. 6. 2020. Lhůta 30 dnů podle ustanovení § 336d odst. 2 občanského soudního řádu tedy byla řádně dodržena. Následně z důvodu nabytí účinnosti zákona č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, ve znění účinném ode dne 24. 4. 2020 do dne 12. 11. 2020, a nemožnosti provádět dražby do dne 30. 6. 2020 soudní exekutor dražební jednání dne 23. 6. 2020 odročil na den 14. 7. 2020; v tomto případě však třicetidenní lhůtu nedodržel.

6. Střet exekučního a insolvenčního řízení

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 4037/2018 ze dne 30. 12. 2020

k ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu a § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona

K okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek dlužníka – povinného [včetně těch účinků, jež upravuje ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona] již dlužník – povinný pozbyl vlastnické právo k penězům, které (před zahájením insolvenčního řízení) předal soudnímu exekutorovi za účelem uspokojení (části) vymáhané pohledávky oprávněného, přičemž v rozhodné době soudnímu exekutorovi neukládalo povinnost vydat takto vymožené plnění insolvenčnímu správci dlužníka – povinného ani ustanovení § 46 odst. 6 (nyní odst. 7) exekučního řádu.

Jde-li o zbývající část finančních prostředků, odpovídajících vyčísleným nákladům exekuce, jejich vydání nemůže insolvenční správce dlužníka – povinného (se zřetelem k výše uvedenému) s úspěchem požadovat dokonce ani tehdy, náleželo-li by do majetkové podstaty dlužníka samotné vymožené plnění.

ZASTARALÉ OPILSTVÍ A JEHO TRESTNĚPRÁVNÍ POSTIH

JUDr. Pavel Opat

Katedra dějin státu a práva
Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Pokud bychom se ve starších právních předpisech dočetli, že pachatel spáchal trestný čin zastaralého opilství, asi bychom nebyli s to určit, co je vlastně obsahem skutkové podstaty takového činu.

Snad by si někdo mohl myslet, že se jednalo o specifické trestání recidivy opilství, ovšem nebylo tomu tak a v platné právní úpravě má tento trestný čin nejbližší k ustanovení § 274 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, tedy ohrožení pod vlivem návykové látky. Podíváme-li se do období habsburské monarchie, tak trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích č. 117/1852 ř. z. zakotvoval tento čin následujícím způsobem. Pro zastaralé opilství jako přestupek měli být trestáni řemeslníci a nádeníci, kteří pracovali na střeších a lešeních, nebo kteří zacházeli s věcmi, ze kterých by mohl vzniknout požár, a dále též osoby ve služebném postavení, jejichž nedbalostí by mohl snadno vzniknout oheň. Trestem za takovéto jednání bylo posléze vězení s dolní hranicí trestní sazby jeden den a horní osm dnů, v případě recidivy se horní trestní sazba navyšovala na jeden měsíc či mohlo dojít v závislosti na okolnostech také ke ztrestání vězení. Ustanovení dále zakotvovalo, že trest za zastaralé opilství se ukládal, když se tak stalo veřejně a vrchnost se o tom dozvěděla, tehdy se uplatňovala žaloba ex officio, v opačných případech byl k podání soukromé žaloby oprávněn mistr nebo zaměstnavatel osob, které u něho sloužily.

Ve starších právních památkách bychom tento trestný čin hledali marně. Je to možná dáno tím, že stojí na jakémsi pomezí mezi trestným činem opilství jakožto příčinou a žhárstvím jakožto následkem. Jistou podobnost můžeme snad nalézt v Koldínových právech městských, kde článek O XVII. pojednává o tom, že pokud by oheň vzniknul z nedbalosti od hospodáře či čeládky a tímto jednáním by oni způsobili škodu okolním sousedům, tehdy budou potrestáni Úřadem dle spravedlivého uvážení, a to buď vězením, nebo pokutou. V *Josephině*, trestním zákoníku Josefa I. z roku 1707, bychom zastaralé opilství hledali též marně, artikl XVII o důkazech a okolnostech zločinnosti snižujících v ustanovení § 5

stanovil opilost jako polehčující okolnost. Obdobně tomu bylo i v *Theresianě*, hrdelním řádu Marie Terezie z roku 1768, který tak stanovoval v ustanovení § 5 článku jedenáctého, který hovořil *O okolnostech, které skutek zmenšují a trest změkčují*. I zákoník Josefa II. z roku 1787 se držel stejné koncepce, aniž by zakotvoval skutkovou podstatu, přibližující se zastaralému opilství. Poprvé se zastaralé opilství objevuje v zákoníku o zločinech a těžkých policejních přestupcích z roku 1803, a to v ustanovení § 268, hlavy třinácté. Dané ustanovení je velmi podobné tomu, které je uvedeno na začátku tohoto článku. Jeví se jako vhodné připomenout, že trestní zákon z roku 1852 vtáhl z předchozí trestněprávní úpravy mnoho skutkových podstat v takřka nezměněné podobě. Rozdíl lze spatřovat v tom, že trest byl ostřejší, neboť v tomto případě kromě kárání nastupoval i fyzický trest od 15 do 25 ran, a navíc vězení zostřené postem. Ohledně ohlášení činu platilo obdobně, že vrchnost dané jednání trestala pouze pokud se tak dělo veřejně a vrchnost s tímto byla srozuměna, jinak se ponechávalo žalování v pravomoci mistrů či držitelů čeládky, kteří jsou oprávněni podat stížnost, tedy nikoli soukromou žalobu, jako tomu bylo posléze.

K tomuto je nezbytné doplnit, že shora zmiňovaný zákoník nezakotvoval soukromou žalobu, byť byla v jeho textaci připuštěna. Obecně lze dané shrnout tak, že v rámci uvedeného zákona platila inkvisiční zásada ve smyslu iniciativy trestního stíhání, ovšem s výjimkou u konkrétně určených ustanovení.¹

Nyní se vraťme zpět k trestnímu zákonu z roku 1852, v monografiích souvisejících s tímto zákonem bližší rozvedení zastaralého opilství nenalezneme. Ani Wintíř² ve svém proučování vysvětlení trestního zákona nepřináší bližší informace, pouze opakuje skutkovou podstatu.

Jisté vodítko, proč dané ustanovení vlastně existovalo, nám může poskytnout publikace vybízející k omezení konzumace alkoholických nápojů, s příznačným názvem *Pryč s kořalkou*.³

Autor apeluje na to, aby se učinila přítrž opilství za pomoci trestních zákonů. Dle jeho slov sice již delší dobu figuruje v trestních předpisech nařízení, dle kterého se má trestat zastaralé opilství, na papíře tomu tak je, ale dle autorových slov „skutek utek“. Domníval se snad autor, že přestože je naplňována skutková podstata tohoto

činu, ke konečnému potrestání pachatelů či podání soukromé žaloby vůbec nedochází? Nejspíše ano, o čemž nás může přesvědčit následující citace z téže publikace:

„Známeť právě takové řemeslníky, dělníky i čeledíny jakožto opilce nejnáruživější a nejzatvrzelejší. Zájmy veřejné bezpečnosti, zájmy obecného blaha společnosti, a především soukromě hospodářské i mravní zájmy rodinné žádají toho nezbytně, aby občan, po nálezu odborných znalcův za uvyklého kořalečnicka a opilce prohlášený, zbaven byl všech občanských i čestných politických práv, jakož i toho, aby zvláště nebezpeční opilci byli přidržováni ku práci a k střídmosti v robotárnách nebo ve zvláštních útulnách.“⁴

Další zajímavostí je, že v časopisu *Právník* bylo k zastaralému opilství řečeno to, že ustanovení § 524 hovořilo o pijáctví zastaralém nebo navyklém, v němčině tedy *eingelertete Trunkenheit*. Ovšem s tímto označením – navyklé opilství – se setkáváme pouze v rámci daného výstisku, jinde se s tímto pojmem již neoperuje.⁵

Storch se v souvislosti se soukromou žalobou podívoval, proč by měl některý mistr či osoba zaměstnávající služebnictvo dobrovolně vstupovat do postavení soukromého žalobce. Zároveň sbírky soudních nálezů nevykazovaly žádný případ, kdy se tak stalo.⁶ Ani zahraniční literatura, zejména komentář k trestnímu zákonu od Eduarda Herbsta⁷ či příručka *Nachschlagebuch über das österreichische Strafgesetz* od Ignaze Mauchera⁸ nic nového k zastaralému opilství neuváděly.

Jedním z možných vysvětlení, proč nebyli pachatelé potrestáni, dále rozvíjí Storch tak, že se zastaralé opilství trestalo v případech, kdy se objevilo nějaké nebezpečí, a to například nebezpečí ohně či ohrožení života a zdraví. Pokud si toto uvědomíme, bylo v zájmu veřejném, aby byl pachatel potrestán, a ne pouze v případě, kdy se dané jednání dělo veřejně a vrchnost se o něm dozvěděla. Z toho Storch dovodil, že věc nelze vysvětlit jinak, než že v případě, že se skutek nestal veřejně, měli mistrové a služební páni, dnes bychom tedy řekli spíše

¹ STORCH, F. Delikty návrhové a soukromožalobné v právu rakouském. *Právník*, roč. 34, 1895, s. 341–343.

² WINTÍŘ, J. *Prostonárodní vysvětlení trestního zákona Rakouského od dne 27. měsíce května 1852*. V Praze: Knihkupectví I. L. Kober, 1861, 287 s.

³ KONĚRZA, J. *Pryč s kořalkou!* Praha: J. Koněrza, Bedřich Grund a Vilém Svatoň, 1885, s. 414.

⁴ KONĚRZA, J. *Pryč s kořalkou!* Praha: J. Koněrza, Bedřich Grund a Vilém Svatoň, 1885, s. 415.

⁵ Autor neznámý. K názvosloví právníckému. *Právník*, 1891, roč. 30, s. 799.

⁶ STORCH, F. Delikty návrhové a soukromožalobné v právu rakouském. *Právník*, 1895, roč. 34, s. 384.

⁷ V letech 1867 až 1870 ministr spravedlnosti Předlitavska. HERBST, E. *Handbuch des österreichischen Strafrechts, Zweiter Band – Vergehen und Uebertretungen*. Wien: 1871, s. 259.

MAUCHER, I. *Nachschlagebuch über das österreichische Strafgesetz vom 27. Mai 1852 mit Rücksicht auf die Strafproceß Ordnung vom 29. Juli 1853*. Wien: Gerold, 1853, s. 14.

⁸ Rada trestního soudnictví ve Vídni, znám autorstvím dané publikace.

zaměstnavatelé, zájem na tom, aby se toto jednání nedostalo na širší veřejnost.⁹

Kallab s ohledem na výše uvedené dokonce stavil v kontextu soukromé žaloby na roveň poměr rodinný a vztah, který je mezi zaměstnavatelem a dělníkem.¹⁰

Kallab později k tomuto doplnil, že zvyk opíjet se, je u určitých povolání spojen s nebezpečím, a tak se trestá zastaralé opilství jako přestupek proti mravopoctnosti. Judikatura, která by nějakým způsobem rozvíjela danou tematiku je též velmi raritní. Za zmínku stojí snad nálezy z Vážného sbírky, jehož právní věta je citována níže.¹¹

„Rovněž § 524 tr. zák. stihá zastaralé opilství i v zájmu pachatelů, kteří pracují na střeších a lešení. Bylo by nemyslitelným, že by zákon, jenž chrání v § 524 tr. zák. i zájem opilců, nemínil chrániti co nejvydatněji společnost proti nebezpečím vznikajícím jí z opilosti.“¹²

Zucker¹³ uváděl, že u zastaralého opilství, které bylo stíháno k žádosti mistra nebo zaměstnavatele sloužících osob, nelze tvrdit, že by byl trestným činem poškozen.¹⁴ Osnova trestního zákona z roku 1867 již zastaralé opilství nezmiňuje.¹⁵ Ani prozatímní osnova zákona trestního z roku 1909 již se zastaralým opilstvím nepočítala.¹⁶ Jisté vysvětlení nám dává odůvodnění osnovy trestního zákona z roku 1926, kdy k ustanovení § 37 uvádí, že koho čekal výkon, který vyžadoval opatrnost, a ten i přesto vědomě nebo z nedbalosti se opil a tímto jednáním ohrozil na zdraví jiného, se trestal dle ustanovení o deliktech proti životu a tělu nebo o deliktech obecně nebezpečných.¹⁷

Ani nepřijatá osnova trestního zákona z roku 1937 neinklinovala k zakotvení zastaralého opilství, a tak se

tedy stalo, že tento čin byl kriminalizován až do roku 1950, tedy ustanovení o zastaralém opilství bylo platné a účinné téměř 150 let. Přesto se již v trestním zákoně z roku 1950 neobjevuje, ale jeho obsah byl volně transformován do oddílu pátého, ustanovení § 187 odst. 2, kdy pachatel byl potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, jestliže požil alkoholického nápoje v takových okolnostech, kdy mohl ohrozit život či zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku.

V trestním zákoně z roku 1961 bylo ukotveno ustanovení § 201 s názvem opilství, kdy pachatel poté, co by požil alkoholické nápoje, vykonával zaměstnání či jinou činnost, při které mohl ohrozit život, zdraví lidí či způsobit škodu na majetku, byl potrestán trestem odnětí svobody s horní trestní sazbou jednoho roku nebo nápravným opatřením či zákazem činnosti či peněžitým trestem. Od roku 1991 se objevuje v trestním právu nově trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky, a to v rámci ustanovení § 201. Namísto práce na střeších a lešení se v písm. c) klade důraz na řízení hromadného dopravního prostředku. V platném a účinném trestním zákoníku je, jak bylo v úvodu zmiňováno, trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky upraven v ustanovení § 274 a jen vzácně si někdo položí otázku, jak dlouhou cestou dané ustanovení vlastně prošlo. Světlou výjimku tvoří článek *Nové znění skutkové podstaty trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 trestního zákona*, kdy jeho autor Říha odkazuje v poznámce pod čarou v souvislosti s podobností, jakou má shora uvedený čin, právě na zastaralé opilství.¹⁸

Pro pohyb a práci ve výškách je klíčový strážlivý úsudek, který nám sice ubere na odvaze, ale o to více přidá na koordinaci. Na to pamatovaly i trestněprávní předpisy již od počátku 19. století. Kromě potrestání podnapilých dělníků, kteří by pracovali v rizikovém prostředí střešů a lešení, se pamatovalo i na možnost vzniku požárů. Dané ustanovení tak drželo pomyslný výstražný prst jak nad dělníky, kteří by pracovali se snadno vznítitelným materiálem, tak nad sloužícími osobami, které by z nedbalosti či neopatrnosti něco zapálily. Je možné, že název zastaralé opilství naše předky nijak nevyváděl z míry a teprve s časovým odstupem se z něho stala zvláštnost. Je pravděpodobné, že další generace právních historiků budou psát například o pletichách při veřejné dražbě, ja-kožto o těžko představitelné skutkové podstatě.

⁹ STORCH, F. Delikty návrhové a soukromožalobné v právu rakouském. *Právník*, 1895, roč. 34, s. 344.

¹⁰ KALLAB, J. *O legitimaci k obžalobě v trestním řízení rakouském*. Praha: Tiskem Aloisa Wiesnera – nákladem vlastním, 1906, s. 314–317.

¹¹ KALLAB, J. *Trestní právo hmotné platné v zemi české a moravskoslezské (část obecná i zvláštní)*. Praha: Mellantrich a. s., 1935, s. 41.

¹² Plenární usnesení ze dne 12. dubna 1928, č. pres. 186/27, publikováno pod č. 3145. In: VÁŽNÝ, F. *Rozhodnutí nejvyššího soudu československé republiky ve věcech trestních*. Praha: Právnícké nakladatelství V. Tomsa, 1928–1929, s. 269.

¹³ Český právník, vysokoškolský profesor a poslanec Říšské rady.

¹⁴ ZUCKER, A. Zprávy o týdenních schůzích Právnícké Jednoty v Praze, týdenní schůze dne 14. března 1895. *Právník*, 1895, roč. 34, s. 447.

¹⁵ Osnova nového zákona trestního. In: *Právník*, roč. VI., Praha: Nakladatel a vydavatel Dr. Ed. Grégr, 1867, s. 549–554; 585–596; 621–634; 657–668; 706–714; 748–756; 788–795; 830–835; 860–868.

¹⁶ STORCH, F. Prozatímní osnova zákona trestního z měsíce září 1909. In: *Právník*, roč. XLIX., Praha: Právnícká Jednota v Praze, 1910, s. 313–327, 353–373.

¹⁷ *Přípravné osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového*. Vydala komise pro reformu československého trestního zákona. II. Odůvodnění osnov. Nákladem ministerstva spravedlnosti. Praha 1926, s. 196.

¹⁸ ŘÍHA, J. *Nové znění skutkové podstaty trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 trestního zákona (1. část)*. In: Beck-online [právní informační systém]. C. H. Beck [cit. 12. 11. 2020]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

Z JEDNÁNÍ PREZIDIA EK ČR

připravil:
Mgr. Petr Prokop Ustohal
 tajemník Exekutorské komory ČR

V průběhu třetího kvartálu roku 2021 proběhla dvě zasedání prezidia Komory, a to 28. června 2021 a 16. září 2021. V průběhu letních měsíců se prezidium scházelo rovněž na neformálních pracovních schůzkách. Prezidium se zaměřilo na přípravu podkladů k přijaté novele OSŘ/EŘ, přípravu novelizace stanovských předpisů pro podzimní sněm a doplnění zákonných a poradních orgánů Komory. Září je pak tradičním měsícem, kdy prezidium projednává a obnovuje smlouvy na rámcovou spolupráci soudních exekutorů v oblasti profesního pojištění, právního SW a telekomunikačních služeb.

Podrobnosti z jednání prezidia (včetně plného znění přijatých usnesení) jsou všem soudním exekutorům k dispozici na www.ekcr.cz, v části „Pro exekutory. Výběr usnesení z posledních zasedání naleznete rovněž zde (text usnesení je redakčně krácen, případně upraven):

28. 6. 2021 – 2/21/P02

Prezidium EK ČR **j m e n u j e** Mgr. Pavla Tintěru členem Zkušební komise Exekutorské komory České republiky.

28. 6. 2021 – 3/21/P02

Prezidium EK ČR **j m e n u j e** Mgr. Jana Valentu členem Vzdělávací komise Exekutorské komory České republiky.

29. 6. 2021 – PR/29/2021

Prezidium EK ČR **s c h v a l u j e** zprostředkování finanční pomoci soudních exekutorů, jejíž výtěžek bude využit pro oběti a postižené ničivými meteorologickými jevy na Jižní Moravě.

29.6.2021 – PR/31/2021

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení opakovaného výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Ostrava, po soudním exekutorovi Mgr. Ivo Nedbálkovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 20. 10. 2015.

12. 7. 2021 – PR/34/2021

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Praha 8 po soudní exekutorce JUDr. Kataríně Maisnerové, které zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 30. 11. 2021

20. 8. 2021 – PR/41/2021

Prezidium EK ČR **j m e n u j e** Mgr. Jaroslava Kocince, LL.M., členem Vzdělávací komise Exekutorské komory České republiky.

Prezídium EK ČR **j m e n u j e** Mgr. Jaroslava Kocince, LL.M., členem Mezinárodní komise Exekutorské komory České republiky.

Prezídium EK ČR **j m e n u j e** stálými členy Právní a legislativní komise Exekutorské komory České republiky: JUDr. Alan Havliceho, Mgr. Vojtěcha Jaroše, JUDr. Lukáše Jíchu, Mgr. Jana Krejstu, Mgr. Stanislava Moláka.

Prezídium EK ČR **j m e n u j e** přidruženými členy Právní a legislativní komise Exekutorské komory České republiky: Mgr. Martina Horáka, Mgr. Jaroslava Kocince, LL.M., JUDr. Erika Smolu, JUDr. Ing. Martina Štiku, Mgr. Ing. Antonína Tomana, Mgr. Libora Vaculíka.

16. 9. 2021 – 3/21/P03

Prezídium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení opakovaného výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Praha-západ, po soudním exekutorovi JUDr. Milanu Makářiovi, kterému zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 30. 9. 2021.

16. 9. 2021 – 4/21/P03

Prezídium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Sokolov, po soudní exekutorce Mgr. Zdeňce Klímové, které zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 29. 2. 2020.

16. 9. 2021 – 5/21/P03

Prezídium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení opakovaného výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Karlovy Vary po soudním exekutorovi Mgr. Lukáši Křivánkovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 31. 12. 2019.

16. 9. 2021 – 6/21/P03

Prezídium EK ČR **r o z h o d l o** o pokračování rámcové spolupráce pro soudní exekutory v oblasti profesního pojištění pro pojistné období 2021–2022.

16. 9. 2021 – 7/21/P03

Prezídium EK ČR **r o z h o d l o** o pokračování rámcové spolupráce pro soudní exekutory v oblasti právního Software pro rok 2022.

16. 9. 2021 – 9/21/P03

Prezídium EK ČR **s c h v a l u j e** provedení penetračních testů Portálu dražeb společností Unicorn Systems, a. s.

ABSTRACTS

Mgr. Jan Mlynarčík

The execution amendment reflects the unsatisfactory condition of Czech legislation

On the 20th of July 2021 the President of the Czech Republic signed an amendment to the Civil Procedure Code and the Execution Code, so far in the legislative procedure known as a chamber press no. 545. This act completed the miserable journey of new legislation on executions that was supposed to simplify the execution proceedings and to help all persons affected by the execution problematics. The adoption process of this legislation wasn't easy and the result is unfortunately even more inconsistent than the original draft prepared by the Ministry of Justice.

Mgr. Jan Krejsta

Conditional performance in execution

The entitled person in execution proceedings sometimes struggle to take into account and prove the conditions of occurrence of the receivables that are supposed to be recovered in execution. This article sums up when, what and how needs to be documented in order for the execution to be ordered. It deals with documenting the conditions, expiration of time, mutual obligations, and types of documents that need to be provided and types of documents that cannot be used as an evidence.

JUDr. Mgr. Milan Dočkal

The conflict of execution and expropriation proceedings

The article "The conflict of execution and expropriation proceedings" deals with the problematics of the concurrence of two different types of proceedings. Both of these proceedings can in fundamental way affect the property right to a real estate but both from a different point of view. This conflict implies a lot of questions and problems that current legislation cannot adequately respond to. Primary goal of this article is to briefly describe some aspects of both proceedings; the execution proceedings first and then the procedural aspects of expropriation. In the next section the article deals with the sole question of the conflict between execution and expropriation and some problems that come with such conflict. As it is written in the final part of the article, I hope, that the future legislation on expropriation will address the problems of the conflict of execution and expropriation proceedings and provide a clear guidance of how to proceed in these cases, as it is stated in the intended subject-matter of the law.

Mgr. Roman Matoušek MBA, MSc.

The possibilities of satisfying an exclusive debt of the spouse from the marital property

This expert article is about the possibilities of satisfying an exclusive debt of the spouse from the marital property. The legislation allows the creditor to demand a satisfaction of his enforceable claim against one of the spouses from the marital property. A debt from which only one of the spouses is liable can be satisfied from the marital property only if this marital property had existed in the moment of incurrance of the debt. The creditor can also demand a satisfaction of such debt from a marital property that is defunct but hasn't yet been settled. Defunct and unsettled marital property is an indication that the property still exists but hasn't been formally split between the ex-spouses. Such marital property can be subject to an execution oven though the execution title was issued only to one of the spouses.

INTERVIEW	7	Interview with JUDr. Martin Foukal
ARTICLES	12	The execution amendment reflects the unsatisfactory condition of Czech legislation Mgr. Jan Mlynářčík
	16	Conditional performance in execution Mgr. Jan Krejsta
	20	The conflict of execution and expropriation proceedings JUDr. Mgr. Milan Dočkal
	25	The possibilities of satisfying an exclusive debt of the spouse from the marital property Mgr. Roman Matoušek MBA, MSc.

CONTENTS

JURISPRUDENCE	31	From the Constitutional Court decisions Section prepared by Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
	36	Court rulings on executions Section prepared by Mgr. David Hozman
FROM HISTORY	44	Obsolete drunkenness and its criminal punishment JUDr. Pavel Opat
NEWS FROM CHAMBER	47	From the presidium meetings of the National Chamber of Judicial Officers of the Czech Republic Mgr. Petr Prokop Ustohal

Komorní listy

Čtyřicáté sedmé číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘÍJMENÍ J. Název článku. Komorní listy. 02/2017. Praha: Exekutorská komora ČR, 2017, s. xxx. MK ČR E 19153

redakční rada

prof. dr. Armanas Abramavičius (Litevská republika)
JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
JUDr. Stanislava Kolesárová (Slovenská republika)
prof. JUDr. Alena Macková, Ph.D.
JUDr. Milan Makarius
Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.
Mgr. Pavel Tintěra
Mgr. Ing. Antonín Toman
Mgr. Petr Prokop Ustohal

redakce

Silvie Kratochvílová

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 709 40 517
Komorní listy, Na Pankráci 1062/58, 140 00 Praha 4

kontakt

Tel.: + 420 210 311 000
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Libor Vaculík

tisk

Serifa®

Zdarma

Náklad 800 ks

Vychází čtvrtletně

Datum vydání 10. 10. 2021

MK ČR E 19153

Registrace Ministerstva kultury ČR

ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on line)

Komorní listy (print i on-line) jsou zapsány na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Publikování, pořizování kopií tohoto časopisu a jejich šíření třetí osobou je bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů či vydavatele zakázáno. Zakázáno je též publikování, pořizování kopií jednotlivých článků a jejich šíření třetí osobou bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů a autora příslušného textu. Uvedené se vztahuje na tištěnou i elektronickou verzi časopisu.

Komorní listy

produkuje, vydává a distribuuje

Exekutorská komora České republiky

Tyto činnosti zajišťuje společnost Wolters Kluwer ČR, a. s., U nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3.

Wolters Kluwer

www.wolterskluwer.cz

Odpovědná redaktorka: PhDr. Mgr. Marie Novotná
(marie.novotna@wolterskluwer.com)

Časopis je dostupný také v ASPI.

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ
KOMORA

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ vyhlašují 16. (DVOJ)ROČNÍK PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

Právník roku 20/21

Společně jsme založili
tradici, kterou si
právníký svět
zaslouží!

Soutěž již tradičně probíhá pod záštitou
Ministerstva spravedlnosti.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz
od 31. 5. 2021 do 31. 10. 2021. Zde jsou k dispozici
i podrobné instrukce k nominacím a nominační formulář.
Informace o PR 2020/2021 naleznete též na webových
stránkách všech partnerů soutěže a v právnických
periodikách. **Čeny sv. Yva** budou předány na slavnostním
galavečeru se společenským programem v lednu 2022
v Praze. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte
Bulletin advokacie č. 11 nebo 12/2021 nebo web ČAK.

Stálé kategorie:

- Občanské právo
- Trestní právo
- Správní právo
- Pracovní právo
- IT právo

Kategorie se speciálními kritérii:

- Talent roku
- Pro bono
- Právníká sín slávy

Partneři soutěže:

- Soudcovská unie ČR
- Notářská komora ČR
- Exekutorská komora ČR
- Unie státních zástupců ČR
- Unie podnikových právníků ČR
- Unie obhájců ČR
- Jednota českých právníků
- Unie rodinných advokátů

CEZ GROUP

WI-ASS ČR
pojišťovací makléř

RENOMIA

LIT-FIN
LITIGATION FINANCING

DAS
PRÁVNÍ SLUŽBY

Widawskiy a spol. s r.o.
Advokátní kancelář

JAVORINA

Royal Comfort

SingleCase

RIPER

euro

DeLonghi
Better Everyday

GENERALI
ČESKÁ POJIŠTOVNA

ČIATEAU VALTICE

Wolters Kluwer

KONSEPTI

Praetor

Praetor

WOMEN FOR WOMEN

